

De voorwaardelijke invrijheidstelling, geschetst in haren geschiedkundigen oorsprong en algemeenen aard

<https://hdl.handle.net/1874/242514>

Utr. 8 Juny 1881.
1881

N. qu. 192

DE VOORWAARDELIJKE
INVRIJHEIDSTELLING,

GESCHETST

IN HAREN GESCHIEDKUNDIGEN OORSPRONG
EN ALGEMEENEN AARD.

PROEFSCHRIFT

VAN

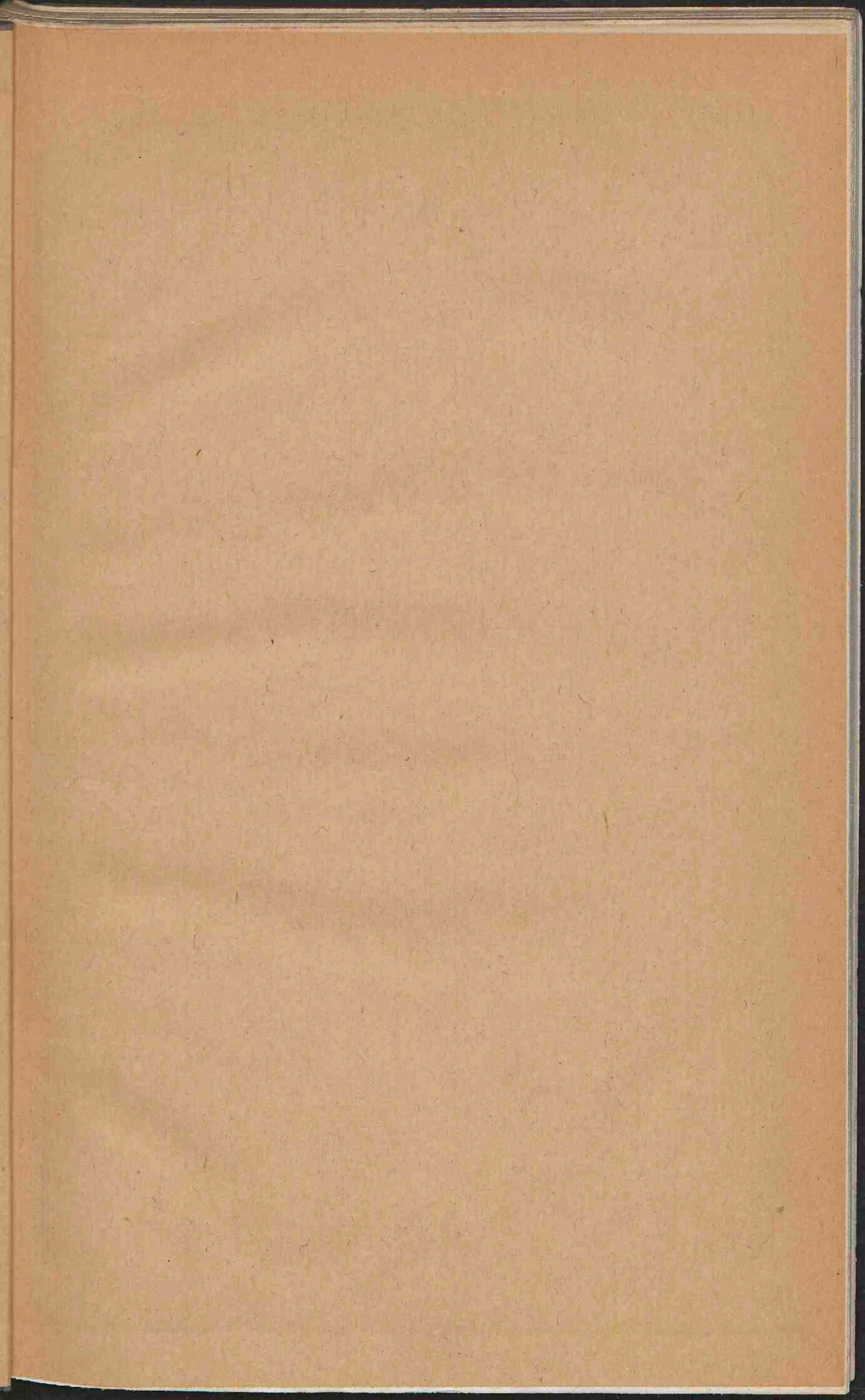
J. F. E. CLARINGBOULD.

UTRECHT,
P. J. DIEHL.
1881.

A. qu.
192

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK UTRECHT

3453 6445

DE VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING,

GESCHETST

IN HAREN GESCHIEDKUNDIGEN OORSPRONG

EN

ALGEMEENEN AARD.

DE
VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING,

GESCHETST IN HAREN

GESCHIEDKUNDIGEN OORSPRONG EN ALGEMEENEN AARD.

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP,

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

DR P. DE JONG,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER LETTEREN EN WIJSBEGEERTE,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAAT DER UNIVERSITEIT,

EN

OP VOORDRACHT DER RECHTSGELEERDE FACULTEIT,

TE VERDEDIGEN

op WOENSDAG, den 8sten JUNI 1881, des namiddags ten 1 ure,

DOOR

JOHN FREDERIK EMPTAGE CLARINGBOULD,

GEBOREN TE APELDOORN.

UTRECHT,
P. J. DIEHL.
1881.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 311

DOCTOR IN DEGREE

PHYSICS DEPARTMENT

D. P. DE JONG

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

AAN MIJNE OUDERS

THE MUSEUM OF THE CITY OF BOSTON

INHOUD.

INLEIDING	pag.	1
HOOFDSTUK I De ontwikkeling van de „Voorwaardelijke invrijheidstelling” in het Engelsche transportatiestelsel	„	3
HOOFDSTUK II De „Voorwaardelijke invrijheidstelling” in verband met de uitvoering der „Penal Servitude” in het Vereenigde Koninkrijk:		
A. <i>In Engeland</i>	„	48
B. <i>In Ierland</i>	„	78
HOOFDSTUK III Slotbeschouwingen	„	119
STELLINGEN	„	147

INLEIDING.

Nadat wij reeds meer dan 70 jaren onder eene strafwet geleefd hebben, die ons eertijds door een vreemden overweldiger werd opgedrongen en later provisioneel gehandhaafd werd, mogen wij ons eindelijk in het bezit van een eigen, van een nationaal strafwetboek verheugen, geheel overeenkomstig de nieuwere strafrechtsbegrippen samengesteld.

Onder het vele nieuwe, dat wij, om niet te spreken van het bijzondere, ook in het algemeene deel daarvan aantreffen, verdient het instituut der „Voorwaardelijke invrijheidstelling” ongetwijfeld eene eerste plaats. De nog betrekkelijk geringe bekendheid met deze inderdaad zoo beteekenisvolle en heilzame instelling, deed mij besluiten haar tot onderwerp mijner dissertatie te kiezen. Bij de bewerking daarvan nam het echter zulke verhoudingen aan, dat het mij spoedig bleek dat, tenzij ik het onderwerp slechts oppervlakkig wilde behandelen, de tijd dien ik aan het schrijven van dit proefschrift kon besteden, voor eene behandeling van deze instelling in zijn ganschen omvang op verre na niet toereikend zoude zijn. Daarom achtte ik het verkieslijker dit oorspronkelijk voornemen, althans gedeeltelijk, te laten varen en alleen den oorsprong en de historische ontwikkeling van dit instituut, dat uit het Engelsche strafstelsel afkomstig is, meer in 't bijzonder na te gaan.

Het was voornamelijk tengevolge van de gunstige resultaten die in Ierland met de „Voorwaardelijke invrijheidstelling” verkregen werden, dat daarop ook op het vasteland van Europa het oog gevestigd werd en dat het instituut onder de uitstekendste criminalisten zijne aanhangers en verdedigers vond.

Het gevolg hiervan was, dat het in het jaar 1862 bij wijze van proefneming in het koninkrijk Saxon ingevoerd werd. De gunstige resultaten, die men ook aldaar met dit stelsel verkreeg, leidden er toe, dat het in 1870 in het nieuwe Duitsche Strafwetboek werd opgenomen, terwijl het achtereenvolgens in een tal van andere landen werd ingevoerd en in geen der nieuwere ontwerpen eener strafwetgeving meer ontbreekt. Het is voldoende hier te wijzen op de nieuwe strafwetboeken van Luxemburg, Hongarije, Croatië, op het Oostenrijksche ontwerp en de onderscheidene Italiaansche ontwerpen, het Portugeesche en Finlandsche ontwerp, op Denemarken, Servië, Rumenië en de Zwitsersche kantons: Aargau, Basel-landschap, St.-Gallen, Lucern, Neufchatel, Solothurn, Schwytz, Tessino, Unterwalden, Waadland, Zug en Zurich.

Daar het evenwel in deze verschillende landen slechts eene zaak van toepassing geldt, zoo behoef ik daarbij, als voor de historische ontwikkeling van geen belang, niet stil te staan. Ik heb echter gemeend niet van mijn onderwerp te mogen afstappen dan na alvorens nog een kort woord aan den theoretischen grond, waarop deze instelling rust, gewijd en tevens getracht te hebben enkele bezwaren te wederleggen, die men nog heden ten dage, zoowel in het buitenland als ten onzent, tegen de opname daarvan in de verschillende strafstelsels heeft aangevoerd.

HOOFDSTUK I.

De ontwikkeling van de „Voorwaardelijke invrijheidstelling” in het Engelse transportatiestelsel.

Naast de doodstraf, die in het oude Engelsche strafrecht zelfs op de geringste vergrijpen tegen eens anders eigendom toegepast werd, en de eenvoudige vrijheidsberoving door opsluiting, die echter eertijds zelden voorkwam, kende het nieuwere recht ook de straf der transportatie.

Deze, die in het oude Romeinsche recht als een zeer milde straf te beschouwen was, doch ten slotte in groote barbaarschheid ontaardde, vormde echter juist in Engeland den overgang van de middeleeuwsche ruwheid tot de meer menschelijke begrippen ten aanzien der strafrechtspleging. Op vele misdaden, waarop vroeger de doodstraf gesteld was, werd langzamerhand de transportatiestraf toegepast. Het oorspronkelijke doel dat hiermede beoogd werd, was echter niet zoo zeer gelegen in het zuiver negatief begrip van veiligheid, dan wel in het denkbeeld van kolonisatie, waartoe de ontdekking van Amerika het

sein gegeven had. Het oudste spoor van kolonisatie door misdadigers vinden wij tijdens de regeering van Elisabeth in het statuut 39 c. 4. van het jaar 1597, waarin wij lezen: „that dangerous rogues and such as will not be reformed of their roguish course of life, may lawfully by the justices in their quarter sessions be banished out of the realm and all the other dominions thereof into such parts beyond the seas as shall be for that purpose assigned by the privy counsel; or otherwise be adjudged perpetually to the galleys of the realm.”

Van Holtzendorff ¹⁾ deelt ons echter mede, dat het niet vaststaat, of toen reeds de Engelsche rechters bij hunne strafvonnissen van dit hun toegekende recht gebruik gemaakt hebben. Zeker is het evenwel, dat wij onder de regeering van Jacobus I voorbeelden van transportatie aantreffen. Door hem toch werd in 1619 bevolen, dat 100 *ontuchtige* meisjes naar Virginia zouden worden gezonden, dewijl het voortbestaan der Engelsche volkplanting aldaar gevaar liep, aangezien vele kolonisten zich niet met de inboorlingen schenen te willen vermengen, en slechts weinige Engelsche vrouwen de overtocht daarheen gewaagd hadden. Aan dit laatste schreef men het voornamelijk toe, dat zoovele jonge kolonisten naar Engeland terugkeerden. Dit legen te gaan was het doel van Jacobus met het zenden dier vrouwen. Zij werden door

---

¹⁾ V. Holtzendorff. Die Deportation als Strafmittel in alter und neuer Zeit, pag. 164.

de kolonisten niet alleen gunstig ontvangen, maar deze kochten ze zelfs voor 120 pond tabak per persoon. Een tweede bezending in 1621 van 60 meer *welopgevoede en jonge meisjes* bracht zelfs per hoofd 150 pond tabak op.

Deze menschenhandel duurde geruimen tijd, doch hield eindelijk geheel op, toen de zeercis hare groote afschriking had verloren, waardoor het verkeer met het moederland toenam en vele personen van beiderlei kunne zich vrijwillig in de kolonie gingen vestigen.

De oudste parlamentsacte, waarin voor het eerst de uitdrukking „*transportatie*” voorkomt en waarin men zich daarover nader verklaart, is de Act 18 Karel II c. 3. S. 2. (1678), waarbij de rechter gemachtigd wordt eenige klassen van misdadigers voor hun leven naar Amerika te transporteeren. Kort daarna verscheen een nieuwe Act (22 Karel II c. 5. S. 4.) den rechter de bevoegdheid toekennende naar eigen goedvinden zware misdadigers (*fclons*), onder opheffing van de doodstraf, eene zevenjarige transportatiestraf op te leggen, maar in geval van terugkeer uit Amerika de doodstraf aan hen te laten voltrekken.

Deze transportatiestraf was dus een soort van begenadiging, die echter door de Engelsche jurisprudentie en de Engelsche schrijvers van het eigenlijke *pardon* onderscheiden wordt, als zijnde „the withdrawing of a sentence for an interval of time, whereby the execution is suspended ¹⁾”. Terzelfdertijd werd bij Act 22 en 23 Karel II

¹⁾ c. f. Blackstone. Commentaries IV. 31.

c. 7. S. 4. zelfs aan misdadigers in sommige gevallen toegestaan zelve de toepassing op hen van de transportatie te verzoeken. Van dezen tijd af werd zij in het regelmatige Engelsche strafsysteem opgenomen en maakte daarin op de doodstraf de naastvolgende zwaarste crimineele vrijheidsstraf uit (secondary punishment).

Over de behandeling der getransporteerde misdadigers in de Amerikaansche koloniën was in deze verschillende Acten niets bepaald. Zij werden als slaven behandeld, terwijl hun lot geheel afhankelijk was van de meerdere of mindere gestrengheid van de kolonisten zelve. Evenmin kwamen daarin bepalingen voor op welke bijzondere misdrijven de transportatiestraf zou kunnen toegepast worden; dit alles was aan de willekeur der rechters overgelaten.

De eerstvolgende regeling, die hierin eenigermate voorzag, was die bij Act 4 George 1 c. 2 (1717). Deze Act wordt door de meeste Eng. schrijvers als de basis van het transportatiestelsel aangemerkt, terwijl alle andere vroegere bepalingen dienaangaande als eene rechtshistorische inleiding daarop beschouwd worden. Alleen zeer onbeduidende overtredingen (misdemeanours) werden uitgesloten. Op de meest voorkomende z. g. kleine diefstallen (petit larcery) moest de rechter eene zevenjarige transportatiestraf toepassen. Zij werd zonder onderscheid toegepast, zoowel op politieke als op gewone misdadigers, en vulde de groote kloof, die er bestond tusschen de doodstraf en de enkele gevangenisstraf.

Het bevorderen van kolonisatie was ook hier het hoofd-

doel van de uitbreiding die de transportatiestraf onderging. Aan het belang van den misdadiger zelf werd hierbij niet gedacht, maar wel om zijne arbeidskrachten aldaar op voordelige wijze aan de bewerking der landerijen van anderen dienstbaar te maken. „Niet de voortdurende verwijdering uit het vaderland,” zegt v. Holtzendorff, „of de bescherming der maatschappij tegen de misdadigers, maar de arbeidsdwang is het hoofdbestanddeel der transportatie, door welks ontwikkeling zij de latere hervormingen van het gevangeniswezen in Engeland voorbereidde”. De Staat zelf liet zich toen ter tijde, na de veroordeeling der misdadigers, niets meer aan hen gelegen liggen. Zij contracteerde alleen met speculanten en reederijen om hen naar Amerika over te brengen, waarvoor aan dezen het recht op de arbeidskrachten der veroordeelden voor den tijd van 7 of 14 jaren werd toegekend en waarover zij alsdan naar welgevallen konden beschikken. Of zij er nu gebruik van wilden maken of niet, dat ging de Staat niet aan. Hunne eenige verplichting was: de veroordeelden over te brengen en te zorgen, dat zij, na afloop van hunnen straftijd, weder vrijgelaten werden.

Bij aankomst werden zij meestal door de ondernemers voor 20 P. Sterl. per hoofd aan de kolonisten verkocht, en in den volsten zin van het woord als slaven behandeld. Ieder, die na afloop van de ondergane straf zonder verlof naar Engeland terugkeerde, werd met den dood gestraft, ook wanneer hij zich oorspronkelijk niet aan een misdrijf

schuldig gemaakt had, waarop de doodstraf stond.

Deze toestand nu duurde voort tot het jaar 1776, toen de Amerikaansche koloniën, tegen Engeland in opstand gekomen, weigerden langer veroordeelde misdadigers te ontvangen. De wetgevende macht te gelijkertijd van den nood een deugd makende, was van oordeel, „that transportation to His Majesty's colonies and plantations in America was found to be attended by various inconveniences, particulary by depriving the kingdom of many subjects whose labour might be useful to the community”; ¹⁾ zoodat een Act (16 Georg. 3. c. 43) werd uitgevaardigd, waarbij tot transportatie veroordeelde misdadigers mochten gebruikt worden tot het verrichten van sommige zware werkzaamheden, tot dat op een andere wijze over hen werd beschikt. Niettegenstaande deze gemaakte bepaling geraakte men in Engeland met de veroordeelden in de grootste verlegenheid. Men wist niet wat met hen aan te vangen. Voor den tijd der transportatie had men zich aan het gevangeniswezen niet verder gelegen laten liggen dan de straf der gijzeling of de gevangenisstraf voor geringe overtredingen noodzakelijk maakte. De zware misdadigers toch werden toen eenvoudig aan de zorg van den scherprechter overgelaten. Wat nu het gevangeniswezen na het ontstaan der transportatiestraf betrof, zoo kwam daarin geenerlei verandering, daar men slechts eene voorloopige opsluiting noodig had voor diegenen, die na hunne veroordeeling niet onmiddellijk aan

¹⁾ Griffiths: Memorials of Millbank D. I. pg. 11.

boord van een transportschip overgebracht konden worden. Het lot van de personen, die in deze gevangenissen opgesloten werden, was allerbeklagenswaardigst. Dit werd voornamelijk door John Howard aan het licht gebracht, die, na verschillende gevangenissen bezocht te hebben, den ellendigen toestand waarin zich deze bevonden met de levendigste kleuren afschilderde.

Als heftige tegenstander van de transportatiestraf werd dan ook door hem zoowel ten sterkste op de opheffing daarvan, als op de verbetering van den bestaanden toestand bij de Regeering aangedrongen. Het gevolg zijner verzoeken was het tot stand komen der: Act 14 George III c. 59 (1774). Deze Act bevatte sanitaire voorschriften ter voorkoming van de z. g. „gaolfever”, waaraan, zooals Howard mededeelde „more people perished than were put to death by all the public executions in the Kingdom”.¹⁾

Toen nu tengevolge van den Amerikaanschen opstand de transportatie daarheen niet meer plaats kon nemen, stonden er slechts twee wegen open om in die leemte te voorzien, òf door het bouwen van nieuwe gevangenissen òf door naar een ander geschikt transportatieoord om te zien. Daar men echter in dit laatste niet kon slagen, bleef slechts het eerste over, dat ook door Howard in vereeniging met Blackstone en William Eden met de meeste kracht verdedigd werd. Het gevolg hunner vereenigde bemoeiingen was dan ook het tot stand komen der Act

¹⁾ Howard: State of prisons pg. 7.

het vasteland van Australië en meer in 't bijzonder op de Oostkust daarvan gevestigd werd, welk land haar, zoowel wegens het gezonde klimaat als wegens de voorgestelde vruchtbaarheid van den bodem, een zeer geschikt transportieoord toescheen. De misdadiger derwaarts in het belang van de algemeene veiligheid gezonden en verwijderd van zijne even misdadige vrienden, zou ook in dit nieuwe land als het ware een nieuw leven kunnen beginnen, zich verbeteren, en door vlijt voor zich zelve een rijken oogst uit den vruchtbaren bodem kunnen verkrijgen.

Men verwachtte, dat aldaar spoedig eene bloeiende kolonie zou verrijzen, in staat om de geheele misdadige bevolking van Engeland te absorbeeren. Dien ten gevolge kwam de Act 24 George III c. 56 (1784) tot stand, waarbij de Koning gemachtigd werd geschikte transportieorden aan gene zijde van den Oceaan uit te kiezen. Twee jaren later werd tot de vestiging eener kolonie in Botany-Baai, op de oostkust van Australië, in Nieuw South-Wales, besloten.

In het volgende jaar (1787) vertrok kapitein Arthur Philipp (onder den titel van Gouverneur van New South-Wales en bekleed met onbeperkte macht, die zelfs de uitoefening van het koninklijk recht van Gratie omvatte) met het eerste transport, bestaande uit 6 schepen met 7 à 800 man misdadigers, naar dit nieuwe werelddeel en bereikte in Januari 1788 Botany-Baai. Aangezien men aldaar echter geene geschikte landingsplaats vond, stevende men naar een meer noordelijk gelegen punt, door Cook

d.d. 19 George III c. 74 (1778), waarbij de oprichting van z. g. „Penitentiary Houses” bevolen werd. Het beginsel dezer Act was uitgedrukt in de 5de Sectie, alwaar wij lezen: „that if any offenders convicted of crimes for which transportation has been usually inflicted were ordered to solitary imprisonment accompanied by well regulated labour and religious instruction, it might be the means under Providence, not only of deterring others, but also of reforming the individuals, and turning them to habits of industry”. ¹⁾

Men begon dus de straf niet langer te beschouwen als te zijn *alleen* een middel tot onschadelijkmaking en om anderen van het plegen van misdrijven af te schrikken, maar tevens als een middel tot verbetering van den misdadiger.

Howard nu werd met Dr. Tottergill en Mr. Whately met de uitvoering van dit plan belast, doch tengevolge van een verschil in zienswijze tusschen hem en den laatstgenoemden over de keuze van eene geschikte plaats, legde hij zijne betrekking neder. Nadat eene nieuwe commissie benoemd was en men reeds tot het maken van plannen was overgegaan, werd plotseling van regeeringswege bevolen de verdere voortzetting van het werk te staken. De reden hiervan was, dat, tengevolge van de ontdekkingen van Cook in de Stille Zuid-zee, de aandacht der Regeering — die voornamelijk uit een financieel oogpunt nooit bijzonder met deze nieuwe regeling ingenomen geweest was — op

---

¹⁾ v. Holtz. Die Deport. etc. pg. 184.

Port-Jackson genaamd. Hier stapte men den 25sten Jan. 1788 aan wal en werd aldaar de eerste strafkolonie gesticht, waaraan de naam van Sydney gegeven werd. ¹⁾

In de verschillende vormen nu waarin gedurende tal van jaren de transportatiestraf naar deze kolonie uitgevoerd werd, ontwikkelde zich langzamerhand het instituut der „Voorwaardelijke invrijheidstelling”. Een bepaald tijdstip echter, waarvan men zeggen kan dat deze instelling dateert, is niet op te geven. Zij dankte ook haar ontstaan niet, zooals wij zien zullen, aan overwegingen, die in verband stonden met juistere of mildere denkbeelden op straf-rechterlijk gebied, maar aan politieke omstandigheden daaraan geheel vreemd.

De jonge vestiging had, voornamelijk in den aanvang, met vele moeilijkheden te kampen, zoowel ten gevolge van de voortdurende aanvallen van de haar omringende inboorlingen, als van de buitengewone groote sterfte aan ziekten, gedurende den overtocht opgedaan. Ook bleek het maar al te spoedig, dat men bij de schildering van de vruchtbaarheid van den bodem niet zonder overdrijving was te werk gegaan. Daarenboven waren de meeste getransporteerden zeer lui, terwijl zij tevens geen verstand van landbouw of veldarbeid hadden, die dan ook in den beginne geheel mislukte, en waarvan de langzame uitput-

¹⁾ Aldus genaamd naar den toenmaligen Secretaris van Staat voor Koloniën: Sydney.

ting der vóorraadschuren het gevolg was, zoodat spoedig groote schaarschte voor de deur stond. De nood steeg ten top toen in 1791 een nieuw transport veroordeelden, bestaande uit 1500 mannen en 82 vrouwen, in de kolonie aankwam. Een voordeel had men daar echter bij, dat er nl. nu ook meer geschikte handen voor het verrichten van veldarbeid gevonden konden worden. Het duurde evenwel nog geruimen tijd voordat de kolonie in haar eigen onderhoud kon voorzien; van een bron van inkomsten voor het moederland was natuurlijk nog geen sprake. Wel was een zeker werksysteem aangenomen, volgens hetwelk aan een bepaald getal personen een stuk land werd toegewezen, teneinde dit binnen een vastgestelden termijn tot bebouwing in gereedheid te brengen, terwijl dan, wat zij meer in order brachten, aan hen afgestaan werd en waarop zij voor hen zelven mochten zaaien en oogsten, doch er waren slechts zeer weinigen die van dat voorrecht wilden gebruik maken. Men bracht liever den tijd in luiheid door en deed niet meer dan noodig om straf te ontgaan. Ook meenden velen, dat er niets goeds op die gronden kon groeien. Zij zagen eene wildernis voor zich, terwijl hun de kracht ontbrak de voor hen staande moeilijkheden uit den weg te ruimen. Men had hun voorgespiegeld, dat zij in een verland nuttig konden zijn aan de stichting eener nieuwe maatschappij en dat zij door verdienstelijken arbeid de fouten van hun verleden zouden kunnen uitwisschen. Doch hoezeer zagen zij zich in hunne verwachtingen teleurgesteld! Alles wat zij doen moesten, droeg in hunne oogen den stempel van

het oogenblikkelijke, het nuttelooze en het vergeefsche. Diefstal en poging tot ontvluchten waren aan de orde van den dag. Bij de meesten ontstond dan ook een zeer sterk verlangen om, na afloop van hun straftijd, naar het moederland terug te keeren. Ten einde dit nu zoowel in het belang van het moederland, als in dat der kolonie zelve zooveel mogelijk tegen te gaan, en ten einde de lust tot vestiging bij deze personen op te wekken, opende de Gouverneur hun, bij den afloop van hun straftijd, het vooruitzicht op eigen landbezit, terwijl hij tevens gebruik makende van het hem toegekende recht tot het verleenen van Gratie, aan sommige veroordeelden reeds *voor* den afloop van hun straf *de volle* vrijheid teruggaf, onder voorwaarde dat zij de kolonie niet weder zouden verlaten.

Hier vinden wij de eerste sporen van het z. g. „Conditional Pardon.”

Geene andere beperkende bepalingen dan de hierboven genoemde werden hun opgelegd. Eene herroeping had alleen nu en dan plaats in betrekking tot de gelijktijdig met het ontslag gepaard gaande landuitdeeling, waarvan zij den eigendom verkregen onder verplichting dat land binnen een bepaalden tijd te bebouwen. Het goed of slecht gedrag van de veroordeelden trad hierbij echter geheel op den achtergrond.

Dit middel kwam ook aan de schatkist zeer goed te stade, daar men zich op die wijze van de zorg en de kosten van onderhoud der veroordeelden spoedig kon ontslaan.

Vervolgens liet de Gouverneur in August. 1792 aan

allen weten wier straftijd nagenoeg verstreken was — dat met de meesten het geval was, die tot het eerste transport behoord hadden — dat zij, die zelf den terugtocht naar Engeland op eerlijke wijze konden bekostigen, ongehinderd konden vertrekken, maar dat daarentegen alle anderen, die, hetzij vrijwillig, hetzij uit gebrek aan middelen ter bestrijding hunner passagekosten, in de kolonie bleven, zich wekelijks bij een daartoe aan te wijzen commissaris zouden moeten vervoegen, ten einde hem mededeeling te doen van hunne levenswijze en de middelen van hun bestaan.

Men begreep overigens zeer goed, dat zou de kolonie zich op den duur meer en meer ontwikkelen en ten slotte een bron van inkomsten voor het moederland worden, dit niet uitsluitend door toedoen van ontslagene veroordeelden zou kunnen geschieden, doch dat het aanwezig zijn eener goede middenklasse, staande tusschen het hoogste gezag en de onmiddclijk daaraan onderworpen veroordeelden, een noodzakelijk vereischte was. Door gouverneur Philipp werd dan ook zeer sterk op vrije emigratie aangedrongen, terwijl die door de Eng. regeering in dezen zin werd aangemoedigd, dat zij, ter tegemoetkoming aan het voor velen daartegen bestaand financieel bezwaar, voor vrijen overtocht zorgde.

In 1793 kwamen de eerste vrije landverhuizers naar Australië over. Bij het verleenen van vrijen overtocht was men echter zeer onverstandig te werk gegaan, daar men niet genoeg acht geslagen had op het soort van

personen, dat zich aldaar voor goed wenschte te vestigen. Het grootste gedeelte bestond toch uit gepensioneerde soldaten en matrozen, die door Heath ¹⁾ beschreven worden als te zijn geweest „of a low character, not very superior to that of the convicts.”

Deze vrije kolonisten verkregen van het Koloniaal bestuur groote stukken land ter bebouwing in eigendom, terwijl hun als helpers „convicts” werden toegevoegd, voor wier levensonderhoud nog gedurende de eerste 2 jaren door het gouvernement zorg werd gedragen.

Niettegenstaande de vele en groote misbruiken die allengs waren ingeslopen, terwijl dronkenschap, vooral onder de vrije kolonisten, in hooge mate heerschte en de openbare veiligheid dikwijls veel te wenschen overliet, begon men toch na weinige jaren eenigen materielen vooruitgang in de kolonie op te merken. Zoo bleek uit een onderzoek, ingesteld door gouverneur Hunter, den opvolger van Philipp, dat er alleen te Sydney 170 personen waren, die geheel op eigen kosten en zonder tegemoetkoming uit de voorraadschuren der Regeering leefden. De bevolking van New South-Wales bedroeg in 1796: 3959 personen, terwijl toen reeds 5749 acres grond in cultuur gebracht waren.

Intusschen duurde de toevoer van veroordeelden in de volgende jaren steeds voort. Gedurende de jaren 1795 tot 1801 werden er 2833 en van 1801 tot 1811 2398

---

¹⁾ Heath: Papers on secondary punishment.

naar New South-Wales overgebracht. Het waren nu meestal personen beneden de 50 jaren, die, hetzij tot levenslang, hetzij tot 14 jaren transportatie veroordeeld waren.

Tot het jaar 1822 werd het grootste gedeelte der getransporteerde misdadigers door het Gouvernement gebruikt tot het verrichten van veldarbeid, tot het in cultuur brengen van boschgronden en tot den aanleg van wegen, het bouwen van magazijnen, arsenalen, hospitalen en dergelijke publieke werken. Aangezien er in de eerste jaren nog slechts weinige vrije kolonisten waren en het aantal veroordeelden, dat jaarlijks aangebracht werd, verre de aanvraag bij het Gouvernement om werklieden overtrof, was het gedeelte, dat in den dienst van bijzondere personen overging zeer gering, en bedroeg slechts 1/8 van het geheele getal.

Generaal Macquarie, die van 1809 tot 1822 gouverneur der kolonie geweest is, wilde van eene vrije emigratie naar de kolonie niets weten. „New South-Wales was”, zeide hij, „a settlement, made by convicts for convicts, meant for their reformation, and free people had no right to come to it.” Daarenboven was er genoeg werk voor de „convicts”, te doen. Aan Macquarie komt de eer toe van het tot standbrengen der meeste groote publieke werken door middel van de „convicts”, waaronder o. a. in de eerste plaats dient genoemd te worden de aanleg van den weg over de z. g. Blue mountains naar Bathurst, een afstand van 276 Eng. mijlen. Sedert dien tijd kan men aannemen, dat het stelsel van gemeenschappelijken arbeid

aan publieke werken voornamelijk op den voorgrond is getreden.

Was Macquarie een groot vijand van de vrije emigratie en der zich aldaar bevindende vrije kolonisten, zoo stonden daarentegen de ontslagen veroordeelden of de klasse der emancipisten zeer in zijne gunst, zoo zelfs dat velen door hem tot hooge posten werden verheven. Hij schonk hun groote stukken land, zoodat bij het einde van zijn bestuur 400.000 acres aan verschillende personen waren uitgegeven geworden.

Het gevolg dezer groote landuitdeeling was echter, dat spoedig vele dezer ontslagene veroordeelden, aangelokt door de genoegens van Sydney, dat door Macquaries toedoen zeer verfraaid was, hunne landerijen verkochten, zich daarheen begaven en het door hen verkregen geld weder spoedig in dronkenschap en onder allerlei uitspattingen doorbrachten. Over het algemeen valt echter niet te ontkennen, dat de kolonie onder zijn bestuur zeer in bloei was toegenomen. Volgens de statistieke opgaven van Wentworth ¹⁾, was de verhouding tusschen emancipisten en vrije inwoners op het einde van 1820 zoo, dat op de totale bevolking van 24000 zielen het aantal der eerstgenoemden 13615 (waaronder 5959 kinderen) en dat der laatstgenoemden 2406 bedroeg. De emancipisten hadden in vergelijking tot de vrije kolonisten 18071 acres land meer in cultuur, 13066 acres meer weidegronden, 900

---

¹⁾ Wentworth: Statistical account D. I p. 415.

huizen meer in Sydney, 7 schepen meer bevracht, 50.000 P. Sterl. meer in handelondernemingen gestoken, en een bruto waarde aan voortbrengselen van 1.123.600 P. Sterl., welke die van de vrije kolonisten met 597.464 P. Sterl. overtrof; „getallenverhoudingen”, zegt v. Holtzend., „die schitterend zijn wanneer men bedenkt, dat de emancipisten met niets begonnen, en dat zij als grondeigenaren aan de ongehoordste bedriegerijen van de in Sydney gevestigde handelaren en kapitalisten bloot stonden. ¹⁾

Was gouv. Macquarie van het systeem van zijn voorganger, die de vrije kolonisatie voorstond en aanmoedigde, afgeweken, zijn opvolger Sir Thomas Brisbane was daarvan weder een verklaard voorstander. Reeds in 1818 was de eerste vrije kolonist uit Engeland op eigen kosten in New South Wales aangekomen. Sedert 1822 echter had er een ontzaglijke toevloed van landverhuizers naar de kolonie plaats, nu niet meer, zooals vroeger, personen, die eene lagere klasse in de maatschappij vormden, maar gezeten burgers, jongere zonen van welgestelde landheeren, of handelaren, die, tengevolge van slapheid in den handel in Engeland, in de kolonie betere zaken hoopten te maken. Aan deze personen werden bij hunne aankomst stukken land van af 500 tot 2000 acres toe uitgereikt om in cultuur te brengen, onder de verplichting minstens 20 „convicts” in hun dienst te nemen, die dan aan hen „geassigneerd” werden. Tevens werd aan hen gedurende de eerste zes

---

¹⁾ v. Holtzendorff, t. a. p. 275.

maanden voor henzelfen en voor de „convicts” uit de koninklijke voorraadschuren onderhoud verstrekt en vee uit de gouvernementsskudden geleend. Hiermede trad nu het „*assignatie systeem*” in volle werking.

Reeds vroeger was het, zoo als wij boven gezien hebben, de gewoonte geweest dat „convicts” aan bijzondere personen in dienst gegeven werden, en ofschoon de Gouverneur met onbepaalde macht over hen bekleed was, zoo achtte men het thans toch raadzaam het rechtskarakter van dit assignatie systeem meer bepaald te definieeren.

Het gevolg hiervan was de Act 5 George IV c. 84 (1824), waarbij aan den Gouverneur der strafkolonie „het eigendom van de arbeidskrachten der veroordeelden voor den tijd van hunnen strafduur gegeven werd”. Als eigenaar dus van de arbeidskracht, kon hij, naar eigen goedvinden, haar hetzij voor zichzelf behouden, hetzij aan anderen afstaan of wel er in 't geheel of slechts gedeeltelijk gebruik van maken, en den drager dier arbeidskracht verlof geven het gebruik daarvan voor zijn eigen persoon te behouden. Dien tengevolge kon men in dien tijd de in New South Wales aanwezige getransporteerden in twee groote klassen verdeelen, te weten: 1° in diegenen, die aan den werkelijken strafdwang onderworpen, en 2° in hen, die daarvan ontslagen waren.

De eerste klasse laat zich weder in drie rubrieken onderscheiden, en wel:

a. In die veroordeelden, die de Regeering in haren dienst behield, door haar onderhouden werden en voor haar ge-

meenschappelijken dwangarbeid aan publieke werken moesten verrichten, en die voornamelijk gebruikt werden voor het aanleggen van wegen (road parties).

b. In die veroordeelden, die onder toezicht der Regeering gemeenschappelijken arbeid voor bijzondere personen moesten verrichten. Dit waren de z. g. „clearing gangs.”

Ten aanzien dezer „clearing gangs” valt op te merken, dat, wanneer een bezitter van boschgronden deze in cultuur wenschte te brengen, de Regeering eene zoodanige „gang” of werkploeg ter zijner beschikking stelde tencinde de boomen te vellen en den grond tot bezaaiing in gereedheid te brengen. De grondeigenaar betaalde dan later de Regeering voor de verleende diensten in natura uit de opbrengst van den aldus gereed gemaakten (*cleared*) grond.

c. In die veroordeelden, die dwangarbeid moesten verrichten in dienst van bijzondere personen, m. a. w. de eigenlijk gezegde „geassigneerden”. In deze rubriek vielen verreweg de meeste getransporteerden, tengevolge van den grooten toevloed van vrije kolonisten uit het moederland en de daarmee in verband staande enorme aanvraag bij de Regeering tot het bekomen van arbeidskrachten.

Dit assignatiestelsel werd tevens door haar zooveel mogelijk uitgebreid, daar zij het als een zeer geschikt middel beschouwde om zich van de onderhoudskosten der getransporteerden te ontslaan. De aard van den arbeid door de getransporteerden was zeer verschillend en hing deels af van hunne geschiktheid en bekwaamheid, deels van de meerdere of mindere vraag naar arbeidskrachten voor het

een of ander doeleinde. Niet alleen werden de „convicts” aan landbouwers, eigenaren van groote kudden, maar ook aan werktuigkundigen en handwerkslieden geassigneerd. Zij waren zoowel in het binnenland, in de landbouwdistricten en de bosschen, als in de steden verspreid. Hun lot was zeer ongelijk en hing voor een groot deel af van de meerdere of mindere gestrengheid van hunne meesters. Over het algemeen waren zij, die in de steden geassigneerd waren, er 't beste aan toe.

Hoe belangrijk het overigens ook zijn moge de werking van dit assignatiestelsel meer in bijzonderheden na te gaan, zoo zal ik hierover thans niet verder uitweiden, daar mij zulks te ver van mijn eigenlijk onderwerp zou afvoeren. Zij, die daaromtrent meer wenschen te weten, verwijs ik daarom naar het hierboven aangehaalde werk van v. Holtz. pag. 195—377.

Van meer gewicht voor ons onderwerp is de tweede door mij genoemde klasse, bevattende n. l. die personen, die van de verplichting om dwangarbeid te verrichten geheel of gedeeltelijk vrijgesteld waren, en wier arbeidskracht door den Gouverneur, krachtens zijn eigendomsrecht, als het ware aan hen zelve geassigneerd werd. Hiervan ontvingen zij van hem een schriftelijk bewijs in den vorm van een z. g. *verlofpas* (ticket of leave), waardoor zij in een toestand geplaatst werden, die het midden hield tusschen de werkelijke straf, gepaard met dwangarbeid, en de volledige vrijheid. Deze verlofpassen werden weder in twee soorten onderscheiden:

1°. De z. g. „*tickets of exemption from Government-labour*”, waardoor zij voor een bepaalden tijd van dwangarbeid ontslagen werden, en voor eigen rekening en tot eigen voordeel mochten arbeiden.

2°. „*Tickets of leave during good conduct*”; d. w. z. een verlofpas geldig zoo lang zij zich goed gedroegen.

Ofschoon de Gouverneur, zooals ik reeds vroeger mededeelde, het recht zoowel van volledige als voorwaardelijke Gratie mocht uitoefenen, zoo had toch de gewoonte ten opzichte der uitreiking van verlofpassen enkele bepaalde regelen doen ontstaan, die als verbindend konden beschouwd worden. Zoo mocht bijv. een tot 14 jaren na verloop van 6, en een tot levenslang veroordeelde na 8 jaren tot het bekomen van een verlofpas een verzoek aan den Gouverneur richten, die echter natuurlijk geheel vrij bleef dien te verleenen of wel te weigeren. Deze „ticket of leave-men” bevonden zich in New South-Wales feitelijk in eene zeer gunstige positie. Zij konden voor hoog loon overal gemakkelijk werk krijgen, daar men aan hen, die met den aard van den grond en de koloniale toestanden goed bekend waren, bij het in dienst nemen verre de voorkeur gaf boven de vrije arbeiders, sinds korten tijd in de kolonie aangekomen. De betrekkingen van politieagenten, gevangenvaarders en opzichters in dienst der Regeering werden meest door hen vervuld. Zij, die in Engeland wegens z. g. „genteel crimes” (zooals bankbreuk, valsheid in geschriften, vervalschingen enz.) veroordeeld en nu met een verlofpas ont-

slagen waren, werden meermalen tot administrateurs, secretarissen, commiezen en kantoorklerken aangesteld.

Deze feitelijke toestand van de verlofgangers was echter geenszins in overeenstemming met de wettelijke beperkingen waaraan zij nog in hunnen voortdurenden toestand van gevangenen onderworpen waren. Volgens het Engelsche recht toch, kon geen veroordeelde misdadiger, zoo lang zijn strattijd nog niet ten volle was geëindigd of tot dat hij Gratie bekomen had, eigendom verkrijgen of voor het gerecht als partij optreden; eene beperking die met onze hedendaagsche strafrechts-begrippen zeker niet overeen te brengen is, doch geheel overeenkomstig was aan de toen bestaande opvatting van de crimineele straf, volgens welke veroordeelde misdadigers in een toestand geplaatst werden gelijk aan dien van slavernij. Het gevolg hiervan was, dat men een „ticket of leave”houder loon kon onthouden, en, in overeenstemming met de wet, de schandelijkste willekeur jegens hem plegen, waartegen hij zelf rechtens niets doen kon.

Het verleenen van het volledig ontslag alleen onder voorwaarde van de kolonie niet meer te verlaten (het z.g. *Conditional Pardon*, waarover ik reeds vroeger gesproken heb), en de uitreiking van een verlofpas (*ticket of leave*) kwamen nu langzamerhand, zooals wij zien zullen, in de praktijk in eene regelmatige verhouding tot elkander te staan, en wel in dier voege, dat de laatste een overgangspunt uitmaakte in het ten uitvoerleggen van de transportatiestraf en steeds als een vereischte voor het verkrijgen van het eerste aangemerkt werd. Alleen zij

dus, die zich, na een „ticket of leave” verkregen te hebben, gedurende een bepaalden tijd goed gedragen hadden, konden het „Conditional Pardon” deelachtig worden. Gedroeg de pashouder zich slecht, toonde hij zich het bezit van dien verlofpas onwaardig, dan moest deze onmiddellijk ingetrokken worden en werd hij op nieuw, hetzij bij de „road parties” hetzij bij de „clearing gangs” ingedeeld.

De omstandigheid, dat in de kolonie zoowel de bevoegdheid tot het verleenen van „Conditional Pardon” als van „ticket of leave” in den persoon van den Gouverneur vereenigd was, en welke tweeledige bevoegdheid later, zoo als wij zien zullen, ook in Engeland aan de Kroon werd opgedragen, heeft ten gevolge gehad, dat de Engelsche schrijvers meermalen beide uitdrukkingen zonder onderscheid door elkander gebruikten, en dat er nog heden ten dage de meest verschillende opvattingen omtrent het wezen van de voorwaardelijke invrijheidstelling bestaan. Men is het er nog dikwijls niet over eens, of het verleenen dier voorwaardelijke invrijheidstelling behoort tot de competentie van de Kroon dan wel tot die van eene andere macht in den Staat. Toch bestond er, niettegenstaande de vereeniging dier functiën in den persoon van den Gouverneur van Australië, tusschen beide een groot verschil. Aan hem toch was, zooals wij zagen, de onbepaalde uitoefening van het koninklijk recht van Gratie toegekend. Hieruit nu sproot zijne bevoegdheid voort tot het verleenen van het „Conditional Pardon”. Hij, die dit verkregen had, was wel is waar verplicht in de kolonie te blijven, doch overigens

schiep het voor hem een definitieven toestand van vrijheid, die volgens het gevestigde begrip van Gratie onherroepelijk was en waardoor hij ook in geen deele meer in de uitoefening zijner rechtsbevoegdheid beperkt werd. Als eigenaar daarentegen van de arbeidskracht van den veroordeelde kon de Gouverneur hierover naar eigen goedvinden beschikken. Wilde hij er nu geen of slechts gedeeltelijk gebruik van maken, dan gaf hij hem hiervan, zooals ik ook reeds mededeelde, een bewijs door middel van den verlof-pas. Dit wilde echter nog niet zeggen, dat hij hiermede nu ook den veroordeelde uit zijne kwaliteit van strafgevangene ontsloeg. Integendeel, hij bleef dit wel dege-lijjk. De herroepbaarheid van het vrijstellen van den arbeidsdwang stond dan ook uitdrukkelijk op den pas vermeld, terwijl hij aan al die rechterlijke beperkingen onderworpen bleef, die hem de wet als strafgevangene oplegde. De uitreiking van den verlof-pas was dus niets anders dan eene gewijzigde tenuitvoerlegging van den vorm, waaronder de transportatiestraf voltrokken werd, en had derhalve niets gemeen met het verleenen van „voorwaardelijke Gratie”, waardoor de straf qua talis, behoudens verplicht verblijf in de kolonie, geheel werd opgeheven. Onder bovengenoemden vorm treffen wij het „voorwaardelijk ontslag” aan tus-schen de jaren 1824—1836, toen het assignatiestelsel in volle werking was en op meer dan $\frac{5}{7}$ van het geheele getal veroordeelden toegepast werd.

New South-Wales was in dien tijd zoo vooruitgegaan,

het getal der daar heen stroomende menigte zoo toegenomen, het handelsverkeer zich zoo uitgebreid, dat men als het ware vergeten was, waaraan de kolonie haar ontstaan te danken had. Niemand dacht er meer aan haar als eene zuivere strafkolonie te beschouwen. Men opperde zelfs de vraag, of het niet mogelijk zou zijn, in het belang der kolonie, de transportatie daarheen geheel af te schaffen. De resultaten toch die men met de transportatiestraf beoogd had, nl. de verbetering van den misdadiger in eene nieuwe maatschappij, bleven verre beneden de verwachting. Slechts van zeer weinige veroordeelden kon men zeggen, dat de straf hun ten goede gekomen was. Wel verkregen vele ontslagenen later zeer groote rijkdommen, zooals wij van een dezer lezen, die 45000 P. Sterl. en van anderen die 20000 P. Sterl. inkomen jaarlijks hadden, doch de wijze waarop zij aan zulk een groot vermogen gekomen waren, dulde niet altijd een nauwkeurig onderzoek. Ook bleven zij voor 't meerendeel op een zeer laag standpunt van beschaving staan. Verreweg het grootste gedeelte der getransporteerden zonk, in plaats van zich te verbeteren, hoe langer zoo dieper. Het toezicht op de „ticket of leave-men” had niets te beteekenen. Zij smolten in de menigte weg en gaven zich aan de grootste losbandigheid en zedeloosheid over. In geen enkel opzicht had het systeem aan zijn doel beantwoord. Het bleek noch een middel te zijn om anderen van het plegen van misdaden af te schrikken, noch een middel tot verbetering noch een voordeelig strafmiddel, daar het het moederland op groote

kosten te staan kwam. Luide klachten werden er hoe langer zoo meer tot het Eng. gouvernement gericht. Het gevolg hiervan was dan ook de benoeming eener commissie in het jaar 1837 (24 Nov.), ten einde de werking van het transportatiestelsel te onderzoeken, den invloed daarvan na te gaan op den zedelijken toestand der maatschappij in de strafkolonie, en om aanwijzingen te geven, die tot eene mogelijke verbetering in de uitvoering van het transportatie-stelsel zouden kunnen leiden.

Den 3 August. 1838 bracht deze Commissie aan het Parlement een verslag uit, waarin de transportatiestraf afgeschilderd werd als te zijn: „een bederf voor de moreele ontwikkeling der kolonie, zonder invloed op de verbetering van den misdadiger, en bovendien uiterst kostbaar.”

Het Parlement vereenigde zich volkomen met de zienswijze van genoemde Commissie, om reden, zooals door sommigen gezegd werd, dat door de opheffing der transportatie derwaarts eene grootere aandrang tot vrije emigratie zou ontstaan, hogere prijzen voor de gouvernementsgronden verkregen worden, en daardoor de staatsinkomsten aanmerkelijk zouden toenemen.

Het gevolg hiervan was dan ook, dat Lord Normandy, de toenmalige Secretaris van Staat voor de Koloniën, verklaarde de transportatie te zullen beperken en New South-Wales als eene vrije kolonie te erkennen, dat dan ook werkelijk bij besluit van 22 Mei 1840 geschiedde en waarmede zij tevens uit de rij der strafkoloniën geschrapt werd.

Voor Engeland bleef nu alleen van Diemensland als

groote zelfstandige strafkolonie over, in 1804 door gouverneur King van uit New South-Wales gesticht.

Oorspronkelijk was zij niets dan een aanhangsel van Sydney. In 1824 evenwel werd zij als zelfstandige strafkolonie erkend. Het assignatiestelsel, dat sedert dien tijd ook daar, even als in New South-Wales van kracht was, werd er echter op veel geringer schaal toegepast. Slechts de helft der getransporteerden werd geassigneerd, terwijl de andere helft openbaren dwangarbeid, onder onmiddellijk toezicht van regeeringsbeambten, verrichtte, deels omdat van Diemensland minder aantrekkelijkheid had voor vrije kolonisten, deels omdat de aldaar aan het hoofd staanden gouverneur Sir George Arthur (1824—1837), even als Macquarie een tegenstander van vrije emigratie, van Diemensland beschouwde als eene zuivere strafkolonie of groote gevangenis in de buitenlucht, waarin de vrije bewoners zich naar de gevangenisregelen hadden te schikken; ook de disciplinaire voorschriften waren er veel gestrenger dan in New South-Wales.

Naast deze beide groote strafkoloniën, waarin het assignatiestelsel in werking geweest was, bezat Engeland nog andere, zooals de Bermuda eilanden, Norfolk Island, Moreton-bay aan de Oostkust v. Australië, en Port Arthur op van Diemensland (het Schiereiland Tasmania). Ofschoon deze nu wel den naam van strafkoloniën (penal settlements) droegen, waren zij inderdaad niets anders dan „*strafstations*” voor die getransporteerde veroordeelden, die zich in de groote strafkoloniën aan misdaad schuldig gemaakt had-

den, waarop volgens de Eng. strafwet de transportatiestraf gesteld was. Voor het overige hadden zij niets gemeen met het denkbeeld van kolonisatie, dat aan die van New South-Wales en van Diemensland ten grondslag lag.

Na het veroordeelend vonnis over de transportatiestraf uitgesproken en na de vrijverklaring van New South-Wales, wist men in Engeland niet wat aan te vangen. Sommigen wilden nieuwe groote gevangenissen laten bouwen voor minder gevaarlijke misdadigers, terwijl de zwaardere naar Lundy Island of andere rotsachtige eilanden zouden gezonden worden. Anderen daarentegen verklaarden zich voor het bouwen van groote barakken in de nabijheid der dockyards (scheepstimmerwerven), ter vervanging der „hulks“¹⁾ Geen dezer plannen scheen echter voor uitvoering vatbaar. Het was voor het Gouvernement inderdaad geene gemakkelijke taak in de eene of de andere richting een besluit te nemen, daar aan alle veranderingen groote moeielijkheden verbonden waren. Het zocht daarom een middenweg in te slaan, van oordeel zijnde, dat de transportatiestraf zou kunnen behouden blijven, wanneer daarin slechts datgene verbeterd werd wat in de uitvoering van het oude systeem gebleken was verkeerd te zijn geweest. Het gevolg dezer overweging was, dat van Diemensland als strafkolonie in stand bleef, waarheen nu voortaan alleen de tot transportatiestraf veroordeelde misdadigers zouden gezonden worden.

¹⁾ Hulks.: oude afgetakelde oorlogschepen.

Reeds in 1838 was in deze kolonie, ingevolge de instructiën aan den toenmaligen gouverneur Sir John Franklin gegeven, eenige verandering in het ten uitvoerleggen van de transportatiestraf gebracht. Zoo werd toen reeds de assignatie voor huiselijke diensten afgeschaft en de gemeenschappelijke dwangarbeid als regel aangenomen. De definitieve afschaffing van het assignatiestelsel volgde daarop in 1840 door John Russell.

Het nieuwe transportatie-systeem, bekend onder den naam van „*Probation*” of „*Gang-system*”, dat nu in van Diemensland in uitvoering zou komen en den 20sten Mei 1840 in werking trad, is tevens het eerste z.g. progressieve stelsel, waarvan wij, ten opzichte van de behandeling der Engelsche strafgevangenen, melding gemaakt vinden. Het plan van uitvoering vinden wij volledig medegedeeld in een schrijven van Lord Stanley d.d. 15 Nov. 1842 gericht aan bovengenoemden gouverneur Franklin. Wij leeren daaruit, dat de veroordeelde gedurende zijn straftijd 5 verschillende „*stages*” moest doorloopen, die aanvankelijk zeer gestreng waren, doch achtereenvolgens lichter werden en hem telkens een stap nader tot de vrijheid brachten. De overgang van eene lagere tot eene hoogere „*stage*” werd daarin afhankelijk gesteld van het goed gedrag van den veroordeelde tijdens zijn verblijf in elk dezer.

De „Voorwaardelijke invrijheidstelling”, die als zeer dienstbaar beschouwd werd aan het met dit nieuwe stelsel beoogde secundaire doel, n.l. de zedelijke verbetering en opleiding der veroordeelden tot vrije kolonisten, werd

hierin opgenomen en maakte daarvan, zooals wij zien zullen, een der „*stages*” uit.

Dit „Probation systeem” komt op het volgende neêr:

1ste *Stage*. Opsluiting in een staat van volkomen gevangenschap op een der strafstations, waarvoor Norfolk Island en Port Arthur op Tasmania waren aangewezen.

Hierin kwamen alleen die misdadigers, die in de kolonie op nieuw of in het moederland tot 14jarige of tot levenslange transportatiestraf veroordeeld waren. Het verblijf op Norfolk Island was minstens twee en hoogstens vier achtereenvolgende jaren; wangedrag evenwel kon een onbepaald uitstel tengevolge hebben. De slechtst aangeschrevene veroordeelden waren aldaar geketend.

Naar Port Arthur werden de minder gevaarlijke veroordeelden gezonden. Ofschoon deze plaats geheel afgescheiden was van de overige gekoloniseerde districten, was zij slechts op 6 uren afstand van Hobart-Town gelegen en stond onder meer onmiddellijk toezicht van den Gouverneur van van Diemensland dan Norfolk Island, dat daar honderden mijlen van verwijderd was. Eene nauwe landengte — die door een groote troep honden, die er op gedresseerd waren bij het minste of geringste gerucht aan te slaan, bewaakt en waardoor ontvluchting zoo goed als onmogelijk gemaakt werd — verbond dit schiereiland met de kolonie van Diemensland.

De veroordeelden waren aldaar te samen bij kleine afdeelingen gehuisvest in houten barakken. Hun werk bestond voornamelijk in hout hakken en kolen delven. Over

het algemeen was hun gedrag zeer gunstig te noemen, terwijl disciplinaire straffen slechts zeer zelden behoeften toegepast te worden.

2de Stage. Gemeenschappelijke dwangarbeid ten nutte van het Gouvernement.

Deze „stage” bevatte zoowel die personen, die uit de „1ste Stage” ontslagen, als zij, die in Engeland wegens minder ernstige misdrijven tot transportatie veroordeeld waren. Zij waren in afdeelingen (*stations*) over de kolonie verspreid, terwijl zij belast waren hetzij met het delven van steenkolen, hetzij met het vellen van bosschen en het daarna ontginnen dier gronden, hetzij met het aanleggen en onderhouden van wegen. In het geheel waren er 16 zulke afdeelingen of „Probation stations”, en wel: 4 op Tasmania, waarvan één voor huisvesting der zieken, en drie andere voor hen, die zich misdragen hadden; 5 op de kust in de nabijheid van d’Entrecasteaux Channel, alwaar zich uitgestrekte boschgronden bevonden, teneinde deze in cultuur te brengen, terwijl de overige stations meer landwaarts in gelegen waren, ten dienste der te verrichten werkzaamheden aan de wegen. In beginsel was het beoogde doel met deze „Probation stations” de veroordeelden van den aanvang af aan arbeid en ondergeschiktheid te gewennen, en, zoo zij van de „penal settlements” gekomen waren, het behandelings proces voort te zetten. Aan deze stations waren tal van geestelijken tot het geven van godsdienstig onderwijs verbonden. Ook werd aldaar dagelijks nauwkeurig aantekening gehouden van het gedrag van de veroor-

deelden, waarvan de bevordering tot eene volgende „stage” afhing.

3de *Stage*. Als eerste stap tot de vrijheid: uitreiking van een pas tot het verrichten van vrijen arbeid.

Aan den „Controller general” was de beslissing overgelaten, of een veroordeelde al of niet waardig was een pas te ontvangen. Zulk een pashouder kon zich vrij bij anderen verhuren of in dienst treden. De „convicts” in deze „stage” waren echter nog in drie klassen verdeeld, waarvan zij, die zich in de laagste klasse bevonden, bij het kiezen van hun beroep of bezigheid de toestemming van den Gouverneur moesten verkregen hebben. Bovendien hadden zij slechts recht op de helft van het door hen verdiende loon, terwijl de andere helft in de spaarbank (Savingbank) gestort moest worden. De zich in de twee hoogste klassen bevindende veroordeelden daarentegen waren in hunne keuze van arbeid of beroep geheel vrij en mochten, hetzij $\frac{2}{3}$ hetzij het geheele bedrag hunner verdiensten voor zich behouden, al naar gelang zij in de middelste of wel in de hoogste klasse werkzaam waren. De personen van deze derde „stage” bleven in de z.g. verhuur-depôts, totdat zij werk gevonden hadden en werden door het Gouvernement nog gedurende dien tijd onderhouden. Steeds stonden zij, ook wanneer zij ergens werkzaam waren, onder onmiddellijk toezicht van de plaatselijke overheid, bij wie zij zich maandelijks moesten aanmelden. Bij wangedrag werd hun pas ingetrokken en werden zij weder in de „2de stage” teruggeplaatst.

4de *Stage* of die van het voorwaardelijk ontslag met „ticket of leave.”

Dit voorwaardelijk ontslag, dat oorspronkelijk onafhankelijk van het goed gedrag van den veroordeelde, en zelfs menigmaal onmiddellijk bij aankomst in de kolonie door den Gouverneur werd toegekend, ontving thans in dit nieuwe systeem dat bepaalde karakter, hetwelk het sedert dien tijd behouden heeft, en waardoor het zich nog steeds onderscheidt, als zijnde namelijk: de vrijlating van den veroordeelde vóór het einde van zijn straftijd als belooning voor zijn goed gedrag, onder voorwaarde zich goed te blijven gedragen op straffe van herroeping der hem geschonken vrijheid, ten einde de geheele straf in al hare gestrengheid weder op nieuw te ondergaan.

Zoo als wij gezien hebben kon hij, die met een verlofpas ontslagen was, vroeger volgens het bestaande recht geen eigendom verwerven; bij Act 6 Victoria c. 7 (1843) werd hierin echter verandering gebracht en werd hem uitdrukkelijk dat recht toegekend. Daarenboven kon een houder van een „ticket of leave” zich thans — en hierin bestaat voornamelijk het verschil tusschen hem en de personen uit de 3de stage die, zooals wij zagen, in de verhuurdepôts moesten blijven tot zij werk bekomen hadden — binnen zekere districten vrij bewegen, terwijl hem de verplichting opgelegd werd eenmaal 's jaars bij eene algemeene monstering tegenwoordig te zijn. De verlofpas kon hem thans niet meer willekeurig, doch eerst na gerechtelijke goedkeuring (vonnis) ontnomen worden. Ook werd

de bevoegdheid van den Gouverneur, ten opzichte van het tijdstip waarop het voorwaardelijk ontslag zou kunnen verleend worden, door tal van instructies beperkt.

De 5de *Stage* was die van volledige *Gratie*, waarover het onnoodig is verder uit te weiden. Alleen zij nog opgemerkt, dat de bevoegdheid tot het verleenen daarvan bij de hierboven genoemde *Act* geheel en al aan den Gouverneur der kolonie onttrokken werd, en sedert dien tijd alleen door de Kroon zelve plaats had.

Op deze wijze werd de transportatiestraf op van Diemensland gedurende de eerstvolgende jaren ten uitvoer gelegd. De resultaten bleven echter verre beneden de verwachting, die men er van gekoesterd had. Voornamelijk moet dit worden toegeschreven aan het ontzaglijk groot aantal veroordeelden, dat jaarlijks naar de kolonie gezonden werd. In het jaar 1845 toch waren er in 't geheel 25000 werkelijk veroordeelden in de kolonie, waarvan er ongeveer 12000 onmiddellijk in dienst van het Gouvernement dwangarbeid verrichtten, terwijl er bovendien nog 3000 veroordeelden van de 3de „stage” waren, die door het Gouvernement onderhouden moesten worden, daar zij niet in de gelegenheid waren hunne diensten aan particulieren te verhuren. Al was de kolonie ook even vruchtbaar en uitgestrekt geweest als New South-Wales, dan nog zou men ternauwernood aan al deze veroordeelden werk hebben kunnen verschaffen. Maar nu zij juist het tegenovergestelde was, d. w. z. klein en voor het grootste gedeelte onvruchtbaar, was van dezen ontzaggelijken toevoer van veroor-

deelden eene geheele uitputting het gevolg. De meeste vrije kolonisten en ambachtsheden den ondergang der kolonie voorziende, begonnen haar langzamerhand te verlaten, terwijl zij zich in naburige koloniën gingen vestigen. Een en ander had dan ook voor de veroordeelden zelve de treurigste gevolgen.

Welk nut toch was er te verwachten van een stelsel waarmede men zich ten doel stelde de veroordeelden tot vlijtige en eerlijke arbeiders op te leiden, wanneer er voor hen geene gelegenheid bestond later op eerlijke wijze aan de kost te komen, wanneer er geene personen genoeg waren aan wie zij hunne diensten konden verhuren? Eene voornamelijkte grief tegen het stelsel was, dat zij, die door hun goed gedrag in de 3de „stage” geplaatst waren en door de voorrechten daaraan in theorie verbonden eigenlijk in een toestand van halve vrijheid moesten verkeeren, inderdaad gelijk stonden met hen, die zich in de 2de „stage” bevonden. Men bleef niet meer aan het eigenlijk stelsel getrouw, terwijl men het bestaan dezer 3de „stage” over het hoofd zag. ¹⁾ In elk geval was echter nog de positie dezer personen verre te verkiezen boven die der „ticket of leave-men”. De eerstgenoemden toch werden, zooals wij zagen, op Gouvernementskosten onderhouden zoolang zij zelve nog geen werk gevonden hadden, doch aan het onderhoud der laatsten, die een stap nader tot hunne volledige vrijheid gekomen waren, liet zich het Gouvernement

---

¹⁾ Zie Griffiths II p. 222.

niets gelegen liggen. „They were thrown upon the world,” zegt Griffiths, „with nothing but their labour to support them.” Doordien er voor hen geen aanbod van werk was, konden zij niets verdienen, en hadden zij derhalve ook niets te eten. Er bleef hun dus, zouden zij niet van honger omkomen, niets anders over dan zich door diefstal en andere minder eerlijke middelen datgene te verschaffen wat zij op eene eerlijke wijze niet konden verkrijgen. Groote benden dezer menschen liepen de kolonie af en maakten haar in de hoogste mate onveilig. De schildering van den toestand in van Diemensland in dien tijd overtreft alles wat tot nog toe over koloniale toestanden medegedeeld was geworden. Het spreekt van zelf, dat een dergelijke toestand niet mocht en niet kon voortduren. Ook de Engelsche regeering zag dit in, en trachtte op tweecërlei wijze in dien noodtoestand te voorzien, en wel: 1o. door eene wijziging te brengen in de tenuitvoerlegging van de transportatiestraf zelve, en 2o. door het stichten van nieuwe strafkoloniën.

Om met het laatste punt te beginnen, zoo vermeld ik in 't voorbij gaan, dat Lord Stanley reeds in Novb. 1845, „teneinde van Diemensland van den steeds aanwassenden druk van de talrijke menigte ontslagene veroordeelden, die te vergeefs naar een middel van bestaan zochten, te ontlasten,” instructies gegeven had om de stichting van eene nieuwe strafkolonie te Harvey-bay in Noord-Australië voor te bereiden. Door Gladstone werden daarheen in Febr. 1846 dan ook werkelijk verscheidene veroordeelden

gezonden, doch zij werden door Earl Grey in het volgende jaar, bij zijn optreden als Secretaris van Staat voor de Koloniën, weder teruggahaald, terwijl Harvey-bay tevens als strafkolonie werd opgeheven.

Ook waren in 1846 door Gladstone op nieuw met New South-Wales onderhandelingen aangeknoopt over de wederopname van tot transportatiestraf veroordeelde misdadigers. Onder zeer vele restricties werd dit toegestaan. Zonder zich echter aan deze beperkende bepalingen te storen, zond Earl Grey een schip met getransporteerden naar New South-Wales, maar toen dit in 1849 de haven van Sydney binnen kwam, zag de Gouverneur zich door de publieke opinie gedwongen, genoodzaakt de ontschepping te verbieden en de veroordeelden naar Engeland terug te zenden. Bij besluit van 25 Juni 1851 werd zij weder op nieuw van de lijst der strafkoloniën geschrapt.

Hetzelfde had plaats in de kolonie aan de Kaap de Goede Hoop, die bij een geheim besluit van 4 Sept. 1848 als strafkolonie was aangewezen, doch bij besluit van 8 Jan. 1850 weder als zoodanig werd opgeheven.

Wat nu het eerste punt betreft, zoo behoort in de eerste plaats vermeld te worden, dat Earl Grey tegen 't einde van 1847 of 't begin van 1848 begon met de transportatiestraf naar van Diemensland voor twee jaren te schorsen, terwijl hij tevens in een schrijven aan den nieuw benoemden gouverneur William Denison kennis gaf, dat de Regeering niet meer voornemens was na verloop dier twee jaren de transportatie daarheen te doen plaats nemen.

Het schijnt wel dat er toen reeds over het afschaffen van de transportatiestraf in het Eng. ministerie gesproken is geworden, doch men wist niet wat daarvoor in de plaats te stellen, daar de aanvraag om gelden tot het bouwen van cellulaire gevangemissen op groote schaal bij het Parlement, voornamelijk om financieele redenen, wel zou afgewezen worden. Van daar dat men de transportatiestraf behield en zich alleen bepaalde bij eene wijziging in de tenuitvoerlegging van het tot nog toe gevolgde „Probation System”. De transportatiestraf toch was altijd gepaard gegaan met dwangarbeid in de koloniën. De uitkomsten echter waren steeds verre van bevredigend geweest, deels een gevolg van de geringe discipline, waaronder de veroordeelden stonden, deels van het slechte toezicht, dat over hen uitgeoefend werd. In het moederland of onder meer onmiddellijk toezicht der Eng. regeering uitgevoerd, meende men, dat die arbeid betere resultaten zou kunnen opleveren, omdat aldaar ruimschoots gelegenheid bestond om van regeeringswege dwangarbeid te laten verrichten, terwijl het toezicht over de veroordeelden er gemakkelijker zou kunnen plaats hebben, misbruiken spoediger zouden kunnen worden tegengegaan en ten slotte het geheele bestuur zoowel van den hoogsten tot den laagsten beambte aan geschikter en bekwamer personen zou kunnen worden toevertrouwd dan in de koloniën het geval was.

Het nieuwe „*Probation-system*”, dat naar aanleiding dezer verschillende overwegingen onder Earl Grey en Sir George Grey (den toenmaligen Secretaris van Staat voor het Bin-

enland) tot stand kwam en van de jaren 1847 tot 1853 van kracht was, is het volgende:

1ste of „*Probation stage*”. Afzonderlijke opsluiting in een der gevangenissen te Pentonville of Millbank voor den tijd van 6—18 maanden, naar gelang van het gedrag van den veroordeelde.

2de *Stage*. Gemeenschappelijke dwangarbeid aan publieke werken, hetzij aan strafinrichtingen in Engeland, hetzij te Gibraltar of op de Bermuda eilanden. In Engeland werd daarvoor oorspronkelijk Portland en de vlakte van Dartmoor aangewezen, alwaar tot dat doeleinde gevangenen gebouwd werden, onder leiding van kolonel Jebb, die sedert 1840 Inspecteur Generaal van het Engelsche gevangeniswezen, thans met de ten uitvoerlegging van dit nieuwe systeem belast werd. In latere jaren werden deze beide inrichtingen achtereenvolgens met die te Portsmouth en te Chattham vermeerderd. Het door de veroordeelden te verrichten werk bestond te Dartmoor in veldarbeid, en op de overige plaatsen in het delven van steen, den aanleg van havens, scheepsdokken, arsenalen en in andere zwaren arbeid. Het z.g. Portland Breakwater dankt aan hen zijn bestaan. De duur van het verblijf in deze „stage” was gewoonlijk voor hen, die tot 7 jaren transportatie veroordeeld waren, twee jaar; voor hen, die voor levenslang veroordeeld werden, 13½ jaar. Door goed gedrag konden deze termijnen respectivelijk tot op 1 en 5 jaar dwangarbeid teruggebracht worden.

3de *Stage*. Verbanning naar de kolonien voor het nog

overgebleven gedeelte van den geheelen bij rechterlijk vonnis uitgesproken straftijd.

Het zouden thans geene getransporteerde veroordeelden zijn, maar slechts bannelingen, wier misdadige wil door de reeds in het moederland ondergane straf geoordeeld werd gebroken te zijn en voor wie men meende, dat het zoowel in hun eigen belang als in dat van den Staat wenschelijk was, dat zij na afloop van hunnen geheelen straftijd zooveel mogelijk verwijderd bleven van die misdadige omgeving, die hen buiten de Engelsche gevangenis wachtte en die zeker niet zou nalaten hen — zoo zij zich ook al verbeterd hadden — van hunne goede voornemens af te brengen. Ten einde het verblijf van dusdanige gedeporteerden — ook na afloop van hunnen straftijd — in de kolonie te bestendigen, verkregen zij aanvankelijk vóór hunne wegzending „voorwaardelijke Gratic”, voor zooverre zij zich verbonden in de kolonie te blijven. Bij hunne aankomst aldaar werden zij dan geheel vrij en konden zich vestigen waar zij zelve wilden, mits zij maar niet naar Engeland terugkeerden. In het volgende jaar reeds werd in dit laatste in zooverre eenige verandering gebracht, dat men besloot hen niet meer als bannelingen naar de koloniën te zenden, maar als „*pashouders*” (ticket of leave-men). Hierdoor behield men zich eene administratieve controle voor over vele personen wier werkelijke verbetering nog aan twijfel onderhevig was, en die anders in hunne hoedanigheid van bannelingen niet dan door rechterlijke tusschenkomst tot hun plicht zouden kunnen gebracht

worden, terwijl men zich hierdoor tevens tegenover de koloniën kon verontschuldigen, dat het geene werkelijke veroordeelden, maar slechts verlofgangers waren, bij wie het bezit van een verlofpas eene voldoende praesumptie voor hun goed gedrag opleverde. De houder van zulk een „ticket of leave” zou nu verplicht zijn zich in een bepaald district te vestigen, terwijl hij niet van het Gouvenements toezicht zou ontslagen worden, voordat hij zich voor 12 maanden bij een werkgever verhuurd had. Daarna zou hij onder toezicht van de politie gesteld worden van de plaats, waar hij zijn verblijf had, en waarbij hij zich maandelijks moest aanmelden. Bij voortdurend goed gedrag verkreeg hij ten slotte de voorwaardelijke Gratie, onder verplichting om in de kolonie te blijven.

Dit „*Probation system*” berust voornamelijk op de vooronderstelling, dat de meeste veroordeelde misdadigers zich het verkrijgen van zulk een verlofpas waardig zouden betoonen, of althans dat de Eng. regeering de verkrijging daarvan niet bijzonder moeilijk zoude maken. Geheel onverbeterlijke misdadigers werden naar Norfolk Island gezonden.

Behalve deze bepalingen in betrekking tot de verlofgangers en de onverbeterlijke misdadigers, behield Earl Grey zich tevens nog het recht voor sommige werkelijke strafgevangenen in beperkte getale naar van Diemensland te zenden. Als grond voor dien maatregel werd door hem in zijn „*Colonial Policy*” opgegeven: „that sending any convicts to the colony was a departure from our original

plan, but it was found necessary to keep up the establishment required in the colonies for the reception and punishment of those, whose ticket of leave might be withdrawn for misconduct; and it also appeared that valuable addition might thus be made to the means of maintaining discipline among the convicts."

Toen nu Earl Grey na afloop van de twee jaren, gedurende welken tijd de transportatie naar van Diemensland geschorst geweest was, zijne „ticket of leave-men" naar deze kolonie zond, ontstond daartegen van hare zijde groote oppositie, daar zij beweerde, dat Grey in strijd handelde met zijn eertijds aan Denison gericht schrijven: dat n. l. geene tot transportatiestraf veroordeelden na afloop van de twee jaren naar de kolonie zouden gezonden worden. Grey echter ontkende dit, zeggende, dat hij wel degelijk aan zijne belofte getrouw gebleven was, daar toch door dit gewijzigd systeem de straf der transportatie eene geheel andere was geworden dan het tot het jaar 1847 geweest was, en dat „ticket of leave-men" geen gedeporteerde misdadigers waren. Hij ging dan ook voorloopig, niettegenstaande de daartegen gevoerde oppositie, met het zenden van „ticket of leave-men" naar van Diemensland tot het jaar 1852 voort.

Eene andere kolonie waar de transportatiestraf volgens het nieuwe systeem uitgevoerd werd, was de kolonie „West-Australië", die in het jaar 1829 bij hare stichting voor zich het privilegie bedongen hebbende van de overzending van veroordeelden verschoond te blijven,

door gebrek aan arbeidskrachten hiertoe gedwongen, zelv  tot de Engelsche regeering het dringend verzoek richtte aan haar tot transportatie veroordeelden te zenden. Bij besluit van 1 Mei 1849 werd zij hierop door de Regeering tot strafkolonie verklaard, terwijl in Januari d. a. v. het eerste transport gezonden werd, bestaande zoowel uit werkelijke strafgevangenen als uit „ticket of leave-men”.

Engeland bezat dus in het jaar 1850 drie groote strafkoloniën, n. l.: New South-Wales, van Diemensland en West-Australië, waarvan, zooals wij gezien hebben, de beide eersten met dat gevolg ten hevigste tegen den verderen toevloer van veroordeelden protesteerden, dat New South-Wales in 1851 als zoodanig werd opgeheven, en dat ook seder 1852 naar van Diemensland geen transportschip meer gezonden werd. Ten slotte bleef in 1852 West-Australië als eenige zelfstandige strafkolonie over, die echter slechts in beperkt getal (500 jaarlijks) de veroordeelde misdadigers kon ontvangen.

Terzelfder tijd had er echter eene gebeurtenis plaats, die het wegzenden van misdadigers naar de koloniën — dat ook in de laatste jaren slechts op kleine schaal had kunnen plaats nemen — vooreerst geheel onmogelijk maakte en waardoor de definitieve afschaffing van het transportstelsel en de invoering van een nieuw strafsysteem in Engeland zelf voorbereid werd. Deze gebeurtenis was n. l. de ontdekking van de goudvelden in New South-Wales en Victoria, waarvan aldaar het uitbreken van eene algemeene „goudkoorts” het gevolg was. De landbouw stond stil, de

kudden werden verlaten, de bureaux stroomden leeg. Spoedig daarop sloeg ook deze goudkoorts naar Europa over, van waaruit duizenden naar de kolonie vertrokken, met de hoop binnen korten tijd als 't ware met schatten beladen weder naar huis terug te keeren.

Onder zulke omstandigheden het wegzenden van veroordeelden met een „tiket of leave” uit Engeland naar de kolonie te bestendigen, zou niets anders geweest zijn dan hen op kosten der Regeering vrije overtocht daarheen te verschaffen, waarheen een vrije landverhuizer dikwijls niet komen kon, wegens de groote kosten aan de lange zeereis verbonden. Eene betrekkelijk korte gevangenisstraf zou voor den misdadiger geen te hoogen prijs zijn voor een verlofpas naar Australië. Men hield daarom de veroordeelden te huis, terwijl de door den rechter uitgesprokene transportatiestraf niet uitgevoerd werd. Tot een besluit, om de transportatiestraf geheel af te schaffen, kon men toen evenwel maar niet komen. Daartoe was zij te veel met het volksbewustzijn vereenzelvigd. Tegen eene beperking dier straf had men evenwel geen bezwaar, te meer daar zij, zooals wij gezien hebben, in verloop van tijd door de enkele bestanddeelen, die zich daarin ontwikkeld hadden, als: de eenzame opsluiting te Pentonville, de dwangarbeid in Engeland zelf, de uitreiking van den verlofpas, en eindelijk de voorwaardelijke Gratie, geheel haar oorspronkelijk karakter verloren had.

Een en ander leidde tot het tot standkomen der Act 16 en 17 Victoria c. 99, waarbij de transportatie, ofschoon

nog wel niet geheel afgeschaft, toch aanmerkelijk werd beperkt, waarbij de gemeenschappelijke dwangarbeid in het Vereenigde Koningrijk als zelfstandige straf in het bestaande strafstelsel, onder de benaming van „Penal Servitude”, werd opgenomen, en waarbij tevens het beginsel van vrijlating met „ticket of leave” op Engelschen bodem werd overgeplant.

Ik stel mij thans voor in het volgende hoofdstuk dit „ticket of leave system” in verband met de uitvoering der nieuwe straf van „Penal Servitude” in het Vereenigde Koningrijk nader te beschouwen.

HOOFDSTUK II.

De „Voorwaardelijke invrijheidstelling” in verband met de uitvoering der „Penal Servitude” in het Vereenigde Koninkrijk.

A. *In ENGELAND.*

Als hoofdelementen bij de nieuwe strafregeling stonden voornamelijk de twee volgende beginselen op den voorgrond:

1o. dat de maatschappij het recht heeft te vorderen, dat hare veiligheid niet telkens in gevaar gebracht worde door de daad van hen, die als het ware tegen hare geregelde orde in opstand verkeerden. Van daar eene oplegging van een gevoelig kwaad tot repressie van het misdrijf;

2o. dat men tevens trachten moest den gestrafte gedurende zijn straftijd tot een nuttig lid der samenleving te hervormen en hem deze uit een ander oogpunt te leeren kennen en beschouwen dan hij haar totnogtoe beschouwd had, in een woord, hem zedelijk te verbeteren. Niet een plotselinge overgang van den eenen toestand in den ande-

ren, maar eene meer gelijdelijke opvoeding in en door de maatschappij zelve, zou, zooals men meende, den meest zekeren weg zijn die tot bereiking van dit doel zou kunnen leiden. Op dit beginsel nu rust de opname van de instelling der voorwaardelijke invrijheidstelling in de genoemde Act, die, zooals wij nog zien zullen, na in 1857 door eene andere geamendeerd te zijn geworden, nog heden het Engelsche strafstelsel beheerscht.

De hoofdinhoud dier Act komt op het volgende neder:

1o. De transportatiestraf bleef de zwaarste crimineele vrijheidsstraf en zou alleen op die misdadigers kunnen worden toegepast, op wier misdrijf, volgens de oude wet, eene levenslange of minstens veertienjarige transportatiestraf gesteld was.

2o. Voor de transportatie beneden de 14 jaren, trad de straf van openbaren dwangarbeid in de plaats, die tevens ter keuze van den rechter zou kunnen worden opgelegd in die gevallen, waarin deze Act de oplegging eener 14jarige of levenslange transportatiestraf toestond.

3o. De termijnen van de oude transportatiestraf werden tot die van dwangarbeid (penal servitude) in verhouding gesteld als 7 : 4, 10 : 6, 15 : 8.

4o. In plaats van eene transportatie boven de 15 jaren zou de straf der „Penal Servitude” voor ten hoogste 10 jaren kunnen worden opgelegd. De levenslange veroordeeling werd daarentegen bij beide straffen geheel identisch aangenomen.

Aangaande de ten uitvoerlegging dezer nieuwe straf werd niets anders bepaald dan dat zij met zwaren arbeid zou

gepaard gaan, en dat alle tot nog toe met de uitvoering van de transportatiestraf verbondene behandelings methoden, voor zooverre zij niet met deze Act in directen strijd waren, van toepassing zouden kunnen blijven.

50. Een zeer gewichtig beginsel van deze Act, waardoor de transportatiestraf hoewel in naam afgeschaft toch in werkelijkheid nog mogelijk bleef, lag in de volgende bepaling opgesloten, dat n.l. aan de Kroon de bevoegdheid werd toegekend ook overzeesche plaatsen aan te wijzen alwaar de straf der „Penal Servitude” zou kunnen worden voltrokken.

Tot zooverre wat den inhoud dezer Act betreft ten aanzien van de gedeeltelijke afschaffing van de transportatiestraf en de invoering van het nieuwe strafsysteem.

Wat nu het instituut der „voorwaardelijke invrijheidstelling” aangaat, zoo werd bij deze Act in art. 9 aan de Kroon, ter dispositie van een der Secretarissen van Staat, het recht toegekend aan hen, die op dat oogenblik reeds tot transportatiestraf veroordeeld waren, of aan hen, die na het in werking treden der Act tot transportatie of tot de straf, die voor de transportatie in de plaats gesteld was, zouden veroordeeld worden, voor het einde van hunnen geheelen straftijd eene z. g. „Licence to be at large” uit te reiken, hetzij voor het verblijf in het Vereenigde Koninkrijk, en op de Kanaaleilanden, hetzij in zoodanig deel, als daarvoor in den verlofspas zoude worden aangewezen. ¹⁾

¹⁾ Art. 9. It shall be lawful for Her Majesty, by an Order in writing under the Hand and Seal of One of Her Majesty's Principal Secretaries of State, to grant to any Convict now under Sentence

Tevens werd aan de Kroon uitdrukkelijk het recht toegekend den verlofpas weder in te trekken. Zoo lang hij echter van kracht bleef, zou een zoodanig ontslagen veroordeelde niet weer kunnen worden gevangen gezet naar aanleiding van het tegen hem of haar uitgesproken vonnis.

Het laatste artikel, bevattende voorschriften omtrent de formaliteiten die bij de weder intrekking van den verlofpas in acht genomen moesten worden, bepaalde tevens, dat de veroordeelde na de herroeping van den verlofpas wederom teruggevoerd zou worden naar die gevangenis, van waar hij met „Licence” ontslagen was.

Nog verdient vermelding, dat in deze Act aan de Kroon het recht toegekend werd tot het verleenen van voorwaardelijke Gratie ¹⁾; eene bepaling die daarom vrij wel over-

---

of Transportation, or who may hereafter be sentenced to Transportation, or to any Punishment substituted for Transportation by this Act, a *Licence to be at large* in the United Kingdom and the Channel Islands, or in such Part thereof respectively as in such Licence shall be expressed, during such Portion of his or her Term of Transportation or Imprisonment, and upon such Conditions in all respects as to Her Majesty shall seem fit; and it shall be lawful for Her Majesty to revoke or alter such Licence by a like Order at Her Majesty's Pleasure.

¹⁾ Art. V. Whenever Her Majesty, or the Lord Lieutenant, or other Chief Governor or Governors of Ireland for the Time being, shall be pleased to extend Mercy to any Offender convicted of any Offence for which he may be liable to the Punishment of Death, upon Condition of his being kept to Penal Servitude for any Term of years or for Life, such Intention of Mercy shall have the same Effect and may be signified in the same Manner, and all Courts, Justices, and others shall give Effect thereto and to the Condition of the Pardon in like Manner, as in the Cases where Her Majesty or the Lord Lieutenant or other Chief Governor or

bodig mag genoemd worden, omdat de Kroon, die bevoegd is tot het meerdere, n.l. het verleenen van volledige Gratie, ook zeker wel tot het mindere, n.l. eene voorwaardelijke Gratie bevoegd zal zijn zonder dat het noodig is, dat haar die bevoegdheid nogmaals uitdrukkelijk wordt toegekend.

Uitgaande van het Engelsche standpunt, volgens hetwelk de voorwaardelijke invrijheidstelling beschouwd wordt als een uitvloeiSEL van het Koninklijke recht van Gratie, zou men hetzelfde kunnen zeggen omtrent de uitdrukkelijke opdracht aan de Kroon tot het uitreiken van verlofpassen.

De reden dat zulks geschiedde, is, zooals v. Holtzendorff ons mededeelt: „dass man sich gegen die Vermischung des Begnadigungsrechtes im Allgemeinen, eines Rechtes, welches seiner innersten Natur nach nur einen ausnahmsweisen Gebrauch zulässt, mit einem Rechte sträubte, welches man im Voraus zu einem regelmässigen und zwar systematischen Gebrauch bei der Vollstreckung der Freiheitstrafen ausersehn hatte.“ „Deswegen“, zoo gaat hij voort, „schien es gerechtfertigt, die Begnadigung unter bestimmten Bedingungen völlig zu sondern und sogar sprachlich zu unterscheiden von der Ertheilung von Urlaubspässen, dergestalt, dass zwischen beiden in sich selbst

---

Governors of Ireland for the Time, is or are now pleased to extend Mercy upon Condition of Transportation beyond Seas, the Order for the Execution of such Punishment as Her Majesty, or the Lord Lieutenant or other Chief Governor or Governors of Ireland for the Time being, may have made the Condition of Her, his, or their Mercy being substituted for the Order for Transportation.

verschiedenen Berechtigungen nur die Verbindung in der Person des Inhabers eine Aehnlichkeit bestehen lässt." ¹⁾

Op de onjuistheid der Engelsche opvatting, volgens welke de Kroon met de uitreiking der verlofpassen belast werd, hoop ik in het 3de hoofdstuk, bij de bestrijding van hen, die haar hiermede ook heden ten dage nog wenschen te belasten, nader terug te komen.

Aanvankelijk schijnt, tegelijk met het totstandkomen der Act in 1853, bij een nader besluit de uitreiking van de „Licences to be at large" in zooverre beperkt te zijn geworden, dat zij alleen zouden kunnen worden toegekend aan die personen, die hetzij reeds vroeger tot transportatie veroordeeld waren, hetzij aan hen, die volgens de nieuwe Act tot eene 14jarige en langduriger transportatiestraf zouden veroordeeld worden. ²⁾

---

¹⁾ v. Holtendorff, Die Kürzungsfähigkeit der Freiheitsstrafen etc., pg. 24.

²⁾ Zoo althans komt het mij voor dat dit opgevat moet worden, aangezien toch, niettegenstaande in de Act zelve bepaald van geene enkele beperking dienaangaande gesproken wordt, zoowel in de mij ten dienste staande Eng. bronnen als door v. Holtzend. er herhaaldelijk op gewezen wordt, dat in het tijdperk van 1853—1857 de tot P. S. veroordeelde misdadigers niet voorwaardelijk in vrijheid konden gesteld worden.

Zoo lezen wij bij Griffiths „Memorials of Millbank" D. II. pg. 264: „of course those under the first system (dat van het gewijzigd probation stelsel) were to leave prison at the end of their commuted terms; but they went out as ticket of leave men, and not absolutely free; while those who were sentenced after 1853 to the new punishment remained within the walls to the last". Verder zegt hij: „some with remission under the old transportation Act, some without remission, sentenced between 1853 and 1857; etc. — Zoo

Aan dezen nu had ook tusschen de jaren 1853 en '57 de uitreiking van den verlofspas op groote schaal plaats. Er waren toch in 1852 niet minder dan 6370 tot transportatie veroordeelde misdadigers, die in de Eng. gevangenissen op wegzending naar de Koloniën wachtten, en waarvoor men thans, tengevolge van de aanmerkelijke beperking, die de transportatiestraf had ondergaan, geen uitweg wist. „Ganze Schaaren von Verbrechern“, zegt v. Holtzendorff, „wurden entlassen, weil es an Gelegenheit zur Fortschaffung oder zur Unterbringung in den Strafgefängnissen Englands gebrach. Gutes oder schlechtes Verhalten der Beurlaubten kam dabei so gut wie gar nicht in Frage. In den Colonien hatten entlassene Verbrecher immer noch einige Aussicht auf vortheilhafte Verwendung ihrer Arbeitskräfte gehabt; in England bedeutete eine Entlassung in Wirklichkeit nichts Andres, als die Seitens der Regierung eingestandene Unmöglichkeit zur Vollstreckung gesetzlicher Strafen. Die Beurlaubung war bei der Schwierigkeit, die sich der Beschäftigung entlassener Sträflinge in Weg stellte, geradezu eine äussere Nöthigung zu neuen Verbrechen. Nach den Angaben des Generalinspectors der englischen Gefängnisse wurden in dem Zeitraume von 1853 bis 1856 nich weniger als 5000 zur Transpor-

---

zegt v. Holtzend. in zijne inleiding op das Irische Gefängniss-System: „Für diese letzteren (voor hen wier straf van transportatie beneden de 14 in Penal Serv. was veranderd geworden) würde gleichzeitig die Ertheilung von Urteilscheinen ausgeschlossen“. Bij welk besluit deze beperkende bepalingen zijn vastgesteld, heb ik echter niet kunnen ontdekken.

tation verurtheilte Verbrecher in England gegen Ertheilung eines Urlaubsscheines aus den Gefängnissen entlassen." ¹⁾

Geheel Engeland was met onbeschrijfelijke vrees voor deze „ticket of leave-men" vervuld. De zwaarigheden, waarmede onvoorwaardelijk ontslagenen bij hun terugkeer in de maatschappij te kampen hadden, werden voor de voorwaardelijk ontslagenen verdubbeld. In sommige fabrieksdistricten dreigde de werklieden met werkstaking voor het geval dat „ticket of leave-men" naast hen in dienst gesteld werden. Had men gehoopt, dat de verlofpas een gemakkelijk middel zou zijn om de houders daarvan spoedig aan werk te helpen, zoo werd daarmede thans juist het tegenovergestelde resultaat verkregen. Toch was, zoo men althans aan de in het jaar 1856 bekend gemaakte en ook door v. Holtz. medegedeelde statistieke cijfers eenige waarde mag hechten, de vrees voor deze „ticket of leave-men" zeer overdreven en ongegrond. Wij lezen toch bij hem ²⁾ dat in de tijdruimte van 8 October 1853 tot 11 Maart 1856 uit de tuchthuizen in Engeland en uit de beide strafinrichtingen op de Bermuda-eilanden en Gibraltar 5094 gevangenen op verlofpas ontslagen werden, waarvan in 't geheel slechts 404 of 8.3 procent recidivisten werden. De aanleidende oorzaken daartoe waren de volgende: wegens omzwervende levenswijze en landlooperij

¹⁾ v. Holtzend. Die Kürzungsfähigkeit der Freiheitsstrafen etc. pag. 20.

²⁾ v. Holtzendorff. t. a. p. pg. 44.

38; wegens geweld gepleegd jegens personen 20; wegens verzet tegen politiebeambten 11; wegens jachtovertredingen 8; wegens militaire desertie 7; wegens andere misdrijven (misdemeanours) 20; wegens zakkenrollerij 34; wegens eenvoudigen diefstal 133; wegens zware misdaden (felony) 33; wegens nog niet genoegzaam bewezene overtredingen 30.

In hoeverre de hierboven genoemde cijfers het werkelijk gedrag van de „ticket of leave-men” met juistheid wedergaven, is niet met zekerheid uit te maken, maar ook, al aannemende dat niet alle overtredingen der verlofgangers ontdekt werden, dan nog bestond er geen reden voor hen meer bevrreed te zijn, dan voor de volledig ontslagenen, waarvan volgens de statistieke opgaven in 't geheel 33.6 procent recidiveerden.

Toen dan ook in het jaar 1856 door een samenloop van verschillende omstandigheden commissiën uit de beide Parlementshuizen benoemd werden ten einde de transportatievraag nogmaals in betrekking tot de Act van 20 Aug. 1853 nader te onderzoeken, liet vooral de Commissie uit het Lagerhuis zich in haar rapport zeer gunstig uit over het „ticket of leave system”, dat in theorie gericht was op de verbetering van den misdadiger, en dat volgens haar op het in zich zelf ware en rechtvaardige beginsel scheen te rusten, waardoor de veroordeelde in staat gesteld wordt door aanhoudend goed gedrag gedurende zijn straftijd voor zich een gedeeltelijken afslag van straf deelachtig te worden, onder uitdrukkelijke voorwaarde dat, indien hij zich

later slecht gedraagt, het nog overige gedeelte van den geheelen strafdur weder van kracht wordt en voltrekbaar is. ¹⁾ Tevens sprak zij de meening uit: dat de „Penal Servitude” moest bestaan: 1° uit eene vaste periode van opsluiting, gepaard met zwaren gemeenschappelijken dwangarbeid, die onveranderlijk moest worden ondergaan, en 2° uit eene periode, die door goed gedrag van den veroordeelde kon worden afgekort.

Ook de minder goede discipline, die in de strafinrichtingen heerschte, werd door haar toegeschreven aan het door mij hierboven genoemde besluit, volgens hetwelk de tot „Penal Servitude” veroordeelden van het verkrijgen van een „ticket of leave” verstoken zouden blijven.

Over het algemeen waren de beide Commissiën zeer ten gunste van de transportatiestraf gestemd, die dan ook qualis aanbevolen werd, evenwel onder voorwaarde, dat men geschikte transportatieoorden kon vinden en de vrije bevolking aldaar er niet tegen was de tot transportatiestraf veroordeelde misdadigers te ontvangen.

Daar nu West-Australië zich sterk tegen den aanvoer van getransporteerden was beginnen te verzetten, aangezien zij toch door de Act van 1853 alleen met de zwaarste misdadigers opgescheept (s. v. v.) werd, en daar Engeland geen ander transportatieoord had of wist te vinden, zoo besloot men eindelijk in 1857 haar geheel af te schaffen

---

¹⁾ c.f. v. Holtzendorff. Die Deportation etc. pg. 347, waar wij het rapport dezer Comm. in zijn geheel in het Duitsch vertaald vinden.

Dit geschiedde bij de Act 20 en 21 Vict. Cap. 3 (26 Junij 1857): „an Act to amend the Act of the 16 and 17 years of Her Majesty to substitute in certain Cases other Punishment in lieu of Transportation”.

Voor de levenslange en meer dan 14jarige transportatiestraf trad nu de „Penal Servitude” van gelijken duur in de plaats. Tevens werden hierbij de bepalingen der voorgaande Act, die betrekking hadden op de voor de 7 of 14jarige transportatiestraf gesubstitueerde „Penal Servitude”, ingetrokken. Van nu af zou deze laatste straf in dezelfde gevallen en voor gelijken duur kunnen worden opgelegd als waarvoor vroeger (d. w. z. vóór de Act van 16 en 17 Vict.) eene veroordeeling tot transportatie werd uitgesproken, terwijl terzelfder tijd bepaald werd, dat de vroegere 7jarige transportatie tot op een minimum van 3 jaar P. S. zou kunnen worden teruggebracht.

Werd hierdoor nu wel de transportatie als rechterlijk op te leggen crimineele vrijheidsstraf uit het Eng. Strafstelsel geroijeerd, zoo bleef zij toch nog als administratieve maatregel daardoor mogelijk, doordien in deze laatste Act aan het reeds in 1853 aangenomen beginsel uitdrukkelijk vastgehouden werd, volgens hetwelk aan de Kroon de bevoegdheid toegekend werd ook overzeesche bezittingen aan te wijzen, ten einde aldaar de in Engeland opgelegde straf der „Penal Servitude” te ondergaan. In de praktijk werd hiervan veelal alleen gebruik gemaakt in het belang van die veroordeelden, die wegens hun goed gedrag een „ticket of leave” hadden ontvangen, en die alsdan in de

koloniën gemakkelijker aan arbeid konden komen dan in het moederland het geval was. Gedroegen zij zich aldaar goed, dan kregen zij spoedig volledige Gratie onder verplichting in de kolonie te blijven. Deze administratieve transportatiestraf was slechts te beschouwen als eene emigratie op staatskosten. Kolonel Jebb zegt in zijn rapport in het jaar 1858 dienaangaande: „No plan of release at home will ever regain the satisfactory results of removal to a prosperous colony with a ticket of leave. The convicts were morally better off, and allowing for occasional fluctuations in the demand from oversupply, there existed a more steady employment, and what is of the greatest importance, the means of dispersion.”

Was in de Act van 1853 bepaald geworden, dat zoo iemands verlofpas werd ingetrokken, hij zou moeten teruggezonden worden naar de gevangenis waaruit hij ontslagen was, zoo bepaalde deze nieuwe Act in art. 5, dat een pashouder in dat geval opnieuw zou kunnen worden teruggevoerd: „either to the Prison from which he was released by virtue of his Licence, or to any other Prison in which Convicts under Sentence of P. S. may be lawfully confined.” Tegelijkertijd werd ook de beperkende bepaling voor het uitreiken van den verlofpas opgeheven, en werd dit stelsel van algemeene toepassing verklaard.

Aangezien de Engelsche wetgeving, die aan de Kroon machtiging verleent tot het uitreiken van verlofpassen, geene bepaling bevatte ten aanzien van de tijdruimte die tot verleenen van dit voorwaardelijk ontslag noodig is,

zoo werden ook in overeenstemming met het door de Commissie uit het Lagerhuis uitgebracht advies, bij ministerieele aanschrijving van Sir George Grey d.d. 27 Juni 1857, aan de betrokken autoriteiten voorschriften gegeven omtrent de evenredigheid, die tusschen noodzakelijke rechterlijk uitgesproken gevangenisstraf aan de ééne, en mogelijke administratieve invrijheidstelling aan de andere zijde zou moeten bestaan. Hierbij nu werd bepaald, dat het voor kwijtschelding vatbare gedeelte der bij rechterlijk vonnis uitgesproken straf voor 3 jaren $\frac{1}{6}$, voor 4 en 5 jaren $\frac{1}{5}$, voor 6 tot 12 jaren $\frac{1}{4}$, en tot 15 en meer jaren $\frac{1}{3}$ van de rechterlijke straf zou bedragen.

Tot zooverre nu wat de wettelijke regeling betreft, waardoor het nieuwe strafstelsel beheerscht wordt.

Over de uitvoering daarvan in Engeland zelf, zal ik betrekkelijk kort zijn om later bij het Iersche stelsel — dat eene voortzetting is op de beginselen, die aan het Engelsche ten grondslag liggen, en waarin het „ticket of leave system” eerst tot zijn volle recht gekomen is — eenigzins uitvoeriger te kunnen blijven stilstaan.

In Engeland nu had de uitvoering onder leiding van kolonel Jebb plaats, die, zoo als wij reeds gezien hebben, aan het hoofd van het Engelsche gevangeniswezen staande, ook het grootste aandeel aan het tot stand komen der Act 16 en 17 Vict. gehad heeft.

In overeenstemming met de hierboven genoemde be-

ginselen werd de dwangarbeid (Penal Servitude) in 3 verschillende perioden of „*Stages*” verdeeld.

De *1ste Stage* was, even als in het gewijzigde „*Probation System*” (1847—1853), die der afzonderlijke opsluiting in de gevangenissen te Millbank, Pentonville, Wakefield of Leicester. Sedert 1853 zou ze evenwel niet meer voor den tijd van 6 tot 18 maanden, maar voor 9 maanden onveranderlijk moeten ondergaan worden. In 1857 echter werd bepaald, dat, indien de veroordeelde zich hierin steeds goed gedragen had, hij ook na 8 maanden in de daaropvolgende

2de Stage, of die van den eigenlijk gezegden gemeenschap pelijken dwangarbeid aan de strafinrichtingen te Portland, Dartmoor, Chatham of Portsmouth zou kunnen overgaan.

Ten einde den gevangenen een spoorslag te geven om zich goed te gedragen en den lust tot werken bij hen op te wekken, verdeelde Jebb deze stage in 3 klassen, aan elke waarvan zekere voorrechten verbonden waren, terwijl de overgang van de eene tot de andere klasse afhankelijk werd gesteld van hun goed gedrag. Hiervan werd dagelijks door de bewaarders aantekening gehouden, en overeenkomstig hunne bevindingen als „*slecht*,” „*onverschillig*,” „*gewoon*,” „*goed*,” en „*zeer goed*” gekwalificeerd.

Daarenboven had men in de „*2de stage*” ook nog eene andere klasse, nl. de „*special service class*”, waarin alleen die gevangenen konden komen, die zich uitstekend goed hadden gedragen, en dan nog maar alleen wanneer zij nog slechts één jaar straf hadden te ondergaan. Als nadere

omschrijving van den toestand van hen, die zich in deze „class” bevonden, bezigde Jebb de uitdrukking „voorwaardelijk vrijlating binnen de gevangensmuren.” (ticket of leave within prison). In deze klasse werden zij met meer bijzonderen arbeid belast en werkten zonder onmiddelijk toezicht. Te Portland gebruikte men hen o. a. als baanwachters aan den spoorweg, terwijl zij te Dartmoor de bergen opgezonden werden tot het hoeden der kudden, of wel om als metselaars en timmerlieden bij het herstellen van de gevangenisgebouwen dienst te doen. De geldelijke belooningen die hun, naar gelang van hun goed gedrag, voor het door hen verrichte werk en de klasse waarin zij zich bevonden werden toegekend, waren betrekkelijk zeer groot en konden als maximum in de laagste klasse 1 sh. 3 pence en in de hoogste 2 sh. 3 pence bedragen. Daarentegen stond bij slecht gedrag in deze 2de „stage” naast de gewone disciplinaire straffen: terugbrenging in eene lagere klasse, zelfs tot in de 1ste „stage”, vermindering van voedsel, inhouding van loon, en sedert 1857 uitstel van het tijdstip, waarop zij voorwaardelijk zouden kunnen ontslagen worden.

3de „Stage”. Als belooning voor hun goed gedrag in beide voorgaande „stages”: *Ontslag met „ticket of leave”* (licence to be at large), die echter, zoo als wij gezien hebben, tot aan de expiratie van den bij vonnis opgelegden straftijd toe kan worden ingetrokken, zoodra de houder daarvan door slecht gedrag van zijne vrijheid misbruik maakte. Aan een stuk voorkomende in Cornhill Mag. ontleenen

wij aangaande de formaliteiten die het uitreiken van den verlof pas voorafgaan, het volgende: „Ongeveer eene maand vóór den tijd, dat de veroordeelde voorwaardelijk in vrijheid zal gesteld worden, onderzoekt de aan de gevangenis verbonden geestelijke, of de veroordeelde bij ontslag eenig vooruitzicht heeft om op eene eerlijke wijze aan zijn brood te komen; hij zendt dan aan hem, dien de gevangene aange-
wezen heeft als de persoon bij wien hij hoopt in het werk te zullen komen, een brief, waarin hij dezen aangaande 's mans gezondheidstoestand en gedrag in de gevangenis inlichting geeft, tevens met het verzoek om bericht, of het door den gevangene medegedeelde waarheid is of dat hij hem op eene andere wijze aan werk weet te helpen.” ¹⁾ Is nu eene bevredigende toezegging ontvangen, of ook wel wanneer de gevangene niemand weet aan te wijzen aan wien zulk eene aanvraag gericht kan worden — de zekerheid toch dat hij bij zijn ontslag werk zal kunnen krijgen is in Engeland geen vereischte voor het voorwaardelijk ontslag — dan wordt door de Directie der gevangenis een rapport over zijn gedrag aan den Secretaris van Staat opgezonden. Hierop kan vervolgens het voorwaardelijk ontslag toegekend worden, waarvan dan als bewijs een door hem onder-
teekende „*Licence*” aan de gevangenis directie wordt afgegeven, die daarvan op hare beurt een afschrift aan den gevangene bij zijn ontslag overhandigt. De inhoud van zoodanige „*Licence*” luidde als volgt:

1) c. f. Cornhill mag. „The convict out of the world.“ 1861 IV pg. 229.

Whitehall, day of 18 .

Her Majesty is graciously pleased to grant to
 , who was convicted of , at the
 , for the , on the
 day of 18 , and was then and there sentenced
 to be kept in penal servitude for the term of ,
 and is now confined in the Prison ,
 Her Royal Licence to be at large from the day of his
 liberation under this order, during the remaining portion
 of his said term of penal servitude, unless the said

shall, before the expiration of the said term, be
 convicted of some indictable offence within the United
 Kingdom, in which case it shall please Her Majesty
 sooner to revoke or alter such licence.

This licence is given subject to the conditions endorsed
 upon the same, upon the breach of any of which it shall be
 liable to be revoked, whether such breach is followed by a
 conviction or not.

And Her Majesty hereby orders that the said
 be set at liberty within thirty days from the date of this
 order.

Given under my hand and seal,
 signed,

True copy }
 Licence to be at large } Chairman of the Directors of }
 } convict prisons. }

Op de keerzijde van den verlofpas stond de volgende
 waarschuwing te lezen:

Notice.

„1. The power of revoking or altering the Licence of a convict will most certainly be exercised in case of his misconduct.

„2. If, therefor, he wishes to retain the privilege, which by his good behaviour under Penal Discipline he has obtained, he must prove by his subsequent conduct that he is really worthy of Her Majesty's clemency.

„3. To produce a forfeiture of the Licence *it is by no means necessary that the holder should be convicted of any new offence. If he associates with notoriously bad characters, leads an idle and dissolute life, or has no visible means of obtaining an honest livelihood, etc., it will be assumed that he is about to relapse into crime, and he will be at once apprehended, and recommitted to prison under his original sentence.*”

In de herroeping van het verlof en de terugvoering naar de gevangenis — op eenvoudig bevel, zonder dat daartoe een voorloopig onderzoek of rechterlijke uitspraak noodig was, zoodra hij met slecht aangeschreven lieden omgang had, een lui of losbandig leven leidde of geen bewijsbaar middel van een eerlijke kostwinning bezat — zou, zoo meende men voor hem, die zich gedurende de eerste perioden van zijn strattijd goed gedragen had, ook thans bij zijn voorwaardelijk ontslag een sterke spoorslag zijn om zich goed te blijven gedragen. Wij zullen echter spoedig zien hoe weinig stipt aan de nakoming dezer voorwaarden in Engeland de hand gehouden werd.

Een tweede waarborg voor het verdere goed gedrag van den voorwaardelijk invrijheidgestelden was gelegen in de uitreiking of de terughouding van de hem in de gevangenis toegekende geldelijke belooningen. Deze toch, die hij in de gevangenis niet in handen kreeg, werden voor hem tot op zijn ontslag opgespaard; ook alsdan ontving hij echter het geheele bedrag niet, maar slechts de helft. De andere helft kon hij eerst na verloop van drie maanden verkrijgen, wanneer zijne aanvraag daarvoor bij den Directeur der gevangenis ondersteund werd door een getuigschrift, hetzij van een publiek ambtenaar of van een eerlijken en onbesproken werkbaas, dat hij tot op dien tijd zijn brood op eene eerlijke wijze verdiend had. Kon hij zulk eene verklaring niet overleggen, dan verbeurde hij zijne aanspraak op dat gedeelte van het verdiende loon, dat zich nog in handen van de Directie bevond. In de praktijk was het vooruitzicht op het verkrijgen van dit loon inderdaad bij velen het eenige motief om zich goed te gedragen, daar van eene herroeping van den verlofpas enkel en alleen wegens het leiden van eene ongeregelde levenswijze en wegens onbehoorlijk gedrag — zoolang hij zich maar niet aan het plegen van eenig nieuw feit, dat binnen het bereik der strafwet viel, schuldig maakte — nooit sprake was. Als bewijs hoe weinig men van de bevoegdheid tot intrekken der verlofpassen gebruik maakte, dient het volgende door v. Holtzendorff medegedeelde feit, te vinden bij van der Brugghen in zijne *Etudes sur le Système Pénitentiaire Irlandais*: Toen de Politie te London

aan den Secretaris van Staat eene klacht had ingezonden over het gedrag der „ticket of leave-men”, waarbij zij eene lijst gevoegd had bevattende de namen van ongeveer 300 personen, waarvan zeker de helft aangewezen werden als zich weder op den slechten weg te bevinden, werden door hem, niet zoo als men verwacht had, onmiddellijk de verlofpassen dier personen ingetrokken, maar werd aan de Politie bevel gegeven hen te waarschuwen, dat hunne verlofpassen *zouden worden* ingetrokken zoo zij bleven voortgaan een dusdanig leven te leiden, en wijders dat zij hem binnen eene maand aangaande hun gedrag weder een nieuw rapport moest inleveren. Dit bevel werd uitgevoerd; maar, zoo lezen wij verder, vóór de maand ten einde was, bevond zich geen enkel pashouder meer te London.

Meermalen gebeurde het, dat de verlofganger zijn pas vernietigde, waardoor de Politie, die hem met de slechtste sujetten zag verkeeren, het bewijs miste, dat hij tot de klasse der voorwaardelijk ontslagenen behoorde. Zelfs voor een niet al te snuggeren veroordeelde, zegt v. Holtzendorff, was het duidelijk, dat in Engeland meer waarschijnlijk bestond dat hij door den bliksem zou worden getroffen, dan dat zijn verlofpas zou worden ingetrokken wegens slecht gedrag.

Dit alles moge vreemd schijnen, doch het is een gevolg hiervan, dat er in Engeland geen enkele autoriteit bestond, die aldaar belast was of de middelen bezat eene daadwerkelijke contróle over het gedrag dier veroordeelden uit te oefenen, terwijl men van een gestreng en voortdurend po-

litietoezicht niets wilde weten. Bijzondere instructies verboden aan de Politie zich met de particuliere aangelegenheden van de „ticket of leave-men” te bemoeien of aan hunne werkgevers omtrent hunne vroeger ondergane straf mededeeling te doen, zoo lang zij niet op het plegen van een nieuw misdrijf betrapt werden. De reden van dit verbod en de voornaamste grond, waarop men zich zoo zeer tegen dit politietoezicht kante, was niet alleen hierin gelegen, dat men meende, dat dit den verlofganger in het zoeken naar en het verkrijgen van werk zou belemmeren, maar ook omdat men zulk een toezicht in strijd achtte met het Engelsche begrip van de persoonlijke vrijheid!

Wat het eerste bezwaar betreft, zegt de schrijver van het vroeger door mij aangehaalde stuk in Cornhill Magazine, — bij eene vergelijking van het Engelsche met het Iersche stelsel, en sprekende over het in Ierland bestaande politietoezicht, — dat het slechts eene bloote veronderstelling is door geen enkel feit bewezen. „I know”, zoo gaat hij voort, „that policemen have interfered injuriously, but they have not yet been instructed in a different line of conduct; and I also know that there are, amongst the chief officers of the police in the counties, those who are perfectly competent to study such a subject, and who are prepared to begin the inquiry in a favourable spirit. But we must also remember that the police do not represent the only class of public servants who might be employed to act in this behalf, and report the conduct of men out on licence.”

En wat het tweede argument aangaat, hieromtrent vraagt v. Holtzendorff: of dan ook, van het Engelsche standpunt uitgaande, de voorwaarde van herroeping van den verlofpas, zoo men niet bewijzen kan dat men een eerlijk middel van bestaan heeft, niet met dit begrip van persoonlijke vrijheid strijdt, en of het daarmede dan wel overeen te brengen is aan iemand regels voor te schrijven omtrent het gezelschap, waarmede het hem niet geoorloofd zal zijn te verkeerem? Zijns inziens zijn dan ook deze bezwaren ten hoogste onbeduidend en met geen ander doel opgeworpen, dan om als mantel te dienen, waaronder men de verlegenheid trachtte te verbergen, ontstaan door de noodzakelijkheid van de uitstekende werking van het Iersche politietoezicht te moeten erkennen, terwijl men zelf hardnekkig bleef vasthouden aan deze oude methode en men er niet toe wilde overgaan daarvoor eene andere en betere in de plaats te stellen. Bij de bespreking van het Iersche stelsel hoop ik hierop nader terug te komen.

Naar aanleiding van de herhaaldelijk voorkomende misdrijven, die voor een groot deel, als gevolg van dit geringe toezicht, door de „ticket of leave-men” gepleegd werden, lieten zich dan ook in de eerstvolgende jaren van verschillende zijden stemmen hooren tegen het „ticket of leave system”. Kolonel Jebb wist echter toen ter tijde het systeem te handhaven tegenover deszelfs bestrijders. In het jaar 1861 werden door hem zeer gunstige statistieke tabellen aangaande de „ticket of leave-men”,

gepubliceerd. Volgens deze waren er sedert October 1853 tot Maart 1861 in Engeland 9180 veroordeelden met een „ticket of leave” ontslagen. Van dit geheele getal werden bij 834 of 9 pct. de verlofpassen ingetrokken, terwijl 1038 of 11,3 pct. recidivisten geworden waren. In het geheel waren er dus, volgens deze stat. tabellen in 7 jaar tijd slechts 1872 d. i. 20.3 pct., of 2.9 per jaar, die het in hen gestelde vertrouwen hadden geschonden en van wie dientengevolge de verlofpass was ingetrokken geworden.

Alleen op deze gegevens afgaande en aan de juistheid daarvan een onvoorwaardelijk geloof hechtende, zou men inderdaad de werking, zoowel van het Eng. strafstelsel in zijn geheel als van het „ticket of leave system” in 't bijzonder, zeer gunstig kunnen noemen. Toch viel hierop zeer veel af te dingen, en wel lo. omdat aan de door Jebb gemaakte onderscheiding van hen wier verlofpass alleen ingetrokken was en van hen die recidivisten geworden waren, volstrekt geene waarde kon gehecht worden, omdat, zooals wij gezien hebben, er hoegenaamd geen toezicht op hun gedrag bestond en dus ook de intrekking van hunne verlofpassen inderdaad nooit plaats vond als gevolg van eene ongeregelde levenswijs of slecht gedrag, maar alleen wegens daden, vallende onder het bereik der strafwet. Ten 2de verdienden de statistieke opgaven ten opzichte der recidivisten geen geloof, omdat zij slechts betrekking hadden op hen, die op nieuw tot „Penal Servitude” veroordeeld waren geworden, en geenzins op de veroordeelingen tot de lichtere straf van opsluiting in

de gevangnissen van de verschillende Graafschappen. Bovendien waren deze opgaven over de recidivisten niet zuiver, daar, zooals in de „Inleiding op het rapport van de Yorkshire Magistrates” wordt medegedeeld, de politie nooit officieele mededeeling ontving van de namen der voorwaardelijk ontslagenen, en de misdadigers zich voor den rechter meestal van valsche namen bedienden. Genoemde „Magistrates” kwamen dan ook tot geheel andere resultaten aangaande de werking van het geheele stelsel te dier tijde in Engeland. Wij ontleenen aan dat rapport het volgende :

1°. De werkelijke verhouding van de gevallen van herhaling van misdrijf, die veroordeeling tot „Penal Servitude” na zich sleepten, bedroeg niet 11.3 pct. maar 17.4 pct., terwijl het getal, der tusschen de jaren 1853—1861 voorwaardelijk ontslagenen, dat volgens de tabel van Jebb, wegens recidive op nieuw veroordeeld was geworden, niet 1872 maar 2432 bedroeg.

2°. Het geheele getal der voorw. ontslagene recidivisten, daaronder begrepen zij, die wegens lichtere overtredingen in de gevangnissen der Graafschappen opgesloten waren, moest bij een getal van 3753 personen op 40.5 pct. geschat worden en zelfs op 45 pct., wanneer men de in Schotland opgeslotene er bij rekende. Hierbij werd tevens de opmerking gemaakt, „dat wanneer men in aanmerking neemt, dat volgens de statistieke opgaven van 20 voorkomende gevallen van diefstal er slechts één rechterlijk bewezen wordt, men zich een idee kan vormen van de uitgestrekt-

heid van het nadeel, dat de maatschappij onder dusdanige omstandigheden had te lijden.“

3°. Van de voorwaardelijk ontslagene recidivisten zaten in Engeland binnen het eerste jaar na hun voorwaardelijk ontslag reeds 62 pct. weder in de gevangenis opgesloten, waaruit afte leiden is dat in aanmerking nemende de onvermijdelijke vertraging die aan het opsporen der schuldigen, de gerechtelijke vervolging en de ten uitvoerlegging van het uitgesproken vonnis verbonden zijn — de meeste der gepleegde misdrijven binnen zeer korten tijd na het verlaten der gevangenis moeten hebben plaats gehad. 1)

Met juistheid, tengevolge dier controversen, de resultaten mede te deelen, die met het Engelsche stelsel tot op het jaar 1861 verkregen werden, is zoo goed als onmogelijk. Ik zal mij dan ook onthouden hieromtrent in verdere beschouwingen te treden. Dit is echter zeker, dat de laatst genoemde opgaven veel meer den werkelijken toestand in Engeland wedergaven dan de door Jebb opgemaakte tabellen.

Intusschen bleef men met de uitvoering van het stelsel op den ouden voet voortgaan tot het jaar 1863, toen daartegen een algemeene storm van verontwaardiging losbarstte. De aanleidende oorzaak hiertoe was de ontstane paniek, tengevolge der menigvuldig voorkomende gevallen van „garrotting,” waardoor de straten van London in den

---

1) *Observations on the treatment of convicts in Ireland etc. by four Visiting Justices of the West Riding Prison at Wakefield* Sec. edit. London 1863.

winter van 1862 zeer onveilig gemaakt werden. 1) Met name de *Times* 6 Dec. 1862 trok ten sterkste tegen het bestaande stelsel te velde.

„We had abandoned transportation — and what had we got in exchange? A system which as now administered had „completely failed.” It may have been a necessity, but it clearly has not been a success. We may perhaps be compelled to retain or even to extend it; but its administration must be altered. As it is it has no terrors whatever for the evildoer, while it gives but little protection to society.”

Velen, die zich vroeger zoozeer voor de afschaffing der transportatiestraf beijverd hadden, wilden thans in hunne vrees — de reden, die tot deze afschaffing geleid en de gebreken die dit stelsel hadden aangekleefd, vergetende — weder tot het oude stelsel terugkeeren. Alle mogelijke misdaden werden aan de „ticket of leave-men” toegeschreven. De benoeming eener commissie tot het onderzoeken van de werking van het stelsel in zijn geheel was hiervan het gevolg. Uit de door haar ingestelde enquête bleek al spoedig, dat men zich — zooals in dergelijke om-

---

1) *Garrotting*. Afkomstig van het Spaansche: „Garrote”, zijnde eene bijzondere wijze, waarop in Spanje de tot den dood veroordeelde misdadigers geworgd worden.

De Londensche garroters waren gewoon een eenzamen wandelaar ongemerkt een strik om den hals te werpen en dien zoolang aan te draaien, tot hun slachtoffer bewustloos nederviel. Van dien toestand maakten zij gebruik het van horloge, beurs enz. te berooven, en zich vervolgens zoo spoedig mogelijk te verwijderen.

standigheden meermalen het geval is — aan geene geringe overdrijving, ten opzichte van de werking van het stelsel had schuldig gemaakt. Wel erkende zij, dat op vele punten eene herziening en verbetering van het bestaande stelsel noodzakelijk was, maar overigens was zij van meening, dat de straf der „Penal Servitude” qua talis genoegzaam, bij goede toepassing, aan het daarmede beoogde doel zou kunnen beantwoorden, en adviseerde dus om niet zoo spoedig tot een geheele opheffing daarvan over te gaan.

Het waren voornamelijk de zeer gunstige resultaten met het Iersche systeem van uitvoering verkregen, die de schaal naar die zijde deden overslaan. Het „ticket of leave system”, dat tot hiertoe eigenlijk niets anders geweest was dan een middel tot ontruiming der gevangenen, werd ook door genoemde commissie, mits de houders van verlofpassen maar onder gestreng toezicht geplaatst werden, zeer aanbevolen. Ook moest men de verkrijging daarvan niet alleen, zooals tot hiertoe in theorie ten minste het geval geweest was, laten afhangen van het „goed gedrag” in de gevangenis — dat ook bestaan kan in het nalaten van kwaad — maar ook van de kwaliteit en de kwantiteit van het door hen verrichtte werk. Alsdan zou het beginsel van uitreiking der verlofpassen niet alleen een krachtige prikkel zijn tot goed gedrag, maar ook om de lust tot werken op te wekken en gaande te houden.

Een en ander leidde dan ook tot het totstandkomen der Act 27 en 28 Vict. c. 47 (1864), waarbij de „Penal Servitude” als zwaarste crimineele vrijheidsstraf met hare

3 „Stages” gehandhaafd werd. Het bij de Act van 1857 aangenomen minimum van 3 jaren werd hierbij echter tot op 5 jaren verhoogd.

In overeenstemming met de hierboven medegedeelde overwegingen van de Parlements-commissie werd thans ook bij het tenuitvoerleggen der „Penal Servitude” de verkrijging van het voorwaardelijk ontslag niet meer van het goede gedrag van den gevangene, maar van zijnen ijver bij zijn arbeid afhankelijk gesteld. Als maatstaf werd daarvoor het z. g. „Marksystem” aangenomen, dat eertijds door kapitein Maconochie op Norfolk Island was ingevoerd, en ook later met het meeste succes in de kolonie West-Australie was toegepast geworden. Volgens dit systeem, dat ook nog heden ten dage in Engeland van kracht is, wordt de duur van het vonnis gerepresenteerd door een zeker door den veroordeelde te verdienen aantal „marken.” Dat getal wordt naar de volgende formule berekend:

$$6 (S \times 365 - 270) = M.$$

S duidt hierbij het aantal jaren aan, waartoe men tot „Penal Servitude” veroordeeld is. 270 het aantal dagen, die de veroordeelde in eenzame opsluiting moet doorbrengen, en gedurende welken tijd hij niets verdienen kan. 6 het minimum van het aantal marken, dat hem dagelijks toegekend wordt; het maximum echter dat hij verdienen kan, bedraagt 8, zoodat hij ten slotte bij voortdurenden vlijtigen arbeid, na $\frac{3}{4}$ van zijn bij rechterlijk vonnis opgelegden straftijd te hebben ondergaan, het voor den geheelen straftijd vereischte aantal „marken” kan verkrijgen en

waarop hem alsdan door de Kroon op de reeds vroeger beschreven wijze het „voorwaardelijk ontslag” wordt toegekend.

Eene gemiddelde verdienste van 7 „marken” per dag heeft een evenredig uitstel van het tijdstip, waarop dit voorwaardelijk ontslag zal kunnen plaats hebben, tengevolge. De verdiende „marken” worden door den beambte, onder wien de veroordeelde werkt, opgeteekend in het z.g. „Party Mark Book”, een boek dat door den Directeur der gevangenis gecontroleerd wordt. Al worden nu wel de „marken” alleen toegekend als belooning voor betoonden ijver bij het werk, zoo moet hier uit echter niet afgeleid worden, dat op het verdere gedrag van den veroordeelde niet meer gelet wordt; *goed* gedrag heeft wel geene belooning, maar *slecht* gedrag daarentegen heeft verlies van de door vlijt en ijver verdiende „marken”, terugzetting in een lagere klasse en andere reeds vroeger vermelde ciplinaire straffen tengevolge.

Ook van het oude vooroordeel tegen het politietoezicht kwam men thans terug. Bestonden vroeger de voorwaarden, waaronder de gevangenen met „ticket of leave” ontslagen werden, eigenlijk slechts in naam, en was het voorwaardelijk ontslag inderdaad niets anders dan een volledige kwijtschelding van straf, zoo wordt sedert de Act van 1864 aan de vervulling dier voorwaarden gestreng de hand gehouden, en heeft men een stelsel van politietoezicht aangenomen, gelijk aan het Iersche, dat, zooals wij zien zullen, aldaar sedert 1856 in werking was. In verband

hiermede onderging de hierboven vermelde vorm van den verlofpas in zooverre eenige verandering dat aan de waarschuwing op de keerzijde daarvan enkele verscherpende bepalingen, op het politietoezicht betrekking hebbende, werden toegevoegd. Tengevolge hiervan verdween spoedig de vrees voor de „ticket of leave-men”, en werden er sedert dien tijd weinige klachten over hun gedrag vernomen.

Hiermede vermeen ik het instituut der Voorwaardelijke invrijheidstelling in verband met de tenuitvoerlegging der „Penal Servitude” in Engeland genoegzaam te hebben toegelicht. Bij Schotland, alwaar het Engelsche stelsel van kracht was, behoef ik, als voor ons onderwerp van geen belang, niet stil te staan. Gaan wij daarom thans tot Ierland over en zien wij welke plaats de voorwaardelijke invrijheidstelling aldaar, in het systeem van tenuitvoerlegging der „Penal Servitude”, innam.

B. IN IERLAND.

Wij hebben in de vorige afdeeling gezien dat — niet-tegenstaande de door Kolonel Jebb bekend gemaakte gunstige statistieke cijfers — de resultaten door de straf der „*Penal Servitude*” over ’t algemeen in Engeland tot op het jaar 1864 verkregen, zulk een ongunstigen indruk maakten, dat hadde men niet op de betere resultaten kunnen wijzen, die volgens het Iersche systeem van uitvoering verkregen werden, het geheele nieuwe Engelsche strafstelsel zijn ondergang nabij zoude zijn geweest.

Wij zagen daarbij tevens, dat de aanvallen der Pers zich in ’t bijzonder richtten tegen het zoogenaamd „*ticket of leave system*,” doch dat de fout niet zoo zeer lag in

de theorie van het stelsel zelf als wel in de toepassing daarvan. Ofschoon men toch in Engeland in beginsel die voorloopige in vrijheidstelling slechts verlangde in verband met een gevangenis inrichting ongeveer gelijk aan de tegenwoordige Iersche, zoo miste het daar allen degelijken grondslag en ontaardde zij in de praktijk in een middel om de volgepropte gevangnissen van hare overbevolking te ontlasten.

In Ierland was dit niet het geval, en van daar ook de zooveel gunstiger resultaten aldaar met het stelsel verkregen.

Om dit aan te toonen, moeten wij thans nagaan wat op dit gebied in Ierland is voorgevallen. Toen, ten gevolge der Act. 16 en 17 Vict. Cap, 99, de wegens zwaardere misdaden veroordeelden ook in Ierland zelf gevangen moesten gehouden worden, bleek uit het verslag, — uitgebracht door de in datzelfde jaar (1853) benoemde Parlements-commissie tot onderzoek van het Iersche gevangeniswezen, — dat het daarmede in het zuster-eiland zeer treurig gesteld was. Zoo lezen wij, dat in de gevangnissen, die voor niet meer dan 3210 gevangenen ingericht waren, eene bevolking van 3427 personen opgehoopt was, zonder onderscheid van kunne of leeftijd, en dat dronkenschap tot de huiselijke deugden behoorde van hen, die anderen bewaren moesten wier misdrijven doorgaans hun oorsprong in dronkenschap hadden. De opheffing der oude gevangenis Act. d.d. 7 George IV c. 74 en het tot stand komen eener nieuwe,

d.d. 17 en 18 Vict. Cap. 76, was van dit onderzoek het gevolg. Bij Art. 1 werd het oppertoezicht met eene zeer uitgestrekte volmacht aan den Lord Lieutenant opgedragen, terwijl hem bij Art. 2 eene Commissie of Raad (Board) toegevoegd werd, bestaande uit 3 leden die den titel voerden van „*Directors of convict prisons in Ireland.*” Zij waren echter ondergeschikt aan den Lord Lieutenant. Deze Act. kenmerkt zich in hare bepalingen, deels door de erkenning der geheele onafhankelijkheid der Iersche inrichtingen van die welke in Engeland reeds aangenomen waren, deels door de groote macht die aan het Bestuur werd toegekend. Het oefende niet alleen een toezien, maar ook een onmiddelijk ingrijpende executieve macht uit. Sir Walter Crofton, die lid was geweest van de Parlements-Commissie van het jaar 1853 en zich bij haren arbeid bijzonder verdienstelijk had gemaakt, en die tevens eene uitgebreide kennis van het zoo gebrekkige Iersche gevangeniswezen verkregen had, werd in 1854 tot Voorzitter van den bij de nieuwe gevangenisact ingestelden Raad benoemd. Crofton kon zich echter niet vereenigen met het Engelsche stelsel van uitvoering der „*Penal Servitude,*” dat aanvankelijk ook in Ierland van kracht was en volgens hetwelk de periode van het voorwaardelijk ontslag onmiddelijk volgde op de gemeenschappelijke opsluiting. Een en ander blijkt ons uit een door hem voor het Parlements-Comité in het jaar 1856 afgelegde verklaring, waarbij hij de vrees uitsprak, dat men op eene zedelijke verbetering van de gevangenen, die haren steun alleen

had in de hoop op afkorting van den straftijd, niet veel staat zou kunnen maken. Zonder daarmede het „*ticket of leave system*” te willen verwerpen — dat integendeel ook volgens hem een der onmisbare voorwaarden was tot bereiking van de zedelijke verbetering van veroordeelden — achtte hij toch de invoering eener nieuwe periode, die den overgang zou uitmaken tusschen den gemeenschappelijken dwangarbeid en het voorwaardelijk ontslag, een noodzakelijk vereischte in een strafstelsel, dat voor een groot deel op zedelijke verbetering gericht was. In dien geest waren dan ook zijne verzoeken aan de Regeering gesteld. In een daarvan in November 1855 ingediend, lezen wij o. a. het volgende:

„De vatbaarheid voor verbetering bij misdadigers in 't algemeen is, na een zorgvuldig onderzoek door de Commissie uit het Lagerhuis in het jaar 1850, erkend, en deze meening is door daadzaken en onderzoekingen bevestigd geworden. Aangezien het algemeen erkende doel van alle strafinrichtingen daarin bestaat, dat de afschrikkende en verbeterende werkingen ten slotte gericht zijn op de vermindering van misdaad, zoo mag men aannemen, dat dit doel door eene stelselmatige verbinding tusschen den zuiver strafrechterlijken en den verbeterenden straftijd bereikt kan worden. Het tegenwoordige systeem, dat met afschrikking begint, wordt voortgezet door eene reeks van straffende en tot verbetering leidende proefnemingen. Het gevolg van dit stelsel zal voor de vrijlating van gevangenen nog doeltreffender bevonden worden, wanneer daar aan een derde stadium wordt toegevoegd, waarin

het verbeterend beginsel op gelijke wijze op den voorgrond treedt, als met het afschrikkend element in het eerste stadium het geval is. Het is ontegenzeggelijk, dat het nemen van een zoodanigen maatregel de maatschappij ten voordeele zal komen en bovenal tot zedelijke verbetering der misdadigers in hooge mate zal strekken."

„Gebrek aan werk is de grootste moeielijkheid, waarmede ontslagene gevangenen te worstelen hebben. Zoolang deze moeielijkheid blijft voortbestaan, zoolang zullen de ontslagenen, zij mogen verbeterd zijn of ook niet, altijd eene „geteekende klasse" in de maatschappij blijven, die zich onmogelijk daarin zal kunnen oplossen. Daarom is het een hoofdvereischte te trachten die hinderpalen uit den weg te ruimen door het leeren kennen der oorzaken en het gebruik maken der daartegen voorgeschreven geneesmiddelen. Wij vorderen van de Maatschappij dat zij het verbeterde gedeelte onzer vrijgelatene strafgevangenen weder zal opnemen en werkverschaffen, waartegen wij door te wijzen op het goede gedrag van den gevangene gedurende zijn straftijd een waarborg op ons namen. Maar de Maatschappij houdt de goede eigenschappen, die hij gedurende zijn straftijd, bij gemis van alle verleiding die het vrije leven aanbiedt, getoond heeft te bezitten, voor geen bewijs zijner verbetering. Zij toont zich ongenegen dusdanig bewijsmiddel te onderzoeken. Door de weigering van zulk een ontslagene werk te geven, verwerpt zij tegelijkertijd den *werkelijk* verbeterde, en stelt hem op één lijn met den *niet verbeterde*.

Deze voorgestelde periode van een op zedelijke verbetering berekend stelsel, verplaatst den gevangene in een toestand, waarin hij aan de pijlen der verzoeking is blootgesteld en waarin het publiek in de gelegenheid gesteld wordt zich van zijne verbetering, van zijn vlijt en geschiktheid voor den arbeid te overtuigen. Ik ben volkomen verzekerd, dat niet meer dan het genoegzaam bewijs dezer daadzaak noodig is, om den werkgever in betrekking te brengen met den gevangene die werk zoekt en werk verdient.

Ik ben vast overtuigd, dat deze proefperiode, als een doorgangstijd tusschen de gevangenis en de maatschappij, tevens als middel om den verbeterden gevangene van den onverbeterden te onderscheiden, met vrucht dienstbaar kan worden gemaakt voor het oogenblik waarop hij zijnen kerker verlaat."

Het gevolg dezer tot de Regeering gerichte vertoogen was dan ook, dat in het jaar 1856 tot de uitvoering der overgangs-periode in het Iersche stelsel werd overgegaan. Deze overgangs-periode, waarover wij later uitvoeriger zullen spreken, maakt het karakteristieke van dit stelsel uit, dat zich dan ook voornamelijk hierin van het Engelsche onderscheidt.

In hoofdzaak komt dit Iersche stelsel op het volgende neder:

1ste Stage.

Even als in Engeland als aanvangsperiode der straf voor alle veroordeelden: *afzonderlijke opsluiting in eene cellulaire gevangenis*. In deze periode treedt voornamelijk het afschrikkend element op den voorgrond, terwijl men daarin tevens tracht den misdadigen wil van den veroordeelde zooveel mogelijk te breken. Zij wordt gedurende de 8 of 9 eerste maanden, al naar gelang van het gedrag van den veroordeelde, in de gevangenis van Mountjoy bij Dublin ondergaan. De vorm der hier toegepaste afzonderlijke opsluiting, hoewel een zeer gestreng, is niet zoo zeer die van het oude als wel van het nieuwe Pensylvaansche stelsel, en komt tot op zekere hoogte met het tegenwoordige ook bij ons in werking zijnde cellulaire stelsel overeen.

De godsdienstoefeningen worden gemeenschappelijk gehouden. Eveneens wordt — tot op zekere hoogte — het onderwijs, dat zich niet enkel bepaalt tot lezen, schrijven en rekenen, maar zich ook uitstrekt tot de grondbeginselen der aardrijkskunde en staathuishoudkunde (*political economy*), gemeenschappelijk genoten. Ofschoon er sommigen zijn die van dit onderwijs geen gebruik willen maken op grond, dat zij het zich tot eene schande toerekenen in de gevangenis of wel van de Engelsche regeering onderwijs te genieten, zoo zijn toch de resultaten over 't algemeen hiermede verkregen zeer gunstig te noemen, daar volgens de statistieke opgaven van de in de Mountjoy opgenomen gevangenen,

van de 69%, die te voren nooit eenig onderwijs hadden genoten, de meesten na verloop van gemiddeld 5 maanden voldoende elementaire kennis hadden opgedaan, terwijl slechts bij 10% volstrekt geen vooruitgang in kennis merkbaar was, hetzij wegens doofheid of blindheid hetzij wegens buitengewone stomphheid om datgene op te nemen wat hun medegedeeld werd. De tijd, dien de gevangene in afzondering moet doorbrengen, wordt zooveel mogelijk gebruikt om hem tot zelfkennis, tot berouw over het gepleegde kwaad en tot goede voornemens te stemmen. Men leert hem het Iersche gevangenis systeem kennen, terwijl men door hem op de voordeelen te wijzen die dit stelsel aanbiedt en die hij in zijn eigen macht heeft te kunnen deelachtig worden, bij hem het streven tracht op te wekken, om zich uit zichzelf goed te gedragen en zodoende zich hieraan in het vervolg te gewennen.

Ten einde echter den invloed, dien het genoten onderwijs gedurende de eerste periode op hem teweeg gebracht heeft, niet een voorbijgaande te doen zijn, maar de herinnering daaraan zooveel mogelijk bij hem levendig te houden en tevens om anderen van het plegen van misdrijven af te schrikken, heeft men gemeend deze „eerste Stage”, althans gedurende de eerste maanden, zoowel door buitengewone gestrengheid, als door het toedienen van weinig voedsel en het laten verrichten van vervelenden, onbeduidenden arbeid (bestaande in het z. g. Oakumpicking of touwpluizen) te moeten kenmerken.

Na verloop nu van de 8 of 9 eerste maanden van zijn

verblijf in de cellulaire gevangenis, gaat de veroordeelde over in de

2de Stage.

Deze periode of die van gemeenschappelijken dwangarbeid wordt op *Spike Island*, in de haven van Cork, waarop zich de forten Carlisle en Camdentown bevinden, ondergaan. Zij worden aldaar buiten de forten gehuisvest in eene voormalige kazerne, waarin de gemeenschappelijke slaapzalen door verplaatsbare wanden van ijzer, blik of gevlochten ijzerdraad in slaapcellen verdeeld zijn, en waardoor dus wel het persoonlijk verkeer der gevangenen onderling gedurende den nacht, doch niet het houden van gesprekken, onmogelijk gemaakt wordt; eene omstandigheid waaraan men echter geen groot gewicht schijnt te hechten. Reeds hieruit verklaart het zich, zegt v. Holz, dat in vergelijking van Mountjoy het verblijf op Spike Island den gevangenen als eene gewichtige verlichting, als eene schrede op den weg tot voorbereiding van zijn ontslag toeschijnt.

De grootere lichamelijke inspanning bij den arbeid wordt rijkelijk opgewogen door de mogelijkheid van een beperkten omgang met elkander en door de beweging in de openlucht. Deze arbeid, die, met uitzondering van één uur voor het gebruik van het middagmaal, des zomers van 's morgens 7 tot 's avonds 6 ure, en in den winter tot het vallen van den avond voortduurt, bestaat deels in

het graven van kanalen en andere aardwerken, deels voor de handwerkslieden in het verrichten van timmer-, smids- en steenhouwerkswerk ten dienste van de kustverdediging.

In deze „*twecde stage*” nu treedt het strafrechterlijk beterend element voornamelijk op den voorgrond. Tot verwezenlijking van dit doel voerde Crofton in 1854 de *klassen* verdeeling en het daarmede in verband staand „*mark systeem*” in.

De overwegingen, die hem op dit denkbeeld brachten, heeft hij ons laatstelijk op het *Penitentiair Congres* te Londen in eene verhandeling over *the Treatment of Prisoners* in de volgende bewoordingen medegedeeld:

„In the consideration of this question, we are all I apprehend in accord as to the basis upon which we start viz. that the end of punishment is twofold — *amendment* and *example*. . . . But in order to attain amendment you must gain the cooperation of the criminals, to effect which they must realise that their punishment is not merely retributive, that it has an aim, and that its aim is to improve them. . . . The solution of this problem to my mind rested, then, in the institution of a classification which should lead by different stages from very great strictness and severe discipline to a state of semifreedom, in which the good and industrious conduct of the criminal could be satisfactorily tested through the absence of the artificial necessary in the earlier stages of detention. It is, however, evident that if the various steps of im-

provement in classification were to depend on a mere formality such as „lapse of time” or upon the haphazard opinion of the officials, the end would be entirely defeated.”

„To give to these stages in classification a real and a beneficial value, it was necessary that self-control and self-denial should be developed in the process. To attain the object in view the idle and ill-disciplined should become industrious and orderly. No plan could so well effect this result as „marks” or numerical records of „labour,” or rather *diligence* at „labour,” for it would be manifestly unfair to reward mere *skill*.”

„But without associating „industry” in the minds of criminals with profit and pleasure the marks would not be gained and the end in view would be lost. As a general rule it may be assumed that the criminal classes dislike „labour.” But if „industry” — and by that term I mean the ordinary employments of life — is made a *privilege to be earned*, by its absence in the very earliest stages of seclusion, and by its gradual introduction, coupled with other advantages, as classification advances, it will by degrees, slowly perhaps at first, but surely, supplant idleness in the breasts of the majority of criminals.”

Het opwekken van den lust tot arbeid kan ongetwijfeld als een der uitstekendste middelen beschouwd worden, om de straf, behalve een bloot repressieven, tevens een reformatieven invloed op den veroordeelde te doen uitoefenen, daar juist luiheid een der voornaamste oorzaken is, waaruit misdaden geboren worden.

Crofton verhaalt ons, dat hij vele gevangenen aange- troffen heeft, die bij hun intreden in de cel liefst van arbeid verschoond wenschten te blijven, doch dat diezelfde personen reeds voor het einde van de eerste maand met aandrang om werk verzochten. Ook de ondervinding ten onzent leert ons heden ten dage nog, dat onthouding van arbeid door de gevangenen als een der zwaarste disciplinaire straffen beschouwd wordt. Mag men nu den aan den veroordeelde opgelegden arbeidsplicht voor nuttig en zelfs tot op zekere hoogte voor hem als een voorrecht, als eene betrekkelijke aangename tijdkorting beschouwen, zoo is het toch ook ontegenzeggelijk waar, dat, evenals in de vrije maatschappij hard werken zonder vooruitzicht op eenige belooning of verdienste, zoo ook gedwongen zwaren arbeid — de eigenlijke straf van het Engelsche strafstelsel — *zonder meer*, vooral bij veroordeelde misdadigers, die toch over het algemeen te lui zijn om te werken, geen middel zijn zal om den lust tot arbeid op te wekken. Integendeel zal de ondergane straf bij hen, mijns inziens, den afkeer van werken nog grooter maken en zal zij, al moge ze misschien eene afschrikkende uitwerking, dan toch volstrekt nog geenen verbeterenden invloed op hun karakter uitoefenen. Heeft men daarentegen, en ik heb hiermede ook in het bijzonder den tot zwaren arbeid gedwongen misdadiger op het oog, het vooruitzicht dat men geen „Danaïden werk” verricht, dat wanneer men het verdiend heeft eene belooning te wachten staat, en dat deze belooning al grooter en grooter

worden zal naarmate men meer zijn best doet — terwijl de vereischten zoo gesteld zijn dat de verkrijging daarvan binnen ieders bereik gelegen is — dan kan het zeker niet anders, of dit vooruitzicht moet strekken niet alleen tot opwekking, maar ook tot het gaande houden van den lust tot arbeid.

Dit nu was ook Croftons streven. Hij verdeelde daarom deze „*tweede stage*” in vijf klassen, (n. l. the probate class, the 3th 2^c and 1 class, and the advanced class) waarin gevangenen, al naarmate van hun goed gedrag, na het verblijf van een zeker minimum in elk dezer, achter-eenvolgens geplaatst worden. In de laatste klasse (probate class) komen echter alleen die veroordeelden, die niet gedurende den vollen tijd van 9 maanden in de eerste „stage” konden gehouden worden, of zij die bij hun ontslag hieruit ten opzichte van hun gedrag als „slecht” aangeteekend stonden. De bevordering uit deze klasse hangt alleen af van het gedrag, dat „bevredigend” zijn moet, terwijl het verloop van tijd hierop volstrekt geen invloed uitoefent. Zij zijn aan zeer strenge behandeling onderworpen, en hoewel zij dwangarbeid in den vrije moeten verrichten, zoo grenst toch hunne straf nog zoo veel mogelijk hierdoor aan de eenzame opsluiting, dat hun n. l. alle verkeer met de overige gevangenen verboden wordt en dat het onderricht van den geestelijke en van den schoolonderwijzer meer op den voorgrond gesteld wordt dan in de overige klassen het geval is.

Hierop volgt nu de *derde klasse*, vooreerst bestaande

uit hen, die zich in de „*eerste stage*” goed gedragen hebben, en ten tweede uit hen, die uit de laagste klasse ontslagen zijn. In deze klasse moeten zij minstens twee maanden doorbrengen, of, met andere woorden: voor dat zij tot de tweede klasse bevorderd kunnen worden, moeten zij minstens 18 *marken* of 9 *marken* per maand, het summum dat zij bij „*exemplary conduct*” verkrijgen kunnen, verdiend hebben. Dit maximum van 9 *marken* per maand wordt aldus berekend: 1ste voor tucht, d. i. voor algemeen geregeld en orderlijk gedrag, *drie*; 2de voor onderwijs, d. i. voor de oplettendheid en het blijkbaar verlangen tot het bekomen van onderricht of vlijt in de school, *drie*; en 3de voor vlijt, d. i. voor vlijt bij het werken en *niet* voor bekwaamheid, die reeds vroeger verkregen kon zijn, eveneens *drie* *marken*. Dus te samen 9 *marken* per maand. Gedragen zij zich nu niet „uitstekend” doch slechts „goed” of „middelmatic” dan wordt de termijn van hun verblijf in deze 3de klasse tot 3 of 6 maanden verlengd.

Hierop gaan zij tot de „*tweede klasse*” over, waarin zij 54 *marken* moeten verdienen en waarin zij dus minstens zes maanden verblijven moeten alvorens tot de *eerste klasse* te kunnen overgaan. Uit deze worden zij niet ontslagen dan nadat zij 108 *marken* hebben verdiend, en dus minstens twaalf maanden daarin doorgebracht hebben; met uitzondering evenwel van diegenen, die tot slechts 3 jaar „*Penal Servitude*” veroordeeld werden. Aan deze toch werd, met overspringing van de „*advanced class*” onmiddellijk vol-

gende op deze 1ste klasse, de overgang tot de 3de periode, of die der „*intermediate prisons*,” toegestaan na eene verdienste van 90 marken of een minimum verblijf van tien maanden. Sedert de wet van 1864, waarbij, zooals wij gezien hebben, het minimum van de te ondergane straf der „*Penal Servitude*” op 5 jaren gebracht is geworden, heeft dit echter niet meer plaats. De tegenwoordig tot een korter termijn dan 5 jaar Pen. Serv. veroordeelden ondergaan hunne straf in de stedelijke of provinciale gevangenissen.

Zoo als ik hierboven reeds heb opgemerkt, volgt op de *eerste klasse* de z. g. A of *Advanced class*,¹⁾ de hoogste die zij in deze „*twecede stage*” bereiken kunnen, en waarin zij dus, als wij de termijnen recapitulereen voor het verblijf in elke klasse vereischt, niet geraken kunnen dan nadat er op zijn minst genomen 28 maanden van den geheelen straftijd verlopen zijn. De duur van het verblijf in deze klasse hangt nu echter niet af van het gedrag van den veroordeelde of van het aantal verdiende marken, maar van den duur van den oorspronkelijk bij gerechtelijk vonnis opgelegden straftijd, dien de gevangene nog zal moeten ondergaan. Natuurlijk wordt in deze klasse ook wel van hun gedrag aanteekening gehouden, maar dit geschiedt meer om te kunnen nagaan, of zij zich waardig getoond hebben om in de volgende stage over te gaan.

---

¹⁾ Deze klasse werd aanvankelijk de „*Exemplary class*” genoemd. Later begreep men echter dat deze benaming voor eene gevangenis-klasse ongepast was, zoodat daaraan de bovengenoemde naam gegeven werd.

Naar aanleiding van de ministerieele aanschrijving van Sir George Grey, d. d. 4 Juni 1857, heeft Crofton de onderstaande tabel vervaardigd, waarin de duur van het verpligt verblijf in deze klasse, in evenredigheid tot den straf-tijd waartoe de gevangene is veroordeeld, wordt vastgesteld.

Aantal jaren van veroordeeling tot Penal-Servitude.	Kortste termijn van verblijf in de adv. class ver-cischt voor den over-gang tot de 3de Stage.	Kortste termijn van verblijf in de 3 eerste stages voorafgaande aan de voorwaardelijke invrijheidstelling.		Voor afkorting vatbare termijnen.
		a. In de gevangnissen te Mountjoy en Spike-Island.	b. In de Inter-mediate prisons.	
1) 3 jaren.	Geen verblijf in de Adv. class. doch eene verdienste van 90 marken in de 1 klasse.	jaren-maanden 2 — 2	jaren-maanden 0 — 4	
1) 4 "	Adv. Class. 6 m.	2 — 10	0 — 5	$\frac{1}{6}$
5 "	" " 14 m.	3 — 6	0 — 6	$\frac{1}{5}$
6 "	" " 17 m.	3 — 9	0 — 9	$\frac{1}{5}$
7 "	" " 20 m.	4 — 0	1 — 3	$\frac{1}{4}$
8 "	" " 28 m.	4 — 8	1 — 4	$\frac{1}{4}$
10 "	" " 44 m.	6 — 0	1 — 6	$\frac{1}{4}$
12 "	" " 59 m.	7 — 3	1 — 9	$\frac{1}{4}$
15 "	" " 68 m.	8 — 0	2 — 0	$\frac{1}{3}$
		10 — 0	0 — 0	$\frac{1}{3}$

1) Zooals wij zagen wordt sinds 1864 op beide soorten van veroordeelden Crofton's stelsel niet meer toegepast.

Heeft nu de veroordeelde deze voorgeschreven termijnen, al naarmate van den duur van zijn geheelen straffijd, in de „*Adv. Class*” doorgebracht, dan zal, zoo hij zich goed gedragen heeft, zijne bevordering tot de „*3de Stage*” — waarvan de beslissing aan den President van den Raad der Directeuren, na ingewonnen advies van de ondergeschikte beambten, is voorbehouden, — kunnen plaats nemen. Is zijn gedrag daarentegen *slecht* geweest, dan blijft hij in de „*2de Stage*” tot aan den afloop van den bij rechterlijk vonnis uitgesproken straffijd. Crofton meldt ons, dat van de gezamenlijke gevangenen 75% waardig bevonden werden om tot de overgangshuizen bevorderd te worden.

Alvorens evenwel tot de bespreking hiervan over te gaan, nog een paar mededeelingen omtrent eenige bijzonderheden aan deze „*2de Stage*” eigen.

De aard van het werk, dat door de veroordeelden verricht moet worden, is voor allen, die zich in de vier laagste klassen bevinden, dezelfde. In de „*A. class*” worden zij echter met meer bijzondere bezigheden belast en gebruikt als roeiers, om personen van het eiland naar den vasten wal of omgekeerd te brengen, of wel als arbeiders op het land rondom de gevangenis, onder toezicht van een bewaarder. Ook zijn zij van de andere veroordeelden afgezonderd, terwijl hun schoolonderwijs en lesuren des avonds plaats nemen.

Wat nu de geldelijke belooningen (gratuities) aangaat, zoo heeft men als regel aangenomen, dat geen gevangene hierop wegens het verrichte werk eenige aanspraak zal

kunnen maken. Evenwel wordt hun als belooning voor goed gedrag en ijver een zeker gedeelte der verdiensten — naar gelang van de klasse waarin zij arbeiden — toegekend. Gedurende hun verblijf echter in de „*1ste Stage*” en in de „*laagste klasse* van de „*2de stage*” verkrijgen zij *niets*. In de *3de klasse* daarentegen bedraagt het één stuiver; in de *2de klasse* twee, en in de *1ste klasse*, gedurende de 6 eerste maanden, drie, later vier, en in de „*Advanced class*” zeven stuivers per week. Bij buitengewone vlijt kan dit laatste bedrag echter nog met twee stuivers per week verhoogd worden.

Met de grootste inspanning zal een gevangene dus in de hoogste klasse slechts 9 stuivers per week kunnen verdienen; een bedrag, dat in vergelijk met de verdiensten van de Engelsche gevangenen — die zooals wij zagen in de laagste klasse 1 shill. 3 pence, en in de hoogste 2 shill. 3 pence kunnen bedragen — zeker zeer gering te noemen is. Crofton echter sprak voor het Parlementscomité van 1856 de vrees uit, dat de opsparing van deze hooge verdiensten bij ontslag van de veroordeelden — in Engeland meestal een kapitaal vormende van 10 à 15 P. Sterl. — niet aan de repressie van het misdrijf bevorderlijk zijn zou, maar integendeel dat zij het plegen van misdaden veeleer in de hand zou werken, omdat de vrije bevolking den strafgevangene om eene zoo groote som zou kunnen benijden.

De verschillende klassen worden niet alleen onderscheiden door de mindere gestrengheid der disciplinaire straffen,

waaraan de veroordeelden onderworpen zijn, maar ook door de kleeding en het dragen van merkteekens. De laatste zijn tweeledig:

1°. de z. g. *register badge*, een band, die zij om den rechterarm dragen en die de voorletters bevat van de straf waartoe zij veroordeeld zijn, vervolgens het nummer, waaronder zij bekend staan, en ten slotte het aantal jaren waartoe zij veroordeeld zijn.

2°. de z. g. *conduct badge*, die om den linkerarm gedragen wordt, en waarop het door hen verdiende aantal *marken* aangeteekend wordt ten bewijze van hun goed of uitstekend gedrag. Gedragen zij zich nu niet *goed* dan heeft dit — al naar mate van de zwaarte hunner overtreding — vermindering van rantsoen, verlies van verdienste en onthouding of verlies van *marken*, terugzetting in eene lagere of zelfs in de laagste klasse ten gevolge.

Voor de bevordering der aldus gedegradeerden tot eene hoogere klasse wordt nu geen maximum van verblijf meer gevorderd, doch dit hangt geheel af van den Gouverneur der gevangenis. Eene uitzondering die daarom, noodig is, omdat anders de bij vonnis uitgesproken straf, door een geheel herhalings-proces allicht zou kunnen overschreden worden.

Ieder gevangene houdt zelf aanteekening der hem toegekende *marken*, ten einde die van de beambten te kunnen controleren, terwijl hem het recht toegekend wordt zich bij den Gouverneur over het al of niet rechtvaardige van het geven of onthouden van *marken* door de beambten te

beklagen; van welk recht dan ook door hem een veelvuldig gebruik gemaakt wordt.

Op deze wijze nu worden zij zelve daadwerkelijke medehelpers in de ten uitvoerlegging van het systeem van welks geest zij doortrokken worden, dat een aaneensluitend geheel vormt, en dat er, van het oogenblik af dat de misdadiger binnen de gevangenismuren zijn intrede doet, geheel en al op ingericht is hem zijne waarde als mensch te leeren kennen en hem op den weg van beterschap terug te brengen. Men leert hem inzien, dat hij zoowel tegen God als tegen de menschen gezondigd heeft, waarvoor hij zijne gerechte straf niet mag ontgaan, doch tevens, dat deze hem niet opgelegd wordt als *wraakoefening*, maar in zijn eigen belang, gericht op zijn verbetering en op zijne verzoening met de maatschappij. Miss Carpenter ¹⁾ zegt ons dien aangaande:

„He is led on stage by stage, to higher degrees of improvement, physically, intellectually and spiritually, and gradually learns to feel that all advancement depends on his own personal efforts; he thus at length reaches a position in which he may be regarded as fit to be discharged and restored to society. But what guarantee has the public that he is really reformed? How can he himself be certain that he can safely encounter the temptations of the world, from which he has been hitherto shielded by the prison walls? Though he may have had as great

---

¹⁾ Miss Carpenter: „the Crofton Prison System.” pg. 23.

a degree of liberty as was consistent with gaol discipline, yet his will has been still restrained; he has been surrounded with appliances to help him to do right and stimulated with inducements to self-controul; — how can the public feel a confidence that when these are removed he will be proof against temptation? How can he be sure of himself?"

Ten einde nu eene toenadering te weeg te brengen tusschen de Maatschappij en die gevangenen, welke als he ware eene zedelijke zuivering hebben ondergaan door het doorloopen der beide voorgaande „*stages*” met hare verschillende progressieve klassen, en die daardoor reeds blijken gegeven hebben van hunne nieuwe zedelijke kracht, werd zooals wij zagen door Crofton de:

3de of „Intermediate Stage”

ingevoerd, waarin aan deze gevangenen eene grootere vrijheid wordt toegestaan, zonder dat daarbij evenwel het karakter van straf wordt uit het oog verloren, en waarin zij aan grootere verzoeking en verantwoording zijn blootgesteld, en zulks met het dubbele oogmerk, om ze tot zoodanige zedelijke krachtsinspanning te sterken, dat zij inderdaad vertrouwen verdienen en daarvan onder het oog der bevolking de bewijzen leverende bij het weder intreden — met verlofpas of met definitief ontslag — in de Maatschappij ook vertrouwen en daardoor werk en eene eerlijke kostwinning mogen vinden ¹⁾).

¹⁾ Mr. van der Brugghen. Mededeelingen en gedachten over het Iersche gevangenisstelsel p. 71.

Behalve de verzoening van den misdadiger met de maatschappij stelde Crofton zich met deze overgangsperiode, zooals Holtzendorff het uitdrukt, ten doel: dass die Persönlichkeit jedes einzelnen Sträflings, nach dem sie durch die strengen Strafwirkungen dazu bestimmt und geneigt gemacht worden, von ihrer Passivität befreit und aus dem Stadium des Duldens in dasjenige des Handelns allmählig hinübergeleitet werden soll ¹⁾.

Het praedomineerend beginsel in deze „3de stage” is dus „*Individualiseering*” d. i. het ontwikkelen van de persoonlijkheid in elken gevangene, op grond van de te voren gelegde goede beginselen. Dit tracht men te bereiken door:

- 1o. den arbeid zoo in te richten, dat de veroordeelde later door het geleerde zijn brood daarmede verdienen kan;
- 2o. aan het onderwijs eene meer praktische richting, en
- 3o. aan den gevangene eene ruimere gelegenheid tot zelfstandig handelen te geven.

Met recht zag men echter in, dat het voorgestelde doel nimmer zou bereikt worden wanneer een te groot getal gevangenen op een en dezelfde plaats werd opgehoopt. Dien tengevolge werden in 1856 op drie verschillende plaatsen, te weten: op Spike Island (het fort Camden), te Smithfield en te Lusk (op 15 mijlen afstand van Dublin) door Crofton voor deze veroordeelden de z. g. „*Overgangshuizen*” of „*Intermediate prisons*” opgericht. Niet meer

---

¹⁾ v. Holtzendorff: Das Irische Gefäng. System p. 67.

dan 100 personen mochten gelijktijdig in elk dezer inrichtingen opgenomen worden. Zij zijn daarin gehuisvest in verplaatsbare ijzeren hutten, ingericht naar het model der militaire barakken in het legerkamp te Aldershot tijdens den Crim oorlog in 1855 in gebruik, en elk berekend voor 50 man.

Zoodra nu de gevangene de „*Intermediate Stage*” intreedt, verandert zijne positie geheel en al. Hij wordt daardoor lang vóór het einde van zijn straftijd werkelijk verplaatst uit eene eigenlijk gezegde gevangenis naar een geheel ander gebouw. De gevangenis kleeding wordt hier afgelegd, terwijl hij in een pak gestoken wordt gelijk aan dat van ieder vrij werkman. Hij gevoelt dat hij in een anderen moreelen toestand verkeert; dat hij nieuwe voorrechten geniet, vergezeld van eene grootere mate van vrije wilsbeschikking. Hij gevoelt, dat hij nu tragsgewijze door zijn eigen toedoen zijne vrijheid kan vermeerderen en haar eindelijk geheel verdienen nog zelfs voor het einde van zijn vonnis, zoo hij zich slechts als een ijverig medewerker aan dit „*intermediate system*” aansluit, waarvan hij zelf een deel uitmaakt. Bij den arbeid treedt de strafdwang geheel op den achtergrond. De over hem gestelde bewaarder is even zoo goed een medearbeider, als 't ware een meesterknecht, voorgaande bij den arbeid door den veroordeelde te verrichten. Er wordt geen meerdere dwang over hem uitgeoefend dan noodig om, even als bij alle andere goed geregelde instellingen, de orde te handhaven. Disciplinaire straffen hebben niet meer

plaats; van vroegere misdrijven en ondergane straffen wordt geen gewag meer gemaakt. „Zij worden als *menschēn* behandeld; als redelijke wezens die tot bewustzijn hunner verantwoordelijkheid gekomen zijn; als lieden die onder eigen verantwoordelijkheid handelen, en die thans de achting van anderen te verkrijgen en te verliezen hebben met een woord: als Christenen ¹⁾.”

Onder de hoofdregelen voor de inwendige tucht gelden de volgende bepalingen:

1°. dat alle uiterlijke toezicht wegvalt gedurende den tijd in welken den gevangene de vrije beweging in de open lucht wordt toegestaan;

2°. dat het verkeer van den gevangene met het publiek bevorderd wordt. Dit laatste voornamelijk met het doel, om ook aan de werkbazen de gelegenheid te geven zich zoo nauwkeurig mogelijk op de hoogte te stellen van het gedrag van den veroordeelden, en hierdoor het verkrijgen van werk voor ontslagene gevangenen te bevorderen.

Ten einde het persoonlijk karakter der gevangenen te leeren kennen en de vastheid van hun karakter op de proef te stellen, worden zij als boodschaploopers gebruikt en met het doen van kleine inkoopē belast, iets, dat steeds de beste resultaten heeft opgeleverd.

Tegen den tijd, waarop hun ontslag uit de *interm. prison* nadert, wordt hun zelfs, zooals v. Holtzendorff t. a. p. ons mededeelt, verlof gegeven om zich, zonder dat het bestuur

¹⁾ Shipley: Purgatory of prisoners. pg. 53.

der gevangenis zich daarmee bemoeit en zonder eenig toezicht, te verwijderen, ten einde zich de gereedschappen en werktuigen aan te schaffen, die zij later na hun ontslag voor hun bedrijf noodig zullen hebben.

Niettegenstaande al deze voorrechten aan de veroordeelden in deze 3de Stage toegekend, duurt hierin toch het bewustzijn van den strafdwang bij hen volkomen voort, en blijven de „Overgangshuizen” een deel van de strafinrichtingen uitmaken.

„De grootere vrijheid van beweging”, zegt v. Holtzendorff, „die daarin toegestaan wordt, brengt te gelijkertijd eene grootere mate van verantwoordelijkheid en een sterkeren prikkel mede om aan den eisch tot vervulling van opgelegde verplichtingen te voldoen.

„De tucht, die als eene onzichtbare, maar des niet te min nooit als eene werkelooze macht tegenover de gevangenen staat, zoekt alleen hare kracht, in plaats van door uitwendige banden, in de opwekking van het plichtgevoel bij de gevangenen tot hun eigen bestwil. Wordt ook al aan den wil eene grootere vrijheid tot zelfontwikkeling toegestaan, een ieder is aansprakelijk voor de handelingen daaruit voortvloeiende.”

Al worden geene disciplinaire straffen meer toegepast, zoo heeft toch elke overtreding van de huiselijke tucht, elke onregelmatigheid onmiddellijk terugzetting in de voorafgaande strafperiode ten gevolge.

Als een bewijs van de goede werking van dit stelsel dient het volgende door v. Holtzendorff medegedeelde feit,

dat van de 1300 gevangenen, die in anderhalf jaar de Overgangshuizen zijn doorgegaan, er slechts 26 wegens overtreding der huistucht naar de gevangenis werden teruggebracht. Bij 6 van hen had deze terugzetting echter op eigen verzoek plaats, omdat zij zich, volgens hunne uitdrukkelijke verklaring, overtuigd hielden niet in staat te zijn de hun opgelegde voorwaarden na te komen. Zij verkozen liever aan een physischen dan aan een moreelen dwang onderworpen te zijn.

Volgens een rapport van den directeur van de Intermediate prison te Smithfield uitgebracht in het jaar 1862, werden van de 1670 veroordeelden, die in de tijdruimte van 6 jaren de Overgangshuizen te Lusk en te Smithfield zijn doorgegaan, slechts 46 wegens disciplinaire overtredingen naar Spike Island teruggevoerd, en van welk getal er weder 16 voor de tweede maal tot de Overgangshuizen zijn toegelaten, na zich zulks weder waardig te hebben betoond.

Wat nu den aard van hun arbeid betreft, deze bestaat te Fort Camden in den vestingbouw, te Lusk in den land- en tuinbouw, en te Smithfield in verschillende handwerken, al naar het beroep dat zij uitoefenen.

De belooningen, die den gevangene voor goed gedrag en in verhouding tot de waarde van het geleverde werk, worden toegekend, zijn thans ook aanmerkelijk hooger dan in de voorgaande „Stage”; zij kunnen zelfs opklimmen tot een bedrag van 2 shill. 6 pence of nog 3 pence boven het maximum van verdienste in de Engel-

sche strafinrichtingen. Een klein gedeelte hiervan komt aan de inrichtingen zelve ten nutte. Het grootste gedeelte wordt echter voor hem door het bestuur der gevangenis bewaard. Soms besteedt men dat geld om daarvoor het hoognoodige voor hem aan te koopen of ook wel om, bij ontslag, zijn overtocht te betalen naar eene andere plaats waar hij betrekking heeft of gelegenheid ziet om werk te verkrijgen. Over 6 stuivers van zijne geheele verdienste per week, krijgt hij, onder zekere beperking, de vrije beschikking. Zoo mag hij er bijv. geene spiritualiën voor koopen, maar wel boeken, kleederen, tabak, eetwaren en enkele andere artikelen.

Een grooten factor in deze „*Stage*” maakt het onderwijs uit, dat hierin, zooals ik reeds heb opgemerkt, eene bij uitstek praktische richting aanneemt, en in den vorm van voorlezingen gegeven wordt.

In de school heeft de gevangene reeds het voorbereidend onderwijs ontvangen, zoodat hij, die de voorlezingen houdt, thans dieper in vele onderwerpen kan doordringen dan vroeger het geval was.

In 't bijzonder dient hier de inrichting te Smithfield vermeld te worden, alwaar Mr. Organ — een man, die zich door zijn onvermoeiden ijver en uitgebreide menschenkennis bij het inwerking komen van dit systeem zeer verdienstelijk heeft gemaakt —, met de taak van het houden dier voorlezingen belast werd.

Het hoofddoel dat daarmede beoogd wordt, is niet alleen om den gevangene te ontwikkelen, hem tot het

bewustzijn zijner zelfstandige persoonlijkheid op te wekken en daardoor voor te bereiden tot den toestand van de hem wachtende vrijheid, maar ook om zijne kennis in die zaken te vermeerderen, die tot zijn lateren levenskring zullen behooren. Men zoekt hem in de eerste plaats met de koloniale toestanden bekend te maken, daar men eene vrijwillige emigratie als een zeer wenschelijk slot van de ondergane straf beschouwt voor die personen, die toch anders na hun ontslag met groote moeielijkheden zouden te kampen hebben, om aan werk te komen of op eene eerlijke wijze in hun onderhoud te voorzien.

De onderwerpen, die in deze voorlezingen behandeld worden, hebben dien tengevolge betrekking op natuurlijke historie, land- en volkenkunde; op het klimaat, den grond, de bronnen van inkomsten enz. van Canada, Australië, de Kaap en N. Amerika; verder op den levensloop van personen in nederigen stand geboren, die door vlijt, energie en goed gedrag zich de algemeene achting wisten te verwerven en tot aanzien en welvaart zijn geraakt; op het menschelijk leven met zijne voor- en tegenspoeden; op de verhouding van werkgevers tot arbeiders; op de wetten van vraag en aanbod; en op een tal van andere zaken op het gebied van praktische moraal te huis behoorende, te veel om hier op te noemen.

De waarde van dit praktisch onderwijs, kan niet hoog genoeg geschat worden. „Reeds te Mountjoy”, zegt v. Holtzendorff, „wordt door het onderwijs getracht die sociale vooroordeelen uit te roeien, die bij de lagere Iersche

volksklasse als de bron moet worden beschouwd dier menigvuldige dwalingen, waaruit de z. g. „agrarian offences” hun oorsprong hebben.” Zelfs de grootste tegenstanders van het Iersche stelsel hebben het doeltreffende van dusdanig voorbereidend onderwijs vóór het ontslag erkend.

Heeft de veroordeelde nu ook zijn voorgeschreven proeftijd in deze „*Intermediate stage*” gelukkig doorstaan en heeft hij zich ook vroeger steeds uitstekend gedragen, dan zal hij suo tempore met „*ticket of leave*” uit de gevangenis kunnen ontslagen worden. Hoe langer echter zijn verblijf in de beide aan de „*Intermediate stage*” voorafgaande „*stages*” duurt, des te verder is het tijdstip verwijderd waarop hij zijn „*ticket of leave*” zal kunnen ontvangen; met de ontvangst daarvan treedt hij in de

4de Stage,

die tevens in het Iersche stelsel de laatste sport is van den ladder, die van de gestrengte gevangenis tucht tot de volle vrijheid voert.

Het is hier eene gelijdelijke voortzetting van den toestand waarin de veroordeelde zich in de voorgaande stage geplaatst zag. Door dit voorwaardelijk ontslag wordt, zooals v. Holtzendorff zegt, het denkbeeld der voorbereiding en van den trapsgewijzen overgang tot het genot der volle vrijheid, nu het zich aan de overgangshuizen aansluit, nog vollediger in werking gebracht, dan wanneer het onmiddellijk volgt op de voorafgaande periode van eenzame opsluiting en van gemeenschappelijken dwangar-

beid, zooals in het Engelsche stelsel het geval is. „Die Möglichkeit des schlechten Verhaltens”, zegt hij, „oder des Missbrauchs ist hier wie dort gegeben. Sie ist nur für den entlassenen Sträfling näher liegend, in demselben Maasse, wie das Maass der Freiheit erhöht ist und die Wahrscheinlichkeit der Entdeckung um ein bedeutendes verringert wird. Allein dieselben Motive, aus denen die strenge Disciplin in den Zwischenanstalten aufrecht erhalten bleibt, dieselben Gründe der Nützlichkeit, welche den Sträfling damals leiteten, wirken während des Stadiums der bedingungsweisen Freilassung fort. So gelangt man zu dem doppelten Resultat, dass das gute Verhalten bedingungsweise entlassener Strafflinge Zeugnis ablegt für die reformatorischen Wirkungen der vorangegangenen Strafstadien, und dass die dauernde, anhaltend fortgesetzte, durch die Disciplin der Zwischenanstalten und die streng inne zu haltenden Bedingungen für die Freilassung hindurchgeleitete moralische Nöthigung eine Gewöhnung zum regelmässigen Leben, eine Uebung der geistigen Kräfte im Widerstande gegen die Neigungen des Augenblicks herbeiführen kann ¹⁾.”

De wijze van afgifte en de uitwendige vorm nu der verlofpassen zijn in het Engelsche en het Iersche stelsel nagenoeg dezelfde. Na hetgeen ik dienaangaande reeds bij de behandeling van het Engelsche stelsel heb medegedeeld, kan ik hierover thans het stilzwijgen bewaren.

¹⁾ Van Holtendorff t. a. p. blz. 104.

Alleen zij hier nog opgemerkt, dat men in verband met de afwijkende opvatting, die men in Ierland omtrent het politietoezicht had, en tevens naar aanleiding van eene door den Lord Lieutenant uitgevaardigde verordening d. d. 1 Jan. 1857, aan den in Ierland voorwaardelijk ontslagene, behalve zijn verlofpas ook nog op een afzonderlijk perkament een waarschuwing mede geeft, de volgende drie bepalingen bevattende:

1. Ieder veroordeelde zal gehouden zijn terstond na zijn aankomst, en vervolgens op den eersten dag van elke maand zich aan te melden bij het bureau van politie der plaats alwaar hij zijn verblijf heeft gevestigd.

2. Het staat den veroordeelde niet vrij van verblijfplaats te veranderen zonder de politie daarvan kennis te geven.

Dit moet geschieden opdat deze op haar beurt de taak van het toezicht op zijn gedrag kan overdragen aan de politie der plaats waarheen de veroordeelde zich wenscht te begeven.

3. Elke inbreuk op deze bepalingen geeft grond tot de veronderstelling, dat hij een werkeloos en ongeregeld leven leidt, en zal alzoo de intrekking van zijn verlofpas ten gevolge hebben.

Bij de bovengenoemde verordening werd tevens vastgesteld, dat zoodra er in de provincie eene toezegging van werk voor een veroordeelde verkregen is, hiervan door de Directeuren der Rijksgevangnissen kennis zal gegeven worden aan den Inspecteur-Generaal van politie te Dublin, die dan weder op zijn beurt daarvan kennis moet geven aan de politie der plaats waar de verlofganger

in dienst zal treden, tegelijkertijd met toezending van zijn signalement en eene lijst, waarop door haar alle bijzonderheden omtrent het gedrag, de geregelde aanmelding enz. van den verlofganger moeten worden aangetekend. Een bijzonder rapport moet door haar over hem opgemaakt en naar het Hoofdbureau te Dublin gezonden worden, wanneer zij ontdekt dat hij zich slecht gedraagt of zich aan eene ongeregelde levenswijze schuldig maakt.

Al deze bepalingen worden streng nageleefd. Maakt de verlofganger zich maar aan de geringste inbreuk op de hem gestelde voorwaarden schuldig, dan wordt dit onmiddellijk gerapporteerd en heeft het de onverbiddelijke intrekking van den verlofpas ten gevolge. Zoo gebeurt het meermalen, dat iemand nog slechts 3 of 4 weken voor het einde van zijn geheelen straftijd wegens het niet nakomen der voorwaarden weder naar de gevangenis terug gezonden wordt, ten einde — even als of hij niet voorwaardelijk ontslagen geweest was — het nog overig gebleven gedeelte van zijn straftijd ten volle te ondergaan.

Het toezicht in Dublin en omstreken werd door Crofton in vereeniging met Mr. Organ en met behulp van de daar aanwezige geheime politie (detective inspector of police) uitgeoefend. Mr. Organ, die geregeld tweemaal per maand al diegenen bezocht, die aldaar met „ticket of leave” ontslagen bij een werkgever in dienst waren, bracht van zijne bevindingen omtrent die personen aan Crofton verslag uit. Koesterde hij alsdan eenig kwaad vermoeden omtrent den een of anderen, wist de ver-

oordeelde hem, bijv. op zijne vraag, waar hij zich op dezen of genen tijd had bevonden, geen voldoende antwoord te geven, dan werd de politie daarmee onmiddelijk in kennis gesteld, die dan steeds een wakend oog op dien persoon gevestigd hield ¹⁾ Door Crofton werd aan de nakoming der gestelde voorwaarden gestreng de hand gehouden. In een rapport door hem in het jaar 1863 uitgebracht voor de Koninklijke Commissie, zegt hij dienaangaande: „I do not believe — and I have often put this forth when I was in the department — that any case could be proved of a man breaking the conditions of his licence in Ireland, and remaining at large, he was sure to be put back to separation and his licence revoked.”

De noodzakelijkheid van dit politietoezicht voor het welslagen van het „ticket of leave system” werd reeds herhaalde malen door Crofton betoogd.

Zoo zeide hij aan het slot van het boven aangehaalde rapport: „I am quite sure that if police supervision were withdrawn to morrow from the licensed convicts in Dublin, you would find but little employment for them, and you would have very serious trouble. I have no doubt that it is a very great protection to the public in Ireland.”

Het bewijs van de waarheid dezer woorden zagen wij

---

¹⁾ Sedert den dood van Mr. Organ heeft dit toezicht en onderzoek alleen plaats door de politie en de administratie der gevangnissen.

reeds in wat in Engeland geschiedt is, alwaar dit toezicht tot op het jaar 1864 in het geheel niet bestond.

Algemeen wordt dan ook thans, zoowel in 't belang van de openbare veiligheid als in dat van den veroordeelde zelven, de noodzakelijkheid van het bestaan van zulk een toezicht erkend. In een Co. Rapport uitgebracht door dona Arenal (Spanje) op het Penitentiair Congres te Stockholm schreef zij over dit politietoezicht het volgende: „Celui, qui jouit de la liberté provisoire doit être *très-bien surveillé*; il doit avoir un tuteur actif, honnête et assez intelligent pour appliquer des règles qui, quelques claires qu'elles paraissent, laissent toujours en ces matières quelque chose à l'arbitraire. Si on possède un tel surveillant, la liberté provisoire sera un bien; si on ne le possède pas, elle dégènera en licence etc.” Zonder dit toezicht zou het instituut gelijk staan met een volledig ontslag en zou het ook, zooals gemakkelijk te begrijpen is, al zijn raison d'être, als tegenwicht tegen de verleidingen, waaraan veroordeelden na hun ontslag blootstaan, ten eenenmale verliezen.

Van verschillende zijden werden en worden nog tegen dit politietoezicht bezwaren geopperd. De oorzaak hiervan ligt voornamelijk hierin, dat men het Iersche politie toezicht verwart met het zoozeer terecht gehate „toezicht van de Hooge politie,” zooals dit uit het Fransche strafwetboek bekend is. Tusschen beide instellingen bestaat echter zoowel in aard als in strekking een zeer groot verschil. Vooreerst betreft dit Fransche toezicht die per-

sonen, die hun eigenlijken straf reeds ondergaan hebben, terwijl het hun voortdurend belet zich vrij in de maatschappij te bewegen. Het Iersche politietoezicht daarentegen strekt zich alleen uit over die personen, die hun eigenlijken straftijd nog *niet geheel* hebben ondergaan; het treedt hier slechts in de plaats van het veel strengere door muren en grendels verzekerd toezicht van den gevangenebewaarder. Terwijl het eerste eene onuitwischbare blaam op den volledig ontslagene werpt, en als het ware daar is om zoo veel mogelijk het wantrouwen tegen hem wakker te houden en de maatschappij de dienst te bewijzen er voor te zorgen, dat hij weer zoo spoedig mogelijk daarheen teruggezonden wordt van waar hij nog onlangs gekomen is — zoo oefent het tweede, zij het dan ook een gestrengde daarom toch geen belcmmerende maar integendeel een beschermende macht over hem uit. Het bewijs hiervan vinden wij o. a. in het feit, dat er in het begin van het jaar 1861, te Dublin, behalve 65 „Ticket of leave-men,” aldaar werkzaam, nog 20 andere personen waren, die, niettegenstaande hun verloftijd geheel ten einde was, voortgingen zich alle 14 dagen bij de politie te melden, daar zij in dit vrijwillig toezicht een middel zagen het vertrouwen van hunne werkgevers te blijven behouden. ¹⁾ In het rapport der Koninklijke Commissie, ingesteld bij besluit van 12 Febr. 1878 tot onderzoek van de resultaten

---

1) c. f. The Irish Convict system. In Cornhill magazine. April 1861 pg. 420.

van de wetgeving op de „Pen. Servitude,” lezen wij in § 63 aangaande dit toezicht nog het volgende: „We may add here that the witnesses whom we have examined concur in the opinion that the system of supervision works well in Ireland.”

Wat nu de vereischten voor het verkrijgen van een „verlofpas” in Ierland aangaat, zoo verschillen die van wat daarvoor in Engeland gevorderd wordt.

Alleen de gevangenen die de proef in de doorgangshuizen doorstaan hebben — die zich dus gedurende verscheidene maanden aan geen enkele overtreding van huiselijke tucht of ongeregelde schuldigheid gemaakt hebben — kunnen hiervoor in Ierland in aanmerking komen. Daargelaten nu het feit, dat in Engeland de uitreiking van den verlofpas meermalen dienstbaar gemaakt werd tot ontruiming der gevangenissen, hetgeen echter rechtens niet in aanmerking mag komen, zoo vorderde men aldaar tot het jaar 1864 slechts *goed gedrag* gedurende het verblijf in het tweede strafstadium. Het ondergaan van eene disciplinaire straf heeft aldaar slechts een uitstel van het ontslag ten gevolge, evenredig aan de zwaarte der overtreding.

Aan deze meer milde opvatting, volgens welke men eene enkele lichte overtreding over het hoofd ziet of althans alleen het oogenblik van de voorwaardelijke invrijheidstelling opschorst, geeft v. Holtzd. over het algemeen bij gemeenschappelijken arbeid en de daarmee gepaard gaande meerdere verleiding, mijns inziens zeer te recht,

de voorkeur. Gaarne onderschrijf ik dan ook wat door hem ten dien aanzien gezegd wordt: „Eine unbedingte Ausschliessung von der Beurlaubung nach einer einmaligen Disciplinarstrafe würde den nicht hartnäckig verderbten oder widerspenstigen Sträfling entmuthigen und allen schlechten Einflüssen der gemeinsamen Haft rettungslos preisgeben..... Ohnehin wird auch für gemeinsame Haft das blosse Fehlen der Disciplinarstrafen noch nicht genügen, um einen Auspruch auf eine Abkürzung der Freiheitsstrafe zu motiviren.”¹⁾

Hoe belangrijk overigens ook de beantwoording der vraag moge zijn, welken maatstaf men zal moeten aannemen bij de beoordeeling van het al of niet toekennen van den verlofpas, zoo wil ik hierover echter thans niet verder uitweiden, daar zulks meer te huis behoort bij eene bespreking van de praktische toepassing van het stelsel, dan wel bij eene historische toelichting, waar het slechts op het constateeren van feiten aankomt.

Een tweede verschilpunt met het Engelsche stelsel bestaat hierin, dat in Ierland voor het verkrijgen van den verlofpas het bewijs gevorderd wordt, dat iemand aan den toekomstigen verlofganger werk zal verschaffen. In Engeland is dit bewijs niet direct noodzakelijk. Kolonel Jebb heeft deze wijziging in het Iersche stelsel zelfs ten sterkste afgekeurd, om reden dat hierdoor het voorwaardelijk ont-

---

¹⁾ Von Holtzendorff: Die Kürzungsfähigkeit der Freiheitsstrafen und die bedingte Freilassung der Sträflinge etc. pg. 53.

slag afhankelijk gesteld wordt van de welwillendheid van derden, dat volgens hem niet in overeenstemming is met de Engelsche wetgeving, die dit voorwaardelijk ontslag beschouwd als een uitvloeisel van het Koninklijk recht van Gratie. Ook meent hij dat eene dubbelzinnige houding wordt aangenomen als men een gunstbewijs, dat zijn grond vindt in het goed gedrag in de gevangenis, alleen onthoudt omdat een bepaalde bron van levensonderhoud niet kan worden aangewezen. V. Holtzendorff is het hierin volkomen met hem eens. Ofschoon hij wel gelooft, dat het waarschijnlijk, maar uiterst zeldzaam zal voorkomen, dat een verlofpas niet uitgereikt wordt, op grond dat de aanstaande verlofganger geen werk zal kunnen verkrijgen, daar toch in Ierland de vraag naar werklieden het aanbod verre overtreft, zoo is het evenwel volgens hem niet te loochenen, dat in die handelwijze eenige tegenstrijdigheid gelegen is. „Hat der Sträfling,“ zegt hij, „bestimmtes Vertrauen erweckt, so darf man ihm kein Mistrauen entgegen bringen, andernfalls würde man die bisherigen Proben oder Anhaltspuncte für die Beurtheilung des Sträflings als ungenügende bezeichnen müssen. Wenn es auch wahr ist, dass Arbeitslosigkeit und Zeitweiser Müssiggang reichlich fliessende Quellen des Verbrechens sind, so darf diese Ueberzeugung dennoch niemals dem Sträfling gegenüber Kund gegeben werden. Ihm muss vielmehr die bestimmte Thatsache entgegen gehalten werden, dass die Kraft des moralischen Willens für den sittlichen Lebenswandel allein entscheidend ist. Aber auch ohne diese Erwägung cri-

minalpolitischer Natur ist in Wirklichkeit gar nicht einzusehn, wie ein vorgängiger Nachweis der Beschäftigung mit einem Acte der Gnade, oder gar mit einem grundsätzlich allgemein anerkannten Anspruch auf Abkürzung der Freiheitsstraffe wegen guten Verhaltens in Einklang gebracht werden könnte. Mit Recht würde daher auch die früher in Deutschland übliche Detentionsstrafe „bis zum nachweis eines genügenden Lebenserwerbes“ von den Strafrechtslehrern getadelt.“¹⁾

In den aanvang van het in Ierland gevolgd systeem ging het verkrijgen van werk voor die gevangenen, die met „ticket of leave“ zouden ontslagen worden, dikwijls met groote moeielijkheden gepaard, een gevolg hiervan, dat men het nieuwe stelsel niet begrijpend, over het algemeen nog met te groote vooroordeelen jegens ontslagene gevangenen bezielde was. Het was echter ook wederom hier aan de bewonderenswaardige volharding en de buitengewone ijverige bemoeiingen van Mr. Organ te danken, dat men deze vooroordeelen niet alleen zoo wist te overwinnen, dat men er bijna altijd zeker van kon zijn een door den gevangenisdirecteur bij eenen werkgever aanbevolen veroordeelde geplaatst te zien, maar ook zelfs zóo, dat het meermalen voorkwam dat werkgevers zich naar de gevangenisdirecteuren begaven of wel per brief aan hen of aan Mr. Organ verzochten bij voorkomende gele-

---

1) Van Holtzendorff, t. a. p. 59.

genheid arbeiders uit hunne „Inrichtingen” tot hen te zenden. ¹⁾

Het werk dat door deze personen verricht wordt, zoo schreef Mr. Organ in een rapport in 1863 uitgebracht aan de in dat jaar benoemde Kon. Commissie, overtreft in vele gevallen dat van de gewone werklieden „because they know that the employers have taken them out of prison and thrown, as it were, a cloak of protection over them.”

Van Holtzendorff ²⁾ meldt ons, dat van de 1067 veroordeelden, die tot September van het jaar 1857 ontslagen waren geworden, 559 een verlof pas bekomen hadden waarvan 17 weder werden ingetrokken en wel: 2 wegens verzuim van aanmelding aan het bureau van politie, 3 wegens slecht gezelschap (keeping bad company), 1 wegens dronkenschap, 1 wegens rustverstoring op de openbare straat, en 1 wegens het gebruik maken van een spoortrein zonder plaatsbiljet.

Aangaande de resultaten, die tot op het jaar 1862, zoowel met het Iersche stelsel in zijn geheel als met het „ticket of leave system” in het bijzonder verkregen werden, ontleenen wij aan „Cornhill Magaz.” het volgende: In 1854, waren er in de Iersche strafgevangenissen aanwezig 3933 veroordeelden; in 1861, 1492. In 1854, was het getal

---

1) Onderscheidene voorbeelden hiervan vinden wij aangegeven in Cornhill Magaz. April 1861. pg. 423.

2) Das Irische Gefängniss-System. pg. 111.

dat veroordeeld werd 710; in 1860 was dit getal succes-
sievelijk tot op 331 verminderd. In de 7 jaren, eindigende
met 1860, was het geheele getal der veroordeelden 3054;
dat der ontslagenen 5560. Het getal personen met ver-
lofpas ontslagen gedurende de laatste vijf jaren was 1462,
waarvan bij 89 of bij nog geen volle 7 pct. de verlofpas
is ingetrokken geworden. 1)

Al mogen nu ook door sommigen deze gunstige statistieke
cijfers in twijfel getrokken zijn — op grond dat het niet
mogelijk is deze met juistheid te bepalen, tengevolge van
de menigvuldig voorkomende gevallen van landverhuizing
der „Ticket of leave-men” — zoo zijn toch zoowel de
Pers en de statistici als allen, die op eenigerlei wijze tot
het Iersche gevangeniswezen in betrekking stonden of ten
tijde van Sir Walter Crofton en Mr. Organ de Iersche
gevangnissen bezocht hebben, eenstemmig in hun lof
over de werking van het aldaar toegepaste stelsel en van
die van het „*ticket of leave system*” in het bijzonder.

---

1) Deze opgave komt ook overeen met die van v. Holtzendorff
te vinden, bij v. d. Bruggem: *Etudes sur le Syst. Penit. Irlandais*
pg. 272, waar wij lezen, dat van de 1800 verlofpassen van den
aanvang af tot op den 1sten Januari 1862 uitgerekte slechts 7
pct. waren ingetrokken geworden. De intrekking was bij 36 pct.
een gevolg van het niet nakomen der voorgeschrevene formali-
teiten en overtredingen niet vallende onder het bereik der strafwet.

HOOFDSTUK III.

Slotbeschouwingen.

Thans, na deze historische toelichting, nog eene enkele mededeeling ten aanzien van den theoretischen grond, waarop de instelling rust, benevens een paar opmerkingen ter wederlegging van sommige tegen de voorwaardelijke vrijlating geopperde bezwaren.

Dr. Spranger ¹⁾ zegt:

„Das Institut beruht auf den Gedanken, dasz die dem Gefangenen eröffnete Aussicht, auf sein nicht völlig unabänderliches Schicksal selbst einwirken zu können, von heilzamen Einflusz auf die Realisirung, besonders der subjectiven Zwecke sein werde, dasz es ferner weder geboten noch zweckmäszig sei, einen Gefangenen, an welchem die objektiven wie subjectiven Strafzwecke als erreicht erscheinen, bis zum letzten Tage der richterlich zuerkannten

---

¹⁾ Dr. Spranger: Die rechtliche Zulässigkeit der „bedingten Entlassung“, te vinden in de „Allgemeine Deutsche Strafrechtszeitung“ Augts 1868. Heft 8.

Strafzeit in der Haft zuruckzubehalten, dasz aber endlich sowohl die Möglichkeit einer unrichtigen Beurtheilung des Gefangenen, wie ganz besonders die Zweckmäßigkeit, ja einer langjährigen Haft gegenüber kann man sagen: Nothwendigkeit eines allmäligen Uebergangs zur vollen Freiheit nur eine *bedingungsweise* Entlassung gestatten."

De voorwaardelijke invrijheidstelling is dus, zooals wij ook reeds uit het nieuwe Engelsche strafstelsel hebben kunnen zien, in hoofdzaak eene instelling gericht op het bereiken van het subjectieve strafdoel, n.l. de zedelijke verbetering van den veroordeelde. Hierin vindt zij dan ook hare rechtvaardiging.

Door Mittermaier wordt de hoop op afkorting van de vrijheidstraf als eene „folgerichtige consequenz" van het subjectieve doel verdedigd.

Van Holtzendorff zegt dienaangaande:

„Jener Nachlass genügt, um einen gewaltigen nachhaltigen psychologischen Einfluss auf das Gemüth des Sträflings hervor zubringen!" „Alle Zeugnisse", gaat hij voort, „stimmen darin überein, dass die Aussicht auf eine Abkürzung der Freiheitstrafe als ein Anreiz zur Besserung auf den Gefangenen wirkt, ohne Unterscheid der besondern Haftart, welcher er unterworfen wird. Die Einzelhaft wird in ihrer deprimirenden Monotonie abgeschwächt, ohne an Wirksamkeit einzubüssen; die Bestrebungen des Geistlichen gewinnen an Nachdruck, das Bewusstsein des Strafzwanges wird erhöht und belebt. In dem der Geist auf die Zukunft hingelenkt wird, vergleicht er den gegen-

wartigen Zustand seiner Verschuldung mit dem ersehnten Ziele künftiger Freiheit. ¹⁾

Van hetzelfde gevoelen is ook professor M. S. Pols in zijn rapport uitgebracht op het Penitentiair Congres te Stockholm (1878), waarin hij op pag. 65 zegt:

„Par l'institution de la libération conditionnelle on se propose de contribuer à la *réformation* du condamné et de le prémunir en même temps contre les dangers d'un passage trop rapide d'une forte contrainte à une liberté absolue. Elle se rattache donc au but *secondaire* de la peine. On reconnaît assez généralement que la peine, sans rien perdre de sa sévérité, doit servir autant que possible à amener ou favoriser un retour au bien. Pour atteindre ce but l'Etat peut disposer de trois grandes forces: la discipline, l'instruction et la travail. Mais ainsi longtemps que ces forces sont imposées par la contrainte seule, leur influence est trop peu profonde pour pouvoir en espérer la persistance quand cette contrainte cesse de se faire sentir

Il s'agit d'y intéresser la volonté du condamné, de substituer à l'obéissance passive le concours actif et persistant du condamné. Or tandis que la contrainte même qu'il subit tend à affaiblir peu à peu sa volonté, l'immuabilité de la sentence lui ôte tout intérêt tangible à l'exercer. L'espoir d'obtenir une remission par le droit de grâce est trop incertain et en cas d'une grave condamnation,

---

¹⁾ v. Holtzendorff, Die Kürzungsfähigkeit der Freiheitsstrafen. p.13.

trop lointain pour stimuler le condamné a un effort sérieux et prolongé.

La science au contraire que par ses propres efforts il peut conquérir une diminution légale de sa peine, raccourcir le terme qui le sépare de la liberté est peut-être le seul mais certainement le plus fort stimulant que l'on puisse faire agir sur le condamné."

Hoewel het mij nu voorkomt, dat door deze voorwaardelijke invrijheidstelling de eindresultaten met de zedelijke verbetering van den veroordeelde te verkrijgen over het algemeen wel niet zoo veel gunstiger zullen zijn dan tot hiertoe het geval geweest is, zoo ben ik het toch geheel eens met de hierboven aangehaalde schrijvers, dat zij, voor zooverre men althans op eene zedelijke verbetering van veroordeelde misdadigers hopen mag, vereenigd met de drie voornoemde factoren, n.l.: tucht, onderwijs en arbeid, hiertoe het krachtigst zal kunnen medewerken.

Is nu wel volgens de nieuwere strafrechtsbegrippen het doel, dat de straf zich voor oogen moet stellen tweeërlei, n.l.: objectief en subjectief, zoo moet toch steeds in het oog gehouden worden, dat het tweede of subjectieve doel aan het eerste ondergeschikt moet blijven. De straf toch wordt niet in het belang van den misdadiger, maar in dat van de maatschappij opgelegd.

De straf behoort in de eerste plaats te zijn eene gestrengte, maar tevens eene rechtvaardige en aan de zwaarte van het misdrijf geevenredigde vergelding van het bedreven kwaad, strekkende tot voorbeeld en afschrikking voor

anderen, om zich niet tegen de geregelde orde en de maatschappelijke samenleving te verzetten. De verhouding van de misdaad tot de straf wordt bij de wet geregeld. Aangezien evenwel eenzelfde misdrijf onder zoo oneindig verschillende omstandigheden gepleegd kan worden, die het noodzakelijk maken op den eenen persoon een veel zwaarder straf toe te passen dan op den anderen, zoo bepaalt het strafwetboek, dat daarmede natuurlijk geene rekening kan houden, slechts het maximum van straf, dat door den rechter kan worden opgelegd. Het gevolg hiervan is echter, dat er in den regel veel te zware straffen bedreigd worden om welke reden men als noodzakelijk correctief (van het Strafwetboek) het stelsel van verzachtende omstandigheden heeft moeten aannemen, ten einde de op het misdrijf gestelde straf door den rechter tot op een zeker minimum te kunnen laten reduceeren. Tusschen dit maximum en minimum, dat hooger of lager, voor elk misdrijf afzonderlijk of wel algemeen is vastgesteld, al naarmate de verschillende theoriën die men hieromtrent in de onderscheidene wetgevingen huldt, wordt het aan het oordeel van den rechter overgelaten den duur van de straf te bepalen, die hem in elk bijzonder geval billijk en rechtvaardig toeschijnt. Doch wie zal niet overtuigd zijn van de groote moeielijkheid, die er voor elk rechterlijk college in gelegen is, een billijken maatstaf te vinden voor de toemeting van den straftijd in elk bijzonder geval? Herhaaldelijk is hierop zoowel door v. Holtzendorff en Mittermaier als door mr. van der Bruggen geweest. Mr.

van der Brugghen doet dit in de volgende bewoordingen: ¹⁾
 „De rechter kent den beschuldigde niet dan uit de processtukken en de behandeling zijner zaak ter openbare terechtzitting, zijne houding daarbij, zijn voorkomen, zijne hardnekkigheid of bereidwilligheid in het schuld belijden, zijne wijze om zich te verdedigen, kunnen eenen, of veel te ongunstigen of veel te gunstigen indruk op den rechter maken. Van zijn vroeger leven weet die rechter weinig, van zijn eigenlijk karakter, inwendig leven, mate van godsdienstige kennis en gevoel, vatbaarheid voor zedelijke verbetering weet hij niets. In dezen onzekeren toestand begeeft zich de rechter naar de raadkamer, en nu is de strafbepaling, die op de schuldverklaring volgt, noodzakelijk en uit den aard der zaak, een compromis tusschen twee uiterste gevoelens. — Maar welk een toeval wanneer daaruit juist, uit duizende, de straf bepaling voorkomt, die *rechtvaardig* is, omdat zij voldoet aan den billijken eisch der strafgerechtigheid, met het oog en op het gepleegde feit en op de altijd geheel eigenaardige individualiteit van den persoon, die het pleegde en hetgeen daarvan voor het vervolg te wachten is.”

Eerst na herhaaldelijk met iemand in aanraking geweest te zijn, na hem voortdurend meer van nabij en zoo nauwkeurig mogelijk gadeslagen te hebben, zal men eenigermate, doch nog nimmer met zekerheid, een oordeel over

---

1) Mededeelingen en gedachten over het Iersche gevangenisstelsel pag. 96.

zijn (zedelijk) karakter kunnen vellen, Geldt deze regel voor een ieder in het algemeen, ten aanzien van gevangenen geldt hij meer in het bijzonder. Kon men met zekerheid uitmaken dat een in de gevangenis verblijf houdende en tot langdurige vrijheidsstraf veroordeelde misdadiger na het ondergaan van een gedeelte van zijn geheelen straftijd, voldoende om de straf aan haar eerste doel te doen beantwoorden, tevens geheel verbeterd was, dan zou men hem zijne volle vrijheid zonder eenige voorwaarde vóór het einde van zijnen bij rechterlijk vonnis vastgestelden straftijd moeten teruggeven.

Het is echter juist omdat elk oordeel omtrent 's menschen karakter aan dwaling onderhevig is, dat men zulks niet doet, maar dat men hem „een voorwaardelijk ontslag toekent en hem aan eene proef onderwerpt, of hij werkelijk verbeterd is, behoudens de bevoegdheid om het verlof weder in te trekken, wanneer hij door deze proefneming bewijst, dat men zich in de goede verwachtingen, die men van zijne zedelijke verbetering koesterde, bedrogen heeft of dat zijne veronderstelde verbetering nog geene diepe wortels genoeg geschoten heeft, om aan de gevaren aan zijne vrijheid verbonden weerstand te bieden.” ¹⁾

Van verschillende zijden nu heeft men bezwaren tegen eene dergelijke invrijheidstelling aangevoerd. Zoo beweert men o. a., dat zij zoowel in strijd is met het wezen

¹⁾ c. f. Prof. Pols ca. Mr. Berden in de handelingen van het Penit. Congres te Stockholm pag. 604 (Deel I.)

der straf en met de kracht die aan het rechterlijk gewijsde moet toegekend worden, als met de uitsluitend aan den rechter toegekende bevoegdheid om den duur en de mate van straf te bepalen, en met het uitsluitend aan de Kroon toekomende recht van Gratie.

Geene dezer bezwaren zijn echter als afdoende te beschouwen. De bewering toch, dat de instelling in strijd zou zijn met het wezen der straf, berust op eene, naar mijn oordeel, verkeerde opvatting van het begrip van straf als een kwaad, strekkende tot delging van het kwaad door het misdrijf veroorzaakt of van de schuld daardoor aangegaan, en door de rechterlijke uitspraak onherroepelijk vastgesteld, zoodat bij verandering slechts eene gedeeltelijke of onvolledige delging zou plaats hebben.

Te recht zegt Prof. Pols hiertegen, op pag. 64 van zijn rapport (te vinden Penitent Congres):

„La société ne se laisse pas serrer dans d'étroites formules, et la législation aussi bien que la pratique universelle des nations civilisées ont toujours répudié la prétendue inviolabilité, l'immuabilité de la chose jugée. Il suffit de rappeler le droit de grâce, la revision, la suspension de l'exécution ou la non-exécution des peines, quand cette exécution dépassa le but et menace la vie, la santé ou la raison du condamné. Quelle législation civilisée a jamais admis l'exécution capitale de la femme enceinte ou l'exécution des peines corporelles sur la femme enceinte ou sur les individus incapables de les supporter en raison de leur condition physique? Quelle législation défend ou songera

jamais à défendre, de faire cesser la détention isolée, quand elle mêt en péril la raison ou la santé de l'individu ? Si on admet la légitimité de ces exceptions il n'y a aucune raison pour n'en admettre d'autres.

Faut-il donc nier l'inviolabilité de la chose jugée ? Certes non ; mais elle a une toute autre signification. Le pouvoir judiciaire dans la société moderne n'est pas une institution quasi divine servant à rétablir un équilibre abstrait, ébranlé par l'injustice. C'est chez les peuples libres une institution, une garantie constitutionnelle qui défend l'individu contre l'aggression de la communauté. La chose jugée n'est absolue inviolable qu'en tant qu'elle limite le droit d'action de la communauté, vis-à-vis des individus. En matière civile elle détermine le maximum d'intervention de l'Etat entre les parties litigantes, le maximum de contrainte qu'elle met à leur disposition tout en laissant aux parties la faculté de n'en pas user. En matière pénale elle détermine le maximum de correction que l'Etat peut exercer contre un individu à cause de l'infraction commise, tout en laissant à l'Etat la faculté de ne pas l'exercer ou de ne l'exercer qu'en partie. Toute aggravation de la peine déterminée par le jugement est une violation de la chose jugée, tandis qu'une rémission, soit par le droit de grâce, soit de toute autre manière légale ne l'est pas. La libération conditionnelle est donc en principe tout aussi légitime que le droit de grâce."

Sommigen willen nu — op grond, dat alleen de rechter de bevoegdheid heeft den duur der straf te bepalen, en

dat, wanneer de bevoegdheid van het uitreiken van den verlofpas aan de administrative macht wordt toegekend, daardoor een inbreuk op die bevoegdheid zoude gemaakt worden — dat in de strafwet eene bepaling worde opgenomen, waarbij aan den rechter óf de plicht opgelegd óf de bevoegdheid toegekend wordt den duur van de straf niet meer onherroepelijk, maar slechts een minimum en een maximum vast te stellen van de door hem op te leggen straf. Het zoude dan verder aan het oordeel van hen, die meer speciaal met het gevangenisbestuur belast waren, overgelaten moeten worden de vraag te beantwoorden, hoeveel tijd op het door den rechter vastgesteld maximum en binnen de grenzen van het minimum kan ingekort worden, terwijl de eindbeslissing dan weder in dezen door den rechter zou kunnen gegeven worden. Ook van Holtzendorff kan zich hiermede wel vereenigen, zooals ons uit het volgende blijkt:

„Wenn das Gesetz für eine und dieselbe Rechtsverletzung einen relativen Maassstab, ein Maximum und ein Minimum zulässt und dem Richter die durchaus nothwendige Befugniss giebt, eine *Stufe* des Strafmaasses nach der *persönlichen* Verschuldung und ihren mannigfachen Gestaltungen zu wählen, wenn das Gesetz selbst den völlig absoluten Maassstab der Strafe, jenes sichere Kennzeichen barbarischer Zeiten aufgegeben hat, um der Würdigung des rechtswidrigen Willens ihren berechtigten Einfluss auf die Höhe der Strafe zuzugestehen, so darf man auch dem Richter gestatten, dass er seinerseits im

Urtheil einen relativen Maasstab innerhalb eines möglichen Maximums und eines nothwendigen Minimums festsetze. Sollte es wirklich der Gerechtigkeit widersprechen, wenn der Richter im Strafurtheil erklärt, dass ein Betrüger eine Gefängnisstrafe von 3 Monaten mindestens und von vier Monaten höchstens zu verbüssen hat, und dass der Tag der Entlassung von seinem ferneren Verhalten abhängig sein soll ¹⁾?"

Zonder nu deze vraag van prof. v. Holtzendorff op theoretischen grond te willen bestrijden, geloof ik toch, dat eene opname van eene dergelijke bepaling in de strafwet aan velerlei bedenkingen onderhevig zoude zijn.

Ik behoef hierbij echter niet stil te staan omdat ik het met de gemaakte objectie, waartegen men als palliatief den rechter de bevoegdheid tot het verleenen van het voorwaardelijk ontslag heeft willen toekennen, in geenen deele eens ben, en ik het voorwaardelijk ontslag, met het advies van den Raad van State d. d. 26 November 1878 op het toenmaligen Ontwerp van een Wetboek van strafrecht, niet houd voor eene verandering van straf, maar alleen voor eene binnen de grenzen der wet gewijzigde ten uitvoerlegging van een deel der uitgesprokene veroordeeling, die daardoor niets van hare kracht verliest en elk oogenblik tot intrekking van den verlofpas, zoolang de duur der opgelegde gevangenisstraf niet verstreken is, leiden kan.

Om deze reden is het evenmin noodzakelijk, dat de

---

¹⁾ v. Holtzendorff t. a. p. pag. 93.

Kroon met het verleenen van die voorwaardelijke invrijheidstelling belast wordt, zoo als sommigen ter vermijding van het, gelijk wij zagen, vermeende bezwaar gewild hebben. Doch niet alleen dat zulks niet noodzakelijk is, ook de aard, het wezen van het Koninklijke recht van Gratie zou hierdoor geheel miskend worden. Gratie toch, en zoo heeft men haar ook overal en ten allen tijde opgevat, is een onbeperkt recht aan den Souverein toegekend om, *wanneer* hij zulks goedvindt eenen misdadiger, hetzij eene volledige kwijtschelding, hetzij eene vermindering van straf te verleenen, zonder hierbij aan *eenigen tijd* gebonden te zijn. Wel wordt bijv. ten onzent bij de Grondwet voorgeschreven, dat de Koning het advies van den rechter moet inwinnen, maar hieraan is hij niet gebonden. Het voorwaardelijk ontslag daarentegen mag niet verleend worden dan nadat de veroordeelde eenen bij de wet bepaalden tijd in de gevangenis heeft doorgebracht. Daarenboven bij Gratie — men veroorloove mij dit begrip hier in beperkten zin op te vatten — heeft men steeds een ouherroepelijk ontslag verondersteld. Is een veroordeelde door het verkrijgen van Gratie uit de gevangenis ontslagen, dan zal men hem niet meer naar de gevangenis mogen terugbrengen, tenzij natuurlijk, dat hij zich weêr op nieuw aan eenig misdrijf schuldig maakt, vallende binnen het bereik der strafwet. Het voorwaardelijk ontslag daarentegen is steeds herroepbaar.

Het zoude nu vreemd zijn, na dit historisch gevestigd begrip van Gratie, eene nieuwe engere soort van Gratie

in te voeren, dat slechts tot verwarring aanleiding zou geven. Ook van Holtzendorff heeft zich tegen een dergelijke opdracht ten sterkste verklaard.

In zijn meer genoemd werk ¹⁾ lezen wij:

„Entweder wird dadurch der Boden geschaffen für endlose Unklarheiten, die den Rechtsgedanken trüben müssen, oder die Spitze eines monarchischen Staates geräth selbst mit sich in Conflict bei der Ausübung des Begnadigungsrechts. Das Rechtsbewusstsein wird getrübt, wenn das Staatsoberhaupt aus seiner völligen Parteilosigkeit heraustretend in die regelmässigen Functionen der richterlichen Gewalt hineingreift durch eine *regelmässig* vorausgesetzte Beurlaubung von Verbrechern. Die Krone setzt sich der Kritik für eine Maassregel aus, die selbst unter der Voraussetzung ihres unbedingten Werthes zu häufigen Missgriffen im einzelnen Fall Veranlassung geben muss. Ist ausserdem der Träger der Krone, der persönlich und aus eigenen Ueberzeugungen unverantwortlich vor den anderen Staatsgewalten handelt, im Stande, seine Persönlichkeit zu wahren, wenn er, auf Voraussetzungen hin handelt, deren Prüfung und Erkenntniss ihm nicht einmal eine Fiction beimessen kann? Es scheint, als ob bei der regelmässigen Beurlaubung von Gefangenen auf Zweckmässigkeitsgründen, durch den Monarchen, eben dieser das Urtheil und die Auffassung untergeordneter Verwaltungsbehörden vertreten soll.

---

¹⁾ v. Holtzendorff. Die Kürzungsfähigk. etc. p. 24.

Wird das *Begnadigungsrecht*, welches bei Einzelfällen als eine *Gewissenssache* von höchster sittlicher, ja fast religiöser Bedeutung geübt werden soll, welches angesehen wird als eine ausnahmsweise Macht gegenüber dem in Namen desselben Monarchen gesprochenen rechtskräftigen Urtheil eines von demselben Monarchen ernannten Gerichtshofes, welches eine gewissenhafte Erwägung der besonderen und eigenthümlichen Eigenschaften des einzelnen Falles vor seiner Ausübung erfordert, welches als eine Aushilfe erachtet wird bei den unvermeidlichen Conflicten menschlicher Rechtsordnungen mit der sittlichen Idee im Rechte selbst — wird ein solches Begnadigungsrecht, um seinen Charakter rein zu bewahren, nicht fern zu halten sein von der geschäftsmässigen Routine einer Maassregel, die ein vollkommen alltägliches Ansehn hat, von der provisorischen Entlassung, welche die gewährte Vergünstigung mit den vorsichtigen Ausdrücken eines notariellen Kaufcontractes umgiebt?

Um es kurz zu sagen: Eine provisorische Begnadigung im einzelnen Fall dürfte der Auffassung von der Gnade wenig entsprechen; eine provisorische Freilassung *ganzer Klassen von Verbrechern* innerhalb bestimmter Fristen der richterlich erkannten strafe ist ihr ganz gewiss zuwider. Man könnte darin höchstens eine ungeschickte Mittheilung des Staatsoberhauptes an den Aufgaben der Strafrechtspflege erkennen.

Sprekende over de opdracht dezer bevoegdheid n. l. van het verleenen van *voorwaardelijk ontslag*, aan de Kroon zooals dit in Engeland het geval is, zegt hij: „Selbst

wenn wir annehmen, dass man bei den Parlamentsacten vom Jahre 1853 und 1857 wirklich beabsichtigt hat, das Recht der Begnadigung von dem Recht der provisorischen Freilassung zu trennen, und den Unterschied beider Functionen zu bewahren, so muss dennoch die Vereinigung beider in der Person des Staatsoberhauptes für einen politischen Missgriff erachtet werden. Die Folgen lassen sich in wenigen Worten dahin bezeichnen: *Die Grenzen zwischen Recht und Gnade werden verwischt, die Krone wird zu einer unmittelbaren administrativen Thätigkeit herabgezogen, der Verbrecher gewöhnt sich die Gründe der Gnade in seinen Verhalten nach dem Verbrechen zu suchen, dass Bewusstsein der Schuld wird abgestumpft.*"

„Erhöht wird dieser Missgriff durch den Umstand, dass die Krone den beliebigen Widerruf der provisorischen Entlassung bewirken kann. Indem die Anwendung dieses Widerrufs abhängig gemacht wird von dem Urtheil eines Polizeibeamten, der das Betragen des Sträflings für unsittlich hält, oder der Meinung ist, dass sich der Entlassene der Freiheit unwürdig gezeigt habe, wird die Krone wiederum herbeigerufen, um die möglichen Missgriffe und die unvermeidlichen Fehler untergeordneter Beamten zu vertreten. Das Begnadigungsrecht giebt sich damit der Kritik preis, und verfällt überdies in den nachtheiligen Schein einer ängstlichen Illiberalität“

Zijn er nu sommigen, die, zooals wij gezien hebben, de toekenning van het voorwaardelijk ontslag, hetzij aan den rechter zelve, hetzij aan de Kroon hebben willen

opdragen, opdat door de instelling geen inbreuk worde gemaakt op de uitsluitend aan den rechter toekomende bevoegdheid om den duur en de mate van de straf te bepalen, zoo zijn er weder anderen, die meenen, dat het voorwaardelijk ontslag verleend op besluit van die macht, die bijv. ons nieuw Wetboek van Strafrecht in art. 16 daarvoor aanwijst, n.l. den Minister van Justitie op voorstel van het gevangenisbestuur, in strijd is juist met de uitoefening van het Koninklijk recht van Gratie.

Mr. Nieuwenhuis ¹⁾ zegt dienaangaande: „Art. 15 en 16 (Nieuw Ontwerp) geven aan den Minister van Justitie de bevoegdheid om een *veroordeelde* om reden — en op de wijze bij deze artikelen omschreven — *voorwaardelijk in vrijheid te stellen*, dus inderdaad hem van de straf door den rechter opgelegd, voor een gedeelte te ontslaan, alzoo met andere woorden hem Gratie te verleenen. Nu zegt de Grondwet in Art. 66: De Koning heeft het recht van gratie van straffen door rechterlijke vonnissen opgelegd, doch niet dan na ingewonnen advies van de rechterlijke macht. Bij de voorgestelde bepalingen van het Ontwerp wordt den minister op voorstel of na ingewonnen advies van het bestuur der gevangnissen, dus geheel buiten de rechterlijke macht om, een recht toegekend,

---

¹⁾ Mr. C. J. H. Nieuwenhuis, in de Nieuwe Bijdragen voor Rechtsgeleerdheid en wetgeving October 1880: Opmerkingen over de bedreigde straffen en de wijze van hare uitvoering volgens het thans bij de 2de Kamer der Staten Gen. ingediend Ontwerp Strafwetboek, pag. 32.

dat bij de Grondwet alleen aan den Koning is opgedragen. Die artikelen bevatten dus een inbreuk op de koninklijke macht."

„Nu kan men wel beweren, dat aan de invrijheidstelling voorwaarden verbonden zijn die, bij niet nakoming, de straf doen herleven, doch wanneer de veroordeelde bij zoodanige invrijheidstelling zijn verplichtingen nakomt, geniet hij ontegenzeggelijk eene bij de Grondwet bedoelde Gratie, die alleen door den Koning mag gegeven worden, doch niet door de administratieve en geheel buiten medewerking der rechterlijke macht."

Wij wezen er reeds op, dat eene dergelijke beslissing buiten de rechterlijke macht om, geen bezwaar is om de instelling, zooals zij bijv. thans in het nieuwe Strafwetboek geregeld is, te handhaven. Al wil ik nu wel toegeven, dat, zoo de voorwaardelijk ontslagene al zijne verplichtingen nakomt, en er dus geene redenen bestaan hebben om zijn pas in te trekken, de gevolgen van die invrijheidstelling sedert het oogenblik van zijn voorwaardelijk ontslag voor hem ten slotte dezelfde zullen zijn als wanneer hij Gratie bekomen had, zoo neemt dit niet weg, dat er toch in den aard van beide instellingen een zeer groot verschil bestaat. *Voor* het definitief ontslag van den veroordeelde zal men nimmer kunnen zeggen dat hij Gratie bekomen heeft, daar hem toch bij Gratie de nog niet ondergane straf volledig kwijt gescholden wordt, zonder dat, zooals ik reeds vroeger opmerkte, daaraan eenige voorwaarden verbonden zijn, terwijl er *bij en op het oogenblik* van het definitief ontslag natuurlijk ook van geen Gratie sprake zijn kan.

Het al of niet aanwezig zijn van Gratie te laten afhangen van het al of niet nakomen der voorwaarden door den voorwaardelijk invrijheidgestelden is mijns inziens niets dan eene geheele verwringing van dit instituut.

Daarenboven, bij de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt het Koninklijke recht van Gratie *volkomen gehandhaafd*, daar toch het eene het andere in geenen deele uitsluit. Ook hij, die voorwaardelijk in vrijheid is gesteld, kan nog Gratie bekomen.

De door mij hierboven geciteerde bewering van den Raad van State, dat n.l. het verleenen van den verlofpas geene Gratie of vermindering van straf daarstelt, wordt door Mr. Nieuwenhuis op de volgende wijze bestreden:

„Hoe men zeggen kan, dat eene voorwaardelijke invrijheidstelling, dat wil zeggen: een geheel ontslag uit de gevangenis, een terugkeer in de vrije maatschappij, geene verandering van straf (de straf heeft toch waarlijk een einde genomen) daarstelt, maar slechts eene gewijzigde tenuitvoerlegging (heeft die inderdaad niet opgehouden?) van een deel der uitgesprokene veroordeeling komt mij, en zoo ik hoop ook anderen, onbegrijpelijk voor en is dus niet in praktijk te brengen zonder wijziging van Art. 66 der grondwet, daar de gewone wet geene kracht kan ontnemen aan een voorschrift der grondwet.” ¹⁾

De juistheid dezer laatste opmerking zal wel niemand in twijfel trekken; zij is echter onnoodig, omdat, zooals

¹⁾ Mr. Nieuwenhuis. t. a. p. pag. 35.

ik reeds aangetoond heb, de voorwaardelijke invrijheidstelling geheel afgescheiden is van de uitoefening van het Koninklijke recht van Gratie.

Ook kan ik mij niet vereenigen met de bewering van den heer Nieuwenhuis, dat nl. de straf door het toekennen van de voorwaardelijke invrijheidstelling een einde genomen heeft. Wanneer wij toch spreken over iemand wiens straftijd *ten einde* is, dan verstaan wij daaronder, dat een zoodanig persoon weder als vrij man in de maatschappij is terug gekeerd, dat hem weder gelijk ieder ander de vrijheid van doen en laten wordt toegekend. Kan men nu zeggen, dat een voorwaardelijk in vrijheid-gestelde ontslagene eene dergelijke vrijheid geniet?

De naam van de instelling zelve duidt het tegendeel reeds aan. Hij wordt vrijgelaten onder zekere voorwaarden, die hij verplicht is na te leven, bij niet nakoming waarvan hij onmiddellijk weder naar de gevangenis wordt terug gebracht, en dat zelfs wegens feiten die anders geene gevangenisstraf zouden mede brengen; zijn vrije wil wordt nog steeds aan banden gelegd; hij blijft nog voortdurend aan een gestreng toezicht onderworpen.

Men voere hier niet tegen aan, dat hij zich misschien gemakkelijk aan dat toezicht zal kunnen onttrekken, en zodoende toch facte met ieder ander vrij man gelijk zal staan. Dit argument bewijst echter al zeer weinig. Het zal er toch slechts van afhangen hoe dat toezicht geregeld is. Het is hier de plaats niet over eene dergelijke en wenschelijke regeling uit te weiden, maar ik ben over-

tuigd, dat het bij eene goede regeling aan een voorwaardelijk ontslagene, even als thans aan ieder ander persoon uiterst zeldzaam gelukken zal, zijn verblijfplaats voor Justitie of Politie geheim te houden, wanneer zij die wenschen te leeren kennen.

Volgens de memorie van toelichting op ons thans aangenomen Wetboek van Strafrecht hebben de voorschriften over de voorwaardelijke invrijheidstelling ten doel hun, die eene eenigzins langdurige gevangenisstraf ondergaan, den steeds zoo moeilijken overgang tot de volle vrijheid lichter te maken, terwijl men het als een middel beschouwt om het wantrouwen en de vooroordeelen te overwinnen, die thans nog algemeen tegen ontslagen gevangenen bestaan en waardoor velen, die met de beste voornemens bezielde zijn, verhinderd worden op eene eerlijke wijze in hun levensonderhoud te voorzien.

Mr. Nieuwenhuis nu kan deze motieven in de memorie van toelichting ten gunste van het invoeren der voorwaardelijke invrijheidstelling niet deelen. Hij toch geloofte, dat de verlofpas geheel gelijk zal staan met een ontslagbrief, die thans mede gegeven wordt en waarop de ontslagene wegens zijn goed gedrag wordt aanbevolen. Zelfs geloofte hij, dat men liever een geheel dan een gedeeltelijk ontslagene in zijn dienst zal nemen, omdat men van den laatsten bij herroeping nog meer last en moeite te vreezen heeft. Integendeel komt het mij voor, dat een werkgever er veel minder bezwaar in zien zal om een voorwaardelijk ontslagene in zijn dienst te nemen, en dat de verlofpas

eene veel sterkere aanbeveling voor den veroordeelde zijn zal dan de op den ontslagbrief geplaatste aanbeveling, om reden dat men, mijns inziens, tot het laatste veeleer zal overgaan dan tot het verleenen van het voorwaardelijk ontslag, waarvoor men veel hooger eischen zal stellen en dat niet verleend zal worden dan nadat men zich zooveel mogelijk omtrent zijn karakter en zedelijke verbetering op de hoogte gesteld heeft. Nu kan men zeggen, dat dit toch niet zal geschieden en dat de beslissing grootendeels zal afhangen van de niet altijd even onpartijdige rapporten van de gevangenvaarders, doch dit is slechts eene kwestie van toepassing geheel afhankelijk van eene goede regeling op dit punt bij maatregelen van inwendig bestuur. Ook de door hem bedoelde mogelijke last, die een werkgever zou kunnen krijgen bij het herroepen van den verlofpass, houd ik voor geen reden om voorwaardelijk ontslagenen niet in dienst te willen nemen, zoowel omdat deze last en moeite voor den werkgever mij voorkomen veel meer in schijn dan in werkelijkheid te bestaan, als ook omdat, gelijk de ondervinding dit tot hiertoe bij eene degelijke toepassing bewezen heeft, de intrekking van den verlofpass zich maar uiterst zelden zal voordoen, daar verreweg het grootste gedeelte der voorwaardelijk ontslagenen, zij het dan ook al alleen uit vrees om weder onmiddelijk naar de gevangenis teruggevoerd te worden, althans gedurende den tijd waarover het ontslag loopt, er wel voor zorgen zal geene aanleiding tot klachten te geven.

„Daarenboven”, zegt Mr. Nieuwenhuis, „zal een ontslagene doorgaans, gelijk eene langdurige ondervinding mij bewezen heeft, niet dan in den uitersten nood bij het zoeken en verkrijgen van werk, zijne vroeger ondergane straf bekend maken, omdat hij in dat geval bij de meesten het hoofd zal stooten en daardoor niet gemakkelijk zal slagen om werk te krijgen. Bij voorwaardelijk ontslag kan hij zijn vroeger leven niet geheim houden.”

Het is waar, velen koesteren nog dikwijls, en mijn inziens niet altijd ten onrechte, een zeker wantrouwen jegens ontslagene gevangenen, juist omdat men hen niet genoegzaam kennende, bevreesd is, dat zij weder spoedig op nieuw eenig misdrijf zullen plegen. Het voorwaardelijk ontslag (mits oordeelkundig toegekend) zal echter juist voor den werkgever tot op zekere hoogte een bewijs zijn, dat de houder van een pas iemand is, dien men nauwkeurig gadeslagen heeft en van wien men verwachten mag dat hij van den verkeerden weg is terug gekomen, terwijl het voor hem tevens een waarborg zijn zal, dat die persoon zich ook voor het vervolg goed zal blijven gedragen. Deze waarborg mist de werkgever geheel bij het in het werk nemen van hen, die volgens het thans nog in werking zijnde strafwetboek volledig ontslagen worden na afloop van hunnen geheelen staftijd.

Is de werkgever er tegen om ontslagene veroordeelden in zijn dienst te nemen, bijv. omdat er nog zoo vele andere goede werklieden te bekomen zijn, die misschien ook geen werk hebben en die geen strafvonnis ten hunnen

laste hebben, of wel uit vrees dat hij zijne andere werklieden zal verliezen, die niet met ontslagene veroordeelden zouden willen werken, dan geloof ook ik niet, dat het voorwaardelijk ontslag in staat zal zijn hem over deze bezwaren te doen heenstappen. Bestaan deze bezwaren echter niet bij den werkgever, dan zal de voorwaardelijk ontslagene ongetwijfeld, om de hierboven genoemde reden, veel spoediger werk verkrijgen en in zijn eigen onderhoud kunnen voorzien, dan tegenwoordig met ontslagene gevangenen het geval is.

Bovendien, wanneer men van het denkbeeld uitgaat, dat de werkgever niet moet weten dat de persoon, die zich tot het bekomen van werk bij hem vervoegt, tot de ontslagene gevangenen behoort, waartoe dient dan de tegenwoordig op den ontslagbrief geplaatste aanbeveling wegens zijn goed gedrag, die hem bij het verlaten van de gevangenis wordt mede gegeven? Hiermede zal hij alsdan toch niets kunnen uitrichten, want vertoont hij dien, dan zal men onmiddellijk weten wie hij is, en dan staat hij aan hetzelfde gevaar bloot, waaruit de tegenstanders van het voorwaardelijk ontslag een argument tegen deze instelling trachten te putten.

Het hoofddoel, dat met de voorwaardelijke invrijheidstelling ten onzent beoogd wordt, is, zooals wij trouwens reeds gezien hebben: den overgang, voor den tot meer langdurige gevangenisstraf veroordeelde, van de gestrengte gevangenis-tucht tot de volle vrijheid lichter te maken en hem, zoo wel in zijn eigen belang als in dat der maatschappij,

tot het goed gebruik maken dier vrijheid voor te bereiden. Met welke goede voornemens ook beziel, de verleidingen waaraan een veroordeelde bij zijn ontslag bloot staat, zijn vele. „Het zijn sterke beenen die de weelde kunnen dragen,” zegt het spreekwoord, en is dit op iemand, dan is het zeker op den ontslagen gevangene toepasselijk. Mocht hij nu ook al uit eigen zelfbewustzijn nog geen kracht genoeg bezitten, om aan die verleidingen weerstand te kunnen bieden, dan nog zal (bij eene goede regeling van het over hem gestelde toezicht) de terugvoering naar de gevangenis als een schrikbeeld voor hem staan en hem terughouden van een stap, die hem anders weder op nieuw noodlottig zou kunnen worden. „La science que la mauvaise conduite ou même la mauvaise compagnie entraînera la révocation assure non seulement la bonne conduite mais inspire la confiance.” ¹⁾

Wordt de verlof pas oordeelkundig uitgereikt, heeft de voorwaardelijk ontslagene zich gedurende den tijd van zijn verlof goed gedragen en heeft hij aan de verleidingen weerstand kunnen bieden, dan ook bestaat er gegronde reden om te hopen, dat hij ook bij zijn definitief ontslag op den eenmaal ingeslagen weg zal blijven voortgaan, dat hij als een nuttig lid in de maatschappij zal terugkeeren en zich niet zoo licht weder tegen de geregelde orde en de samenleving zal vergrijpen, als gewoonlijk met de meeste ontslagene veroordeelden het geval is.

¹⁾ c. f. Prof. Pols in zijn Rapport t. a. p. pg. 67.

Na al hetgeen ik tot hiertoe over dit onderwerp gezegd heb, zal het wel niet aan twijfel onderhevig zijn, dat de weinige en geringe nadceelen, die daaraan nog mogen verbonden zijn, verre door de voordeelen overtroffen worden en dat de instelling niet alleen niet zonder gevaar vóór, maar integendeel ook in het belang van de openbare orde en veiligheid kan worden toegepast.

„Waarom” — zoo vroeg reeds mr. van der Bruggen een twintigtal jaren geleden, zoude men dan ook niet in Nederland met de toepassing van het aan de eene zijde inderdaad zoo weinig gevaarlijke, aan de andere zijde tot verkrijging van werkelijke zedelijke verbetering, tot het voorkomen van recidiven zoo vruchtbare beginsel eener wettelijk geregelde voorwaardelijke vrijlating met inbegrip van de behandeling die daarvan zelve de voorwaarde is, op wat wijze dan ook eene proeve nemen?”

Sedert die vraag gesteld werd, heeft de instelling zich ver buiten de grenzen van Engeland en Ierland uitgebreid, en heeft ook de ervaring aldaar haar als heilzaam en proefhoudend bewezen, terwijl zij niet alleen het aantal harer voorstanders voortdurend heeft zien vermeederen, maar deze ook bovenal telt onder hen, die met hare praktische toepassing belast zijn of deze van nabij hebben gade geslagen. En ten laatste is nu ook aan den wensch van mr. van der Bruggen ten onzent, al is het ook op eene zeer beperkte schaal, voldaan.

Als proefneming toch is in art. 15 al. 1 van het Wetboek van Strafrecht bepaald, dat de tot gevangenis-

straf veroordeelde, wanneer hij *drie vierden* van zijn straftijd en tevens ten minste *drie* jaren in de gevangenis heeft doorgebracht, voorwaardelijk in vrijheid kan worden gesteld. Het Ontwerp 1879 daarentegen had eene toepassing op veel ruimer schaal voorgesteld. Art. 21 toch bepaalde dat hij, die *twee derden* en minstens *één jaar* in de gevangenis had doorgebracht, voorwaardelijk in vrijheid zou kunnen gesteld worden.

Ofschoon mijns inziens de bepaling van het Ontwerp de voorkeur verdient boven de thans aangenomene, daar toch, bij een oordeelkundig gebruik maken van de bevoegdheid tot het verleenen van het voorwaardelijk ontslag, het getal dat daarvoor in aanmerking zal kunnen komen slechts zeer gering zal zijn, zoo wil ik echter hopen, dat de ook ten onzent te verkrijgen resultaten van dien aard zullen bevonden worden, dat zij niet alleen tot handhaving, maar ook tot uitbreiding van deze instelling, op de schaal bij het Ontwerp 1879 voorgesteld is geworden, zullen leiden.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

De legataris, aan wien zijne eigene met een vruchtgebruik, pandrecht of erfpacht bezwaarde zaak vermaakt is, kan bevrijding van die rechten eischen.

II.

De verbintenis vervalt, wanneer het belang van den schuldeischer in de praestatie heeft opgehouden.

III.

Krachtens Art. 5 No. 1 B. W. in verband met Art. 3 B. W. is een kind, door in Nederland gevestigde ouders verwekt, maar in het buitenland (nadat de ouders opge-

houden hadden hier gevestigd te zijn) geboren, Nederlander.

IV.

De ambtenaar van den burgerlijken stand is niet bevoegd, wanneer de termijn bedoeld in Art. 29 B. W. verstreken is, alsnog de akte van geboorte op te maken.

V.

De wettelijke woonplaats van minderjarigen, wier moeder door een opvolgend huwelijk krachtens Art. 405 B. W. de voogdij heeft verloren, is die, welke zij hadden op het oogenblik toen de moeder de voogdij verloor.

VI.

De curator heeft de bevoegdheid om namens den curandus de rechtsvordering tot ontkenning van de wettigheid van een kind in te stellen.

VII.

Hij, die op eigen verzoek wegens zwakheid van geestvermogens onder curateele gesteld is, verliest het recht om testament te maken.

VIII.

Legitmaris is de erfgenaam, die onmiddelijk door de wet tot de erfenis geroepen wordt, en niet hij, die bij ontstentenis van dien onmiddelijk geroepene erfgenaam wordt.

IX.

Verkoop eener zaak, gekocht met het doel om te verkoopen, is eene daad van koophandel.

X.

De in het buitenland rechtsgeldig bestaande naamlooze vennootschap kan, zonder koninklijke bewilliging, hier te lande in rechten optreden.

XI.

Bij de berekening der in Art. 717 W. K. bedoelde reparatiekosten, behooren niet in aanmerking te komen, de kosten, veroorzaakt door het boven water halen van het gezonken schip.

XII.

Bij het tot stand komen van het door den gefailleerden schuldenaar aangeboden accoord, verliezen de schuldeischers hunne aanspraken op de borgen.

XIII.

De dwangmaatregelen bij Art. 116 sqq. W. v. B. Rv. voorgeschreven, kunnen niet worden verleend ingeval van onttrekking aan het voorschrift van art. 805 W. v. K.

XIV.

De woorden: „ten dage dienende” in Art. 135 al. 3 W. v. B. Rv. slaan alleen op den dag waartegen gedagvaard is.

XV.

Ten onrechte is in het nieuw Wetboek van Strafrecht de toerekening der preventieve hechtenis op den duur van de uitgesprokene straf facultatief gesteld.

XVI.

Billijkheidshalve behoorde aan hem, die na de voorloopige hechtenis ontslagen wordt, zonder schuldig te zijn bevonden, eene schadevergoeding van staatswege te worden toegekend.

XVII.

Terecht is in het nieuw Wetb. van Strafrecht geene uitzondering gemaakt op den regel van ontoerekeningsvatbaarheid voor hen, die, zelfs tengevolge van hunne vrijwillige dronkenschap in staat van bewusteloosheid verkeerende, een misdrijf gepleegd hebben.

XVIII.

Het ware wenschelijk dat, bij de beoordeeling der vraag: of een gevangene voor de voorwaardelijke invrijheidstelling in aanmerking zal kunnen komen, aan de afdeeliningsbesturen van het „Genootschap tot Zedelijke verbetering der Gevangenen” eene adviseerende stem werd toegekend.

XIX.

Zal een procesverbaal, volgens art. 437 W. v. Strv., als schriftelijk bescheid kunnen gelden, dan moet het door den ambtenaar zelve worden opgemaakt, en is het niet voldoende dat zijne op den ambtseed mondeling afgelegde verklaring, door een ander ambtenaar in geschrift is gebracht.

XX.

Bij eventueele Grondwetsherziening behoort aan den Koning wel het recht toegekend te worden oorlog te verklaren en vrede te sluiten, doch niet, dan na voorafgaande toestemming van de beide Kamers der Staten-Generaal.

XXI.

Gratie kan verleend worden, zelfs tegen den wil van den veroordeelde.
